

AFVALBELEID 2014-2018

Meer hergebruik en
een stuk goedkoper

Auteur: Margo ter Bekke

Afdeling: Team Beheer

Versienummer: 1.0

Datum: 13 november 2013

Corsanummer: T13.12183

Opgesteld door:

De Jonge Milieu Advies

Utrechtseweg 9, 3704 HA Zeist

T. 030-6991599

E. info@dejongemilieuadvies.nl

I. www.dejongemilieuadvies.nl

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
1 Inleiding.....	7
1.1 Voorbereidingen afvalbeleid	7
1.2 Bestuurlijk traject	8
1.3 Waarom keuze voor scenario 'meer en beter aan huis ophalen'?	9
1.4 Leeswijzer	11
2 De beleidskaders	12
2.1 Europees afvalbeleid	12
2.2 Nederlands afvalbeleid	12
2.2.1 Wet Milieubeheer	13
2.2.2 Landelijk Afvalbeheerplan	13
2.3 Afvalbeleid in gemeente Lansingerland	13
2.3.1 Huidig afvalbeleid	13
2.3.2 Toekomstig afvalbeleid en kaderstelling.....	14
3 De huidige situatie	16
3.1 De inzamelstructuur	16
3.2 Het afvalbrengstation	19
3.3 De contracten	20
3.4 De afvalbeheerkosten en afvalbegroting.....	20
3.5 De afvalstoffenheffing	21
3.6 Handhaving en communicatie.....	22
3.7 Interne communicatie en regie	23
4 Analyse van de huidige situatie	24
4.1 Milieuprestaties	24
4.1.1 Afvalhoeveelheden	24
4.1.2 Afvalscheiding.....	25
4.1.3 Samenstelling van het restafval	26
4.1.4 Het potentieel.....	28
4.2 Kostenprestaties	28
4.3 Serviceniveau.....	29
4.3.1 Haalvoorzieningen	29
4.3.2 Brengvoorzieningen	30
4.3.3 Informatievoorziening.....	31
4.4 Knelpuntenanalyse.....	32
5 Doelstelling en maatregelen	34
5.1 Doelstelling	34
5.2 Te nemen maatregelen	35
5.2.1 Maatregelen	35
5.2.2 Benodigde investeringen (danwel overname kosten voor de nieuwe inzamelaar)	36
5.3 Consequenties serviceniveau	36
6 Uitwerking maatregelen.....	38
6.1 De te implementeren maatregelen	38
6.1.1 Vernieuwing inzamel materiaal voor gft- en restafval	38
6.1.2 Invoering containermanagement restafval	39
6.1.3 Minicontainer voor oud papier.....	39
6.1.4 Kunststof verpakkingen aan huis	40
6.1.5 Milieuparken.....	40
6.1.6 Containerbeleid	41
6.1.7 Communicatie.....	41
6.2 Randvoorwaarden en uitgangspunten	41
6.3 Effect van maatregelen op afvalbeheerkosten en afvalstoffenheffing.....	43
6.4 Tijdplanning	43

7	Op de langere termijn.....	45
7.1	Alternatieve inzamelfrequentie	45
7.2	Invoering Diftar	45
7.3	Omgekeerde inzameling	45
	Bijlage 1. Keuze scenario nieuw afvalbeleid	47
	Bijlage 2. Sheets en verslagen burgerparticipatie	56
	Bijlage 3. Overzicht van de containerlocaties per dorpskern.....	78

Samenvatting

De gemeente Lansingerland heeft nog geen afvalbeleid. Met de afloop van alle contracten voor het huishoudelijk afval per 1 juli 2015 is voor de gemeente een logisch moment aangebroken om het afvalbeheer te evalueren op het gebied van milieurendement, kosten en serviceniveau en zich te herbezinnen op de mogelijkheden en wensen voor de toekomst. Het motto van dit afvalbeleid is 'meer hergebruik en een stuk goedkoper'. Hierin komen de twee opdrachten voor dit afvalbeleid tot uitdrukking.

Voor de opstelling van het afvalbeleid zijn verschillende scenario's onderzocht en in de raadspresentatie van juni gepresenteerd aan de gemeenteraad. We stellen u hierbij voor het scenario 'meer en beter afvalstromen ophalen aan huis' te implementeren, omdat we verwachten met dit scenario het meeste aansluiting te vinden bij de burgers van Lansingerland en zo meer hergebruik te realiseren en een stuk goedkoper in te zamelen.

De gemeente Lansingerland wil uiterlijk in 2018 aansluiting vinden bij het milieurendement dat door vergelijkbare gemeenten wordt behaald van minimaal 55%. Een milieurendement van tenminste 60% in 2015 zoals voorgeschreven door voormalig staatssecretaris Atsma acht de gemeente nog niet haalbaar, gezien haar huidige milieurendement van 47%. Wel is het voorstel zo spoedig mogelijk te starten met de maatregelen zoals benoemd in het afvalbeleid, omdat dit gelijk resultaat geeft naar bewoners (relatie afvalbeleid - praktijk) en hiermee investeringen nu al worden afgeschreven.

De maatregelen uit dit scenario zijn als volgt:

- Voortzetting van papierinzameling i.s.m. verenigingen, door middel van minicontainers. Een pilot in Boterdorp Bergschenhoek heeft aangegeven dat deze manier van papierinzamelen goed uitvoerbaar is met de verenigingen, en dat dit bijna dubbel zo veel papier oplevert ten opzichte van de huidige inzameling met dozen/zakken;
- Kunststoffen aan huis inzamelen. Ervaringen uit de rest van Nederland tonen aan dat de opbrengst van kunststoffen verdubbelt en mogelijk nog meer plastic oplevert als de gemeente dit aan huis ophaalt. De gemeenten op de expertmeeting behalen al deze gewenste resultaten met huis aan huis inzameling van kunststoffen;
- Gechipte minicontainers restafval nieuw uitzetten; behoud van de gft minicontainer;
- Containermanagementsysteem op de bestaande ondergrondse containers restafval;
- Nieuwe ondergrondse milieuparken geconcentreerd en locaties geoptimaliseerd
- Aanvullend ondergrondse glasbakken op veel locaties in Lansingerland.
- Gemeente neemt regie op communicatie met bewoners;
- Voortzetting van afvaleducatie voor de basisscholen en het voortgezet onderwijs.

De volgende beslispunten gelden op basis van het afvalbeleid:

1. In te stemmen met het afvalbeleid en keuze te maken voor het scenario 'meer en beter aan huis ophalen' met alles wat hierbij als maatregelen is beschreven in het afvalbeleid;
2. De uitvoering van het afvalbeleid volledig te bekostigen vanuit de afvalstoffenheffing en hierbij te streven naar een verlaging van de afvalstoffenheffing in 2015, 2016 en verder, conform de financiële kaders vanuit de kadernota 2014-2017.

Randvoorwaarden die we hanteren bij het verder uitwerken van het keuzescenario zijn:

1. Invoering van dit nieuwe afvalbeleid leidt niet tot structureel meer zwerfvuil of extra gemeentelijke inspanningen in de openbare ruimte (zoals straatreiniging, APV, buitendienst etc.);
2. We maken gebruik van de expertise en ervaring van de inzamelaars. In het bestek wordt ruimte gelaten voor innovatie en eigen inbreng van de inzamelaar.
3. De afvalinzamelstructuur houden we flexibel, zodat de gemeente in principe één aanpak heeft voor de hele gemeente maar wel kan afwijken als de druk op de openbare/particuliere ruimtes in een wijk te groot wordt of in een wijk andere oplossingen beter passend zijn. Daarnaast houden we de afvalinzamelstructuur flexibel zodat de gemeente in de toekomst kan blijven inspelen op ontwikkelingen, zoals de technische/ financiële haalbaarheid van nascheiding, waardoor kunststof niet gescheiden hoeft te worden.
4. We doen geen investeringen die zich niet terugverdienen in de vorm van meer hergebruik of vermindering in restafval. Dit kan bijvoorbeeld door te kiezen voor huis aan huis inzameling van kunststoffen middels zakken, omdat de eenmalige investeringen hiervoor beperkt zijn. De uiteindelijke keuzes maken we op basis van informatie uit de markt (wat is financieel technisch wel/niet raadzaam om te doen?).
5. De samenwerking met verenigingen bij de inzameling van papier met minicontainers zetten we voort en formaliseren we. De samenwerking met charitatieve instellingen bij de textielinzameling gaan we aan en reguleren we. We onderzoeken de mogelijkheden voor samenwerking met verenigingen en scholen bij de huis aan huis inzameling van het kunststof.
6. Als gemeente nemen we de regie. Dit houdt in dat uitvoerend werk zoveel mogelijk op afstand wordt gezet. De gemeente bepaalt zelf het beleid en zet in op (contract)aansturing en toezicht op de huidige/nieuwe inzamelaar. De gemeente neemt ook de regie en aansturing in de communicatie met bewoners, waarbij de uitvoering van deze taken zoveel mogelijk worden uitbesteed.

De algemene uitgangspunten die we hanteren bij de verdere aanpak zijn:

1. Het initiatief voor 'afval scheiden loont' leggen we neer bij de nieuwe inzamelaar;
2. Bij winkels/supermarkten verkennen we de mogelijkheden en interesse voor een retourette (dit is een particulier initiatief) en stimuleren we andere initiatieven op gebied van hergebruik;
3. We investeren in social return in de totale activiteit van de afvalinzameling (bijvoorbeeld in de logistiek, het afvalbrengstation en het natransport);
4. We hanteren een 100% kostendekkende afvalstoffenheffing.

1 Inleiding

De gemeente Lansingerland heeft in 2012 ruim 55.270 inwoners (circa 20.725 huishoudens), en groeide de afgelopen (crisis)jaren met ongeveer 300 huishoudens per jaar. Vanaf 2000 heeft de gemeente de volledige huishoudelijke afvalinzameling in regie uitgezet bij Irado, een overheids NV. Lansingerland is in tegenstelling tot Vlaardingen en Schiedam wel opdrachtgever, maar geen aandeelhouder van Irado.

De huidige inzamelaar voert de inzameling van alle soorten huishoudelijk afval uit. Daarnaast is zij ook verantwoordelijk voor het containerbeheer, de bemanning van het afvalbrengrstation en het callcenter. Dit *all-inclusive* contract omvat ook de langlopende afvalverwerkingscontracten voor restafval en gft-afval met Indaver. Deze contracten lopen net als het contract met de gemeente op 31 juni 2015 af.

Met de afloop van alle contracten is voor de gemeente een logisch moment aangebroken om het afvalbeheer te evalueren op het gebied van milieurendement, kosten en serviceniveau en zich te herbezinnen op de mogelijkheden en wensen voor de toekomst. Besloten is dan ook een afvalbeleidsplan op te stellen en mede op basis daarvan de inzameling (en verwerking) van diverse afvalstromen opnieuw uit te besteden. Als motto van het afvalbeleid is gekozen 'meer hergebruik en een stuk goedkoper'. Hierin komen de twee opdrachten die zijn gesteld voor dit afvalbeleid tot uitdrukking.

1.1 Voorbereidingen afvalbeleid

Afgelopen jaar heeft de gemeente onderstaande voorbereidingen gedaan om onder andere de kaders voor het nieuw te formuleren afvalbeleid scherp te krijgen.

- In april 2012 heeft de gemeenteraad een raadsinitiatief aangenomen over huishoudelijke afvalinzameling. Het raadsinitiatief bestond uit 2 onderdelen: (1) start afvaleducatie voor basisscholen en het voortgezet onderwijs en (2) haalbaarheidsonderzoek naar afvalscheiden loont, een manier om bewoners te belonen voor hergebruik. De gemeente heeft hiervoor budget vrijgemaakt zodat onafhankelijk van de huidige inzamelaar een afvalbeleidsplan kon worden opgesteld.
- In de zomer van 2012 heeft de gemeente ambtelijk een marktconsultatie gehouden in gesprek met zeven partijen actief op gebied van afvalinzameling en afvalverwerking en drie collegagemeenten. De partijen waren divers van samenstelling: een gemeenschappelijke regeling, meerdere overheids NV's en meerdere marktpartijen. De conclusies op basis van deze marktconsultatie zijn: (1) afvalverwerking en -inzameling zijn aparte onderdelen, die losstaand van elkaar kunnen worden uitbesteed, (2) de verwerking is onafhankelijk van het afvalbeleid in de markt te zetten en (3) gestart wordt met de aanbesteding van de verwerkingscontracten voor restafval en gft. Het uitbesteden van de inzameling (en verwerking van een aantal deelstromen) wordt gestart op basis van het eerst vast te stellen afvalbeleidsplan.
- In december 2012-januari 2013 heeft de gemeente een grootschalige online-enquête gehouden onder 2.000 huishoudens in Lansingerland om in kaart te brengen hoe onze inwoners omgaan met hun huishoudelijk afval en afval scheiden. De respons was ruim 30% en de resultaten waren representatief per wijk en leeftijdscategorie. Afsluitend is een discussieavond voor bewoners gehouden waarin de resultaten van de enquête zijn besproken. Het blijkt dat mensen pragmatisch zijn in het scheiden van hun afval. Ze zijn bereidwillig om hun afval te scheiden, maar ze verwachten wel dat de gemeente het ze makkelijk maakt.
- In mei 2013 heeft de gemeenteraad ingestemd met de start van de aanbesteding van de afvalverwerking restafval en gft-afval. In samenwerking met de gemeente Zoetermeer is de

aanbesteding vanaf juni 2013 uitgevoerd. In oktober heeft de gemeente (voorlopig) gegund aan AVR Afvalverwerking voor restafval en Transportbedrijf Van Vliet/ Milieu Express voor gft-afval. De verkregen tarieven zijn marktconform en ten opzichte van de huidige tarieven (als onderdeel van het *all inclusive* tarief dat wij de huidige inzamelaar betalen) een stuk lager, zodat de verwerkingskosten per 1 juli 2015 (zelfs bij gelijkblijvende hoeveelheden afval) een stuk naar beneden gaan.

- In juni 2013 heeft de gemeenteraad een excursie gehad naar Irado en naar de kunststofsorteerinstallatie in Rotterdam (van Sita).
- In juni 2013 heeft de gemeente voor bewoners/raadsleden een expertmeeting georganiseerd over de manieren van huishoudelijke afvalinzameling. Vijf gemeenten hebben ons gedeeld in hun ervaringen op gebied van plasticinzameling, papierinzameling, Diftar (gedifferentieerde tarieven op basis van hoeveelheid aangeboden restafval) en omgekeerd inzamelen (restafval brengen, andere afvalstromen worden gehaald).
- In september heeft de gemeente een bewonersavond georganiseerd over het definitief concept afvalbeleid. Op deze avond is gesproken over de voorgestelde maatregelen en aan de hand van stellingen scherp gekregen op welke punten het afvalbeleid nog kan worden aangescherpt.
- In oktober 2013 heeft de gemeenteraad het advies over de toekomstige organisatievorm van de afvalinzameling voorgelegd gekregen ter besluitvorming. In de commissie Algemeen Bestuur is aangegeven dat besluitvorming over dit afvalbeleid eerst moet plaatsvinden, alvorens een besluit wordt genomen over de uitbesteding van de inzameling. In het betreffende raadsvoorstel wordt geadviseerd om voor het selecteren van een nieuwe contractpartner voor de inzameling van huishoudelijk afval een Europese aanbestedingsprocedure te doorlopen. Op basis van deze besluitvorming in combinatie met dit afvalbeleid kan het bestek en het contract voor de nieuwe afvalinzameling ambtelijk worden uitgewerkt en afgehandeld, zodat ruim voor afloop van het huidige afvalcontract de nieuwe afvalinzameling bekend is.

De beleidskaders die op basis van dit traject zijn geformuleerd, zijn weergegeven in Hoofdstuk 2.

1.2 Bestuurlijk traject

Voor de totstandkoming van dit afvalbeleidsplan is een uitgebreid bestuurlijk traject doorlopen. Een stuurgroep, bestaande uit de twee betrokken portefeuillehouders (afvalstoffenheffing en milieubeleid), het afdelingshoofd van de afdeling Beheer en Onderhoud, de beleidsadviseur van de gemeente Lansingerland en een extern adviseur, is opgezet. De stuurgroep kwam maandelijks bijeen. De gemeente heeft conform haar participatiebeleid begin 2013 een enquête onder haar inwoners uitgezet over de afvalinzameling en het afvalscheiden gehouden.

In mei jongstleden is het afvalbeleid onderwerp geweest in de raadsvergadering en op 25 juni jongstleden is een raadsinformatieavond gehouden waarin een presentatie is gehouden over de huidige afvalprestaties en mogelijke toekomstige afvalbeleidsscenario's. Ook op 1 oktober 2013 is dit definitief concept afvalbeleid gepresenteerd aan de raad, inclusief de wijzigingen naar aanleiding van de bewonersavond van 19 september.

Er zijn in juni drie inhoudelijk verschillende beleidsscenario's tijdens de raadspresentatieavond voorgelegd met een verschillend afvalscheidingsresultaat:

- Scenario 0: voortzetting van huidige aanpak (47-50% afvalscheiding);
- Scenario 1: meer verschillende en beter afvalstromen aan huis ophalen (55-57% afvalscheiding);
- Scenario 2: omgekeerd inzamelen (restafval wegbrengen naar ondergrondse container op afstand en andere afvalstromen ophalen aan huis) (60-65% afvalscheiding).

Ten slotte is ter voorbereiding op de afweging tussen scenario's op 8 juli 2013 een expertmeeting georganiseerd waarin vijf gemeenten hun ervaringen met afvalinzameling hebben gedeeld.

Naar aanleiding van al deze overleggen en bijeenkomsten is in juli een memo voor de stuurgroep opgesteld waarin de keuze voor een te volgen beleidsscenario door de gemeente is vastgesteld. Geadviseerd is Scenario 1 'meer verschillende en beter afvalstromen aan huis ophalen' (55-57% afvalscheiding). Het afvalscheidingspercentage wordt nu door vergelijkbare gemeenten reeds behaald. De memo met het advies over het te volgen scenario is als Bijlage 1 opgenomen in dit afvalbeleid.

Dit scenario scoort voor Lansingerland vooral goed op de criteria serviceniveau en kosten. Het scenario biedt daarnaast voldoende mogelijkheden om in de toekomst (dit kan na paar jaar al het geval zijn) aanvullende maatregelen te nemen die, indien gewenst, tot een nog hoger scheidingsresultaat zullen leiden. Dit scenario vormt de basis voor de keuze in de te nemen maatregelen, die in dit beleidsplan worden voorgesteld.

1.3 Waarom keuze voor scenario 'meer en beter aan huis ophalen'?

Ter voorbereiding op de afweging tussen scenario's heeft de gemeente aan het begin van dit jaar een afvalenquête gehouden onder bewoners en op 8 juli jongstleden heeft de gemeente een expertmeeting georganiseerd waarin vijf gemeenten hun ervaringen met afvalinzameling hebben gedeeld.

Algemene conclusies uit de enquête is dat 55% van de inwoners nog geen kunststof apart houdt, en dat 30% geen GFT of textiel apart houdt. Bewoners verwachten zelf beter afval te scheiden door minicontainers voor papier in te zetten en kunststof aan huis op te halen.

In de expertmeeting kwam naar voren dat alle gemeenten die deelnamen aan de expertmeeting enkele ondergrondse containers hebben (naast de minicontainers), maar aangeven dat dit inflexibel is (daarna is geen wisseling in systeem mogelijk gezien afschrijving en vaste plaats in de openbare ruimte). Een keuze voor ondergrondse containers voor restafval is dus een keuze voor een zeer lange termijn.

De bewoners en raadsleden die naar bijeenkomsten zijn geweest waren zeer milieubewust, en zijn bereid voor het scenario 'omgekeerd inzamelen' te gaan. Zij doen over het algemeen al veel aan afvalscheiding. Hun reactie komt echter niet overeen met de gemiddelde Lansingerlander die aangeeft nog geen kunststof, gft en beperkt papier apart houdt. De keuze voor een scenario moet juist deze groep (waar de meeste winst is te halen) verleiden tot afval scheiden.

Op basis van de enquête en de expertmeeting is het advies te kiezen voor scenario 1 (meer ophalen aan huis) of scenario 2 (omgekeerd inzamelen), met een voorkeur voor scenario 1, meer en beter afval ophalen aan huis. De voorkeur is gezien de haalbaarheid op korte termijn, de flexibiliteit van het systeem, de mogelijkheden om aanvullende keuzes te maken en de aansluiting bij de nog te overtuigen inwoners.

Vervolgens zijn de scenario's in een matrix met elkaar vergeleken. De scores van de drie scenario's staan in onderstaande tabel weergegeven. In kleur is aangegeven hoe de scenario's ten opzichte van elkaar presteren op de verschillende vlakken:

Groen: beste keuze

Geel: gemiddelde keuze

Rood: slechtste keuze

Scenario	Scenario 0 Optimalisatie huidige systeem	Scenario 1a en 1b Meer aan huis ophalen	Scenario 2a en 2b Omgekeerd inzamelen
Te behalen milieurendement	Ca 47-50 %	Ca 55-57 %	Ca 60-65 %
Financiële consequenties	Totale afvalbeheerkosten (dus inclusief afschrijvingen van investeringen) zijn in alle scenario's nagenoeg gelijk, en komen ruim €1 miljoen lager uit dan de huidige totale kosten. In detail wel accentverschillen. Eea hangt ook af van nadere uitwerking en uitslag aanbesteding verwerking, met name in het scenario omgekeerd inzamelen. In ieder scenario moet geïnvesteerd worden in nieuwe inzamelmiddelen. Vertaald naar jaarlijkse kapitaallasten is dit in alle scenario's nagenoeg gelijk; dit leidt tot ongeveer €300.000 kapitaallasten per jaar.		
	<ul style="list-style-type: none"> • hoog aandeel afvalverwerking want veel restafval • minder kosten inzameling: want geen haalsysteem kunststof en geen investering in mini-containers papier. 	<ul style="list-style-type: none"> • vanwege extra huis aan huis ophalen meer kosten inzameling; • minder restafval en daardoor minder kosten afvalverwerking; • relatief laagste investeringskosten 	<ul style="list-style-type: none"> • Investerings containers beperkt door loopafstand op 250 meter (nu nog 75 meter). • Naar verwachting meest kosteneffectieve scenario. • Variant 2c (3 retourettes) kost naar verwachting €0,3 mj per jaar extra
Serviceniveau	Blijft ongeveer gelijk, wel optimalisatie.	Wordt hoger ten opzichte van basisscenario	Serviceniveau voor restafval wordt lager. De rest hoger.
	Het behaalde service-niveau is vooraf moeilijk in te schatten vanwege de relatie met communicatie tussen inzamelaar/gemeente/bewoner, de beleving van verschillende inwoners en het daadwerkelijk goed uitvoeren van de opdracht.		
Kansrijkheid dat de doelgroepen tot meer afval scheiden worden aangezet.	Blijft klein gezien de beperkte prikkels om beter afval te scheiden. Zolang inwoners hun restafval onbeperkt naar ondergrondse container kunnen brengen, treedt geen verandering op.	Meer verschillende soorten afval worden aan huis opgehaald; het wordt makkelijker om beter afval te scheiden. Wel een afweging nodig over de bestaande ondergrondse containers, om het restafval te beperken.	Meer verschillende soorten afval aan huis ophalen waardoor afval scheiden makkelijker wordt. Loopafstand tot ondergrondse container kan reden zijn tot sabotage of het mengen van restafval met grondstoffen. Dit kan leiden tot minder zuivere opbrengsten.
Rol verenigingen	Kan worden gehandhaafd	Kan worden gehandhaafd, wel professionalisering en nieuwe afspraken nodig ivm meeropbrengsten papier.	Kan worden gehandhaafd, wel professionalisering en nieuwe afspraken nodig ivm meeropbrengsten papier.

Risiko's/ stabiliteit scenario's	Risiko's vanwege hoog aandeel kosten restafvalverwerking. Met name voor de lange termijn (verwachting afname verbrandingscapaciteit en hogere prijzen voor verwerking restafval) vanwege hoog aandeel kosten restafvalverwerking. Met name voor langere termijn (verwachting afname verbrandings-capaciteit en hogere prijzen)	Praktisch, weinig aanpassing in o.r.; kans op weerstand tegen chippen containers; mogelijkheid tot doorstart Diftar op de lange termijn.	Risiko's vanwege plaatsing/ vervanging ondergrondse containers Dit is een keuze voor een systeem dat minimaal 15 jaar moet meegaan (afschrijvingstermijn ondergrondse containers), en dus de minst flexibele.
<p>Risiko's:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Plaatsen ondergrondse containers technisch complex (gezien k&l, dijken, en bestaande openbare ruimte), met vervangingsproblematiek op termijn → operatie moet intensief door afdeling B&O worden begeleid en uitgevoerd. Intensief burgerparticipatie/inspraaktraject over keuze locaties. - Bij afsluiten nieuwe contracten (na 2012) zijn (grote) prijsverschuivingen mogelijk: met name verwerking zou meer kunnen gaan kosten als de overcapaciteit voor verbranden uit de markt verdwijnt. In de uiteindelijke keuze voor een scenario hier rekening mee houden. - Consequenties voor beleving openbare ruimte: minicontainers versus ondergrondse containers. Bewoners die nu gebruik maken van ondergrondse containers zijn best tevreden, maar toch in zomer veel meldingen van bijplaatsing/stank. Daarnaast worden de ondergrondse containers nu dubbel zo vaak geledigd als vooraf ingeschat. Betreffende de minicontainers spelen vraagstukken als oneigenlijke plaatsing in de openbare ruimte en in hoeverre bewoners ruimte hebben om meerdere containers te plaatsen. - Risiko's zijn te beperken door nu te investeren in papierminicontainers en het plastic aan huis ophalen. Op basis van die ervaringen is dan keuze mogelijk naar gechipte minicontainers restafval aan huis of het omgekeerd inzamelen met investering in ondergrondse containers. 			

Op basis van deze matrix stellen we voor scenario 1 'Meer aan huis ophalen' als uitgangspunt te nemen voor dit afvalbeleid, aangezien dit het beste aansluiting vindt bij de doelgroepen die nodig zijn om tot een betere afvalscheiding te komen, en dit beperkte risico's in de uitvoering en de openbare ruimte geeft. Met dit scenario koersen we op 55-57% afvalscheiding, en dat is 10% meer ten opzichte van wat Lansingerland nu behaalt. Als we vergelijken met de resultaten van onze buurgemeenten als Zoetermeer en Pijnacker-Nootdorp is dit al een enorme stap. Pijnacker-Nootdorp heeft vorig jaar met de pilot 'Afval scheiden loont' (tijdelijk in één jaar tijd) ongeveer 5% meer afvalscheiding bereikt.

1.4 Leeswijzer

In het tweede hoofdstuk wordt het Europese en het landelijke afvalbeleid met de bijbehorende doelstellingen uiteengezet. Vervolgens komt kort het huidige afvalbeleid en de visie op en kaders voor het toekomstig afvalbeleid van gemeente Lansingerland naar voren.

Alle aspecten die te maken hebben met de huidige wijze van afvalinzameling in gemeente Lansingerland komen in Hoofdstuk 3 ter sprake. In Hoofdstuk 4 wordt een analyse gegeven waarin duidelijk te zien is hoe gemeente Lansingerland ten opzichte van het gemiddelde scoort op de aspecten milieu, kosten en serviceniveau. In Hoofdstuk 5 worden de doelstellingen en de te nemen maatregelen genoemd en in Hoofdstuk 6 worden deze verder uitgewerkt. Hoofdstuk 7 geeft een korte doorkijk naar verdergaande toekomstmogelijkheden die goed aansluiten bij de te nemen maatregelen.

2 De beleidskaders

In dit hoofdstuk wordt het wettelijke kader beschreven waarbinnen het beheer van huishoudelijk afval in de gemeente Lansingerland plaats dient te vinden. Er wordt binnen het wettelijke kader onderscheid gemaakt tussen Europese en nationale wetgeving, die beiden het kader bepalen waarbinnen gemeenten ruimte hebben om hun afvalbeleid in te vullen.

2.1 Europees afvalbeleid

Het Nederlandse afvalbeleid wordt in belangrijke mate bepaald door het Europese afvalbeleid. De belangrijkste Europese richtlijn op het gebied van afval is de Kaderrichtlijn Afvalstoffen (2008/98/EG). In deze richtlijn wordt het Europese raamwerk weergegeven voor het beheer van afvalstoffen en wordt meer dan in het verleden aandacht besteed aan preventie en hergebruik. De volgende punten in de Europese wetgeving zijn van belang voor gemeenten:

- lidstaten zijn verplicht passende maatregelen te nemen voor preventie of vermindering van afvalstoffen. Daarna moet nuttige toepassing van afval door hergebruik, recycling of het gebruik van afvalstoffen als energiebron worden toegepast;
- de lidstaten moeten ervoor zorgen dat iedereen zijn afvalstoffen aan een particuliere of openbare ophaaldienst, of aan een afvalverwijderingsonderneming overdraagt, ofwel zelf zorgt voor de verwijdering, met inachtneming van de eisen van deze richtlijn;
- de richtlijnen bevatten doelstellingen met betrekking tot hergebruik en recycling: tegen 2020 dient 50% van al het papier, metaal, glas en kunststof afkomstig van huishoudelijk afval en vergelijkbaar afval te worden gerecycled.

2.2 Nederlands afvalbeleid

Gemeenten hebben een wettelijke zorgplicht voor het inzamelen van huishoudelijk afval. Zij hebben de plicht het huishoudelijk restafval en het (gescheiden aangeboden) gft-afval bij elk perceel in te zamelen. Daarnaast zijn zij verplicht een aantal droge afvalstromen, zoals papier en karton, glas, textiel, klein chemisch afval, elektr(on)ische apparaten en asbesthoudend afval, gescheiden in te zamelen. Kunststof verpakkingsafval is inmiddels toegevoegd aan deze lijst van apart in te zamelen afvalstromen. Voor grof huishoudelijk afval geldt voor de gemeente een plicht tot inzameling bij elk perceel en de plicht om een brengvoorziening beschikbaar te stellen¹. Al deze verplichtingen zijn vastgelegd in de Wet milieubeheer (Wm). Een belangrijk nationaal beleidskader is het Landelijk Afvalbeleidsplan (LAP).

Op gemeenteniveau zijn plichten en rechten vastgelegd in de jaarlijks door de raad vast te stellen afvalstoffenheffingverordening, de aparte afvalstoffenverordening en eventuele uitvoeringsverordeningen. In de Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR) staan de eisen en wensen ten aanzien van de inrichting van de openbare ruimte opgenomen; dit is relevant bij herinrichtingen en aanleg van nieuwe woongebieden. Dit is bijvoorbeeld relevant bij bepaling van opstelplaatsen voor minicontainers, het aantal aansluitingen per ondergrondse container en de plaatsing van milieuparken. In de afvalstoffenverordening is de precieze inzameling (en combinatie van haal- en bringgelegenheden) vastgelegd en kan ook een overheidsgedomineerde partij worden aangewezen door middel van het verlenen van het alleenrecht.

¹ Door de gemeente aangewezen categorieën van grof huishoudelijke afvalstoffen en het aangegeven volume/hoeveelheid mogen volgens Artikel 10.22 lid 2 van Wet milieubeheer buiten deze regeling vallen.

2.2.1 *Wet Milieubeheer*

De Wet milieubeheer is de belangrijkste milieuwet. Hoofdstuk 10 van de Wet gaat over afvalstoffen. Met een wijziging van het hoofdstuk afvalstoffen van de Wet milieubeheer zijn op 8 mei 2002 de taken en verantwoordelijkheden van Rijk, provincies en gemeenten voor een deel gewijzigd. Het Rijk heeft een centrale rol gekregen in het afvalbeheer. De taken van provincies en gemeenten richten zich met name op preventie, afvalscheiding, vergunningverlening en handhaving. Gemeenten hebben daarnaast een wettelijke zorgplicht voor het inzamelen van huishoudelijk afval. In de Wet milieubeheer is de voorkeursvolgorde voor preventie en beheer van afvalstoffen (preventie - hergebruik - verbranden - storten) vastgelegd. De Wet Milieubeheer en diverse internationale richtlijnen verplichten Nederland om een of meerdere afvalbeheerplannen op te stellen.

2.2.2 *Landelijk Afvalbeheerplan*

In 2009 is door het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Milieubeheer (VROM) het inmiddels tweede Landelijke afvalbeheerplan (LAP 2) opgesteld en in werking getreden. Het LAP 2 is geldig tot en met 2015 en geeft een doorkijk tot 2021. In het LAP 2 wordt het algemene afvalbeheerbeleid aangegeven en aandacht gegeven aan onder andere afvalscheiding, inzameling, nuttige toepassing, storten en verbranding. Een ketengericht afvalbeleid is een ander belangrijk onderdeel. Uiteraard heeft het LAP 2 binnen deze onderdelen de uitgangspunten en doelstellingen kenbaar gemaakt.² Zo is in het LAP 2 vastgelegd dat minimaal 60% nuttig (her)gebruik van het huishoudelijk afval in 2015 door gemeenten moet worden nagestreefd.

Voormalig staatsecretaris Atsma stelde in zijn Afvalbrief d.d. september 2011 dat in 2015 60% tot 65% hergebruik gerealiseerd moet zijn. Om deze doelstelling te halen is het noodzakelijk om inwoners nog meer aan te sporen tot afvalscheiding aan de bron.

Vanuit het LAP zijn er ook overeenkomsten tot stand gekomen met de verpakkingindustrie. Met ingang van 1 januari 2013 is de Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022 ondertekend tussen Rijk, VNG en de verpakkingindustrie. Op basis hiervan krijgen de gemeenten van Nedvang (uitvoeringsorganisatie van bedrijfsleven) vergoedingen voor apart ingezameld glas, kunststof en papier/karton. Daarnaast heeft Lansingerland ook een overeenkomst met de stichting Wecycle voor de aparte inzameling van Elektrische en Elektronische Apparaten. Deze overeenkomst geldt telkens voor een paar jaar.

2.3 **Afvalbeleid in gemeente Lansingerland**

2.3.1 *Huidig afvalbeleid*

In 2007 heeft de gemeente haar huidige afvalstoffenverordening opgesteld. In de verordening wordt o.a. de afvalinzameling van huishoudelijk afval, bedrijfsafval en het aanbieden van afval en het voorkomen van zwerfafval gereguleerd.

Gemeente Lansingerland heeft in de huidige overeenkomst de afvalbeleidsfunctie volledig ondergebracht bij de huidige afvalinzamelaar. In de praktijk houdt dit in dat er geen afvalbeleid is vastgesteld. Daarmee zijn er ook geen doelstellingen geformuleerd ten aanzien van de drie prestatie-indicatoren van het afvalbeheer: kosten, milieurendement en serviceniveau. Het voorliggende nieuwe afvalbeleidsplan is, om menging van belangen te voorkomen en op verzoek van de gemeenteraad, volledig door de gemeente zelf opgesteld en buiten het bestek van de huidige inzamelaar gelaten.

² Bron: Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. November 2009. Landelijk afvalbeheerplan 2009-2021; naar een materiaalketenbeleid.

De gemeente werkt op dit moment nog met handboeken voor de inrichting van de openbare ruimte. In 2013-14 is voorzien dat deze worden vervangen door de Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR). Hierin zijn ook de algemene eisen en wensen ten aanzien van de inrichting van de openbare ruimte vanuit het oogpunt van huishoudelijk afval opgenomen.

2.3.2 Toekomstig afvalbeleid en kaderstelling

Zoals aangegeven in de inleiding, zijn in de aanloop naar het vaststellen van het toekomstig afvalbeleid, verschillende mogelijke afvalinzamelingsscenario's onderzocht:

- Scenario 0: voortzetting van huidige aanpak (47-50% afvalscheiding);
- Scenario 1: meer verschillende en beter afvalstromen aan huis ophalen (55-57% afvalscheiding);
- Scenario 2: omgekeerd inzamelen (restafval wegbrengen naar ondergrondse container op afstand en andere afvalstromen ophalen aan huis) (60-65% afvalscheiding).

Er is voor gekozen scenario 1 verder uit te werken: 'meer verschillende en beter afvalstromen aan huis ophalen' (55-57% afvalscheiding). Belangrijkste reden is dat wordt verwacht dat dit scenario het best aansluit op de wensen van de burgers van Lansingerland en dat zo meer hergebruik gerealiseerd kan worden en afvalinzameling en verwerking een stuk goedkoper wordt. In Bijlage 1 is de memo opgenomen voor het bepalen van de keuze tussen de scenario's.

Voortzetting van de huidige inzamelingssystematiek (scenario 0) is geen optie gebleken, omdat het hergebruik in dit scenario niet wordt verbeterd. Er is niet voor omgekeerd inzamelen (scenario 2) gekozen vanwege drie redenen:

1. dit scenario is een te grote verandering t.o.v. de huidige inzameling waardoor burgers afhaken. Ter illustratie, dit scenario zou voor huidige gebruikers van ondergrondse containers circa een halvering van het aantal restafvalcontainers en een verlaging van de frequentie van het aantal ledigingen betekenen;
2. dit scenario vraagt grote investeringen in ondergrondse containers in heel Lansingerland, een inflexibel systeem waarvoor een lange afschrijvingstermijn geldt;
3. dit scenario zit nog in een experimenteel stadium, waarbij alleen kleine (Diftar) gemeenten in Overijssel/Gelderland met een goed scheidingsresultaat hier volledig op zijn overgestapt. Er lopen ook pilots in een paar wijken van Arnhem/Utrecht; dit is op beperkte schaal en deze zijn nog niet afgerond/geëvalueerd.

De gemeente Lansingerland wil uiterlijk in 2018 aansluiting vinden bij het milieurendement dat door vergelijkbare gemeenten wordt behaald van minimaal 55%. Een milieurendement van tenminste 60% in 2015 zoals voorgeschreven door voormalig staatssecretaris Atsma acht de gemeente nog niet haalbaar, gezien haar huidige milieurendement van 47%. Scenario 1 kan worden beschouwd als eerste grote stap in het verbeteren van het hergebruik en verlaging van de kosten vanuit de huidige situatie (geen beleid, weinig hergebruik en een *all inclusive* tarief). Na implementatie van het gekozen scenario, kan dit verder ontwikkeld/ geoptimaliseerd worden waarbij meer op aangeboden restafval wordt gestuurd. Dit is nu nog niet politiek en in praktijk haalbaar.

Om het milieurendement van tenminste 55% te behalen, wordt de huidige afvalinzamelwijze geoptimaliseerd en wordt meer nadruk gelegd op het aan huis inzamelen van afvalstoffen. De te nemen maatregelen zijn kort gezegd de volgende:

- Oud papier zal worden ingezameld met minicontainers
- Kunststoffen zullen aan huis worden ingezameld.
- De minicontainers voor restafval en gft-afval worden nieuw uitgezet.
- Op de minicontainers/ondergrondse containers restafval wordt een containermanagementsysteem ingevoerd.

- De (complete) milieuparken waar inwoners hun glas, textiel, oud papier en kunststoffen naartoe kunnen brengen, zullen ondergronds worden gebracht en waar nodig worden de locaties geoptimaliseerd.
- Communicatie met bewoners en afvaleducatie wordt een vast belangrijk onderwerp waar de gemeente zelf (in samenwerking met de (nieuwe) afvalinzameling) op actief blijft.
- Afvaleducatie voor de basisscholen en het voortgezet onderwijs wordt voortgezet.

Voor wat betreft de financiën geldt dat gemeente Lansingerland streeft naar een substantiële verlaging van de afvalstoffenheffing: van €360 gemiddeld in 2013 naar €290 in 2016. Dit is ook in lijn met de bezuinigingen zoals vermeld in de Kadernota 2014-2017. Daarin is aangegeven dat er in 2015 €850.000 minder afvalstoffenheffing in rekening wordt gebracht bij de burgers (gerekend op basis van de afvalstoffenheffing 2014), en vanaf 2016, het eerste volledige contractjaar van de nieuw af te sluiten overeenkomsten, moet dit €1,7 miljoen zijn.

Voor een deel moet de kostenbesparing worden gerealiseerd uit de lagere verwerkingskosten als gevolg van de lagere verwerkingstarieven per 1 juli 2015. De aangeboden tarieven in de (bijna) afgeronde aanbestedingsprocedure voor de afvalverwerking restafval en gft-afval zijn in lijn met de begrote kosten voor de afvalverwerking. Voor een ander deel moet de besparing komen uit het afsluiten van een gunstig inzamelcontract en het invoeren van onder andere containerbeleid op de uitgifte van minicontainers. Ten slotte krijgen de burgers vanaf 2015 gezamenlijk direct invloed op de kosten, door hun afval beter te scheiden. Dit houdt ook meteen in dat communicatie een belangrijk onderdeel moet zijn van het afvalbeleid.

Voor wat betreft de dienstverlening streeft Lansingerland naar handhaving van het huidige dienstverleningsniveau of zelfs verhoging van het serviceniveau door meer afvalstromen bij bewoners thuis op te halen. Daarnaast moet verbetering van de dienstverlening worden gerealiseerd door meer (als gemeente zelf) te communiceren en informatie proactief beschikbaar te stellen. Precies zoals bewoners dat graag willen.

Waarom diftar (nog) buiten beschouwing is gelaten

Diftar wordt ook in Zuid-Holland steeds meer ingevoerd. Zo is in 2012 nog bij de buurgemeente Zuidplas diftar ingevoerd. Bij een andere buurgemeente, Pijnacker-Nootdorp, zijn er verkenningen op dit vlak. Bij de expertmeeting gehouden in juni 2013 waren meerdere gemeenten aanwezig die Diftar hadden. De resultaten in afvalscheiding en in kosten (afvalstoffenheffing) zijn gunstig. Toch heeft het college bij de start van de opstelling van het afvalbeleid aangegeven dat Diftar in deze gemeente geen optie is. Achtergrond hiervoor is dat het college kiest voor het belonen van afval scheiden, niet voor het straffen voor te veel restafval. Het raadsinitiatief dat de gemeenteraad heeft aangenomen in april 2012 ligt in dit verlengde. Ook is het verstandig eerst de inzamelsystematiek verder op orde te brengen, hier duidelijk keuzes in te maken en vervolgens te kijken wat dit, in combinatie met goede communicatie, als effect heeft. Indien het resultaat achterblijft, bestaat altijd nog de mogelijkheid een doorstart te maken naar een vorm van diftar (waarbij het met name van de manier van communiceren afhangt of dit wordt gezien als een systeem dat beloont of een systeem dat straft). Daarnaast is er vrees dat een Diftarsysteem in Lansingerland leidt tot extra zwerfvuil/afvaldump, en spanningen in de buurt (omdat burens afval in elkaars container doen). Deze vrees is niet direct gegrond. De meeste gemeenten die Diftar hebben ingevoerd, hebben weinig last van extra zwerfvuil/afvaldumpingen. Wel is een goede controle op handhaving van de regels tijdens en vlak na invoering van Diftar noodzakelijk. Goed inzicht in de hoeveelheid zwerfvuil en afvaldumpingen vóór invoering van Diftar overigens ook, zodat een eventuele toename door Diftar objectief gemeten kan worden. De vrees dat burens afval bij elkaar in de container gooien wanneer Diftar is ingevoerd, is veelgehoord. Bij een vorm van diftar waarbij wordt afgerekend op basis van het aantal aanbiedingen van de container, leidt dit echter niet tot extra kosten voor desbetreffend huishouden.

3 De huidige situatie

Het beschrijven van de huidige huishoudelijke afvalinzameling (anno 2013) is voor het opstellen van het afvalbeleidsplan om verschillende redenen van belang:

- het geeft een beeld van de huidige inzamelmethoden en huidige inzamelresultaten ('foto van dit moment');
- het maakt evaluatie van het oude afvalbeleid mogelijk (vergelijking met de oorspronkelijke doelen);
- het markeert de uitgangspositie van waaruit het nieuwe afvalbeleid moet worden gerealiseerd (start van waaruit de nieuwe doelen worden gerealiseerd).

Dit hoofdstuk geeft een beknopt overzicht van de huidige situatie met betrekking tot de inzamelstructuur, het afvalbrengstation, de ingezamelde hoeveelheden en de scheidingspercentages, de contracten, kosten en de afvalstoffenheffing. De afvalhoeveelheden, het inwoneraantal en het aantal huishoudens zijn gebaseerd op het afgeronde boekjaar 2012.

3.1 De inzamelstructuur

In onderstaande tabel wordt de huidige inzamelstructuur bondig weergegeven. De mening van de inwoners over de huidige inzamelwijze (uit de bewonersenquête 2012) is in de tabel verwerkt.

Tabel 3.1 De huidige inzamelstructuur

Fracties	Halen	Brengen ³
Restafval 251 kg/inw in 2012 t.o.v. 221 kg/inw in 2011 in vergelijkbare gemeenten	Alternerende inzameling in groene minicontainers van (meestal) 240 liter. Op aanvraag gratis tweede minicontainer beschikbaar. In totaal maken circa 16.580 aansluitingen gebruik van een minicontainer voor restafval.	Via ondergrondse verzamelcontainers (125 stuks), rolcontainers (12 stuks) of blokcontainers (68 stuks). De containers zijn vrij toegankelijk. De ondergrondse containers (met circa 25-30 aansluitingen per container) worden 2x/week geleegd, de bovengrondse 1x/week. De ondergrondse containers liggen binnen een loopafstand van 75 meter en grotendeels (ca. 100 stuks) in de nieuwbouwkern Berkel en Rodenrijs.
<i>Bewonersonderzoek</i>	<i>Een eenpersoonshuishouden heeft maximaal 1 zak afval per week, een twee- of meerpersoonshuishouden meestal 3 of meer zakken per week.</i>	
Gft-afval 84 kg/inw in 2012 t.o.v. 100 kg/inw in 2011 in vergelijkbare gemeenten	Alternerende inzameling in bruine minicontainers van 240 liter. Op aanvraag gratis tweede minicontainer beschikbaar. In totaal maken circa 16.580 aansluitingen gebruik van een minicontainer voor gft-afval.	Via blokcontainers (42 stuks). De containers worden 1x/week ingezameld.
<i>Bewonersonderzoek</i>	<i>De meerderheid geeft aan dat zij gft-afval altijd scheidt (72%, 16% soms en 12% nooit). 81% is tevreden over de mogelijkheid tot aanbieden. De redenen dat respondenten ontevreden zijn, zijn vooral de overlast van seizoensinvloeden (42%) en een te kleine capaciteit van de groene container (39%). 16% Geeft aan dat het gft-afval niet apart wordt ingezameld.</i>	

³ Bronnen: Compact overzicht aantallen en soorten containers Lansingerland en Afvalscheidingswijzer.

<p>Oud papier en karton (OPK)</p> <p>41 kg/inw in 2012 t.o.v. 68 kg/inw in 2011 in vergelijkbare gemeenten</p>	<p>Een keer per maand gebundeld of in dozen aan huis opgehaald door scholen of verenigingen i.s.m. huisvuilinzamelaar.</p> <p>In Bergschenhoek is een pilot bezig met minicontainers van 140 liter. Bewoners in dat gebied hebben zelf gekozen of zij gebruik gaan maken van de minicontainer. 14% heeft daarvoor gekozen.</p>	<p>Brengen naar één van de brengvoorzieningen of naar het ABS. Er zijn 18 bovengrondse containers en 20 ondergrondse containers. Het betreft verschillende typen.</p>
<p>Bewonersonderzoek</p> <p><i>De meerderheid geeft aan dat zij OPK altijd scheidt (87%, 7% soms en 6% nooit). 79% is tevreden over de mogelijkheid tot aanbieden. De redenen dat respondenten ontevreden zijn, zijn vooral dat het te weinig wordt opgehaald (50%), onvoldoende containers (28%) en onvoldoende capaciteit (27%).</i></p> <p><i>Van de bewoners in het pilotgebied in Bergschenhoek die hebben gekozen voor een minicontainer, is 85% erg tevreden.</i></p>		
<p>Glas</p> <p>20 kg/inw in 2012 t.o.v. 23 kg/inw in 2011 in vergelijkbare gemeenten</p>	<p>Geen haalvoorziening.</p>	<p>Brengen naar één van de brengvoorzieningen of naar het ABS. Er zijn 38 bovengrondse containers van verschillende typen (37 containers bont, één wit + bont) en 17 ondergrondse containers van verschillende typen (waarvan 16 containers bont, één wit + bont).</p>
<p>Bewonersonderzoek</p> <p><i>De meerderheid geeft aan dat zij glas altijd scheidt (89%, 7% soms en 4% nooit). 84% is tevreden over de mogelijkheid tot aanbieden. De reden dat respondenten ontevreden zijn, zijn vooral dat er onvoldoende containers in de buurt staan (60%), de capaciteit van de containers te klein is (18%) en liever zien dat het glas aan huis wordt opgehaald (18%).</i></p>		
<p>Kunststof verpakkingsafval</p> <p>3 kg/inw in 2012 t.o.v. 6 kg/inw in 2011 in vergelijkbare gemeenten</p>	<p>Geen haalvoorziening.</p>	<p>Brengen naar één van de 41 brengvoorzieningen of op het ABS.</p>
<p>Bewonersonderzoek</p> <p><i>Iets minder dan de helft van de respondenten die de vraag beantwoord heeft, geeft aan dat zij plastic altijd scheidt (48%, 20% soms en 32% nooit). 53% is tevreden over de mogelijkheden voor het aanbieden, 21% (zeer) ontevreden. Van deze laatste groep geeft 46% aan dat er te weinig containers in de buurt staan en 46% dat ze liever willen dat het aan huis wordt opgehaald. 23% geeft aan dat de capaciteit van de containers te klein is.</i></p>		
<p>Textiel</p> <p>2 kg/inw in 2012 t.o.v. 4 kg/inw in 2011 in vergelijkbare gemeenten</p>	<p>Geen haalvoorziening.</p>	<p>Brengen naar één van de 15 brengvoorzieningen of op het ABS.</p>
<p>Bewonersonderzoek</p> <p><i>De meerderheid geeft aan dat zij textiel altijd scheidt (71%, 20% soms en 9% nooit). 67% is tevreden over de mogelijkheid tot aanbieden. De redenen dat respondenten ontevreden zijn, zijn vooral dat er onvoldoende containers in de buurt staan (64%) en/of niet weet waar de containers staan (37%) en/of liever heeft dat het glas aan huis wordt opgehaald (11%).</i></p>		

Klein chemisch afval (KCA) 1 kg/inw in 2012 t.o.v. 1 kg/inw in 2011 in vergelijkbare gemeenten	Geen haalvoorziening.	Brengen naar ABS.
Bewonersonderzoek	Zie onder AEEA.	
Afgedankte elektrische en elektronische apparaten (AEEA) 5 kg/inw in 2012 t.o.v. 6 kg/inw in 2011 in vergelijkbare gemeenten	Geen haalvoorziening.	Brengen naar ABS.
Bewonersonderzoek	De meerderheid geeft aan dat zij batterijen e.d. en AEEA altijd scheidt (84%, 10% soms en 6% nooit). 62% is tevreden over de mogelijkheid tot aanbieden. De redenen dat respondenten ontevreden zijn, zijn vooral dat er onvoldoende brengpunten zijn (64%) en/of niet weet waar de brengpunten zijn (40%) en/of niet duidelijk is of de gemeente hier iets mee doet (15%).	
Grof huishoudelijk (rest)afval 17 kg/inw in 2012 t.o.v. 39 kg/inw in 2011 in vergelijkbare gemeenten	Op afspraak laten ophalen door inzamelaar.	Brengen naar ABS of kringloopwinkel.
Bewonersonderzoek	Zie onder afvalbrengstation.	
Afvalbrengstation (ABS) 88 kg/inw in 2012 gescheiden grof (incl. AEEA) t.o.v. 123 kg/inw in 2011 in vergelijkbare gemeenten		Brengen van fijn huishoudelijk afval, hout, puin, AEEA, grof tuinafval, grofvuil en asbest van particulieren.
Bewonersonderzoek	82% van de respondenten is tevreden over het ABS. De bezoekers van het ABS zijn ook ondervraagd. Daarvan gaf 88% tevreden te zijn. 68% Van de bezoekers geeft aan viermaal of vaker per jaar een bezoek te brengen, 27% twee tot vier keer per jaar. 73% Van de respondenten geeft wel aan dat de inrichting en de platforms verbeterd kunnen worden, en 32% stelt dat het veiliger kan. In de openingstijden ziet 18% graag een verbetering. Op de vraag wanneer bewoners meer gebruik zouden maken van het afvalbrengstation, geeft 56% aan hoe dan ook niet vaker te gaan. 28% stelt vaker te komen als grof tuinafval gratis wordt en 11% als de openingstijden veranderen.	

Bij circa 80% van de huishoudens wordt restafval en gft-afval opgehaald met minicontainers. Bij de laagbouw van de nieuwbouwwijken in Berkel en Rodenrijs zijn ondergrondse containers voor restafval geplaatst. In totaal gaat het om circa 75 ondergrondse containers voor restafval. Bij de

appartementencomplexen zijn meestal inpandig rolcontainers geplaatst. Bij complexen waar inpandig onvoldoende ruimte was, zijn buitenpandig grindcontainers geplaatst. Deze grindcontainers zijn niet meer leverbaar, en ook in andere gemeenten worden deze vaak vervangen door een alternatief (ondergrondse container). Bij een beperkt aantal (circa 5) appartementencomplexen zijn ondergrondse containers geplaatst; altijd op kosten van de VvE/aannemer of opgelost binnen de grondexploitatie.

De minicontainers voor restafval en gft-afval zijn niet gechipt. Gemeente Lansingerland heeft geen containermanagementsysteem. Inwoners kunnen gratis een extra minicontainer aanvragen. Het is onbekend hoeveel aansluitingen meerdere minicontainers voor restafval bezitten. De schattingen gaan uit van 10-20% extra uitgegeven containers. De minicontainers zijn oud, circa 15 jaar en eigendom van de inzamelaar. De levensduur van minicontainers is over het algemeen 10-15 jaar.

Op de verzamelcontainers voor gft- en restafval (geplaatst bij de appartementencomplexen en in nieuwbouwwijken in Berkel en Rodenrijs) zit geen toegangscontrolesysteem.⁴ De verzamelcontainers zijn eigendom van de inzamelaar en de leeftijd verschilt. Een overzicht, inclusief de huidige boekwaarde, is te vinden in Bijlage 3.

De gemeente heeft brengvoorzieningen voor het brengen van de droge fracties glas, papier, textiel en kunststoffen. Niet op elke locatie is de mogelijkheid aanwezig om al deze fracties kwijt te kunnen. Het gaat om zowel onder- als bovengrondse verzamelcontainers van verschillende typen. De ondergrondse verzamelcontainers staan veelal in nieuwbouwwijken. De bovengrondse brengvoorzieningen zijn ouder dan de start van het contract (2000) en zijn meer dan afgeschreven. De containers zijn eigendom van de inzamelaar en de leeftijd verschilt. Een overzicht, inclusief de huidige boekwaarde, is te vinden in Bijlage 3.

Het grof restafval kan op afroep door de inzamelaar aan huis worden opgehaald. De inzamelaar brengt in 2013 voorrijkosten van €22,30 in rekening. Daar bovenop wordt voor een aantal fracties verwerkingskosten in rekening gebracht.

3.2 Het afvalbrengrstation

Gemeente Lansingerland heeft één afvalbrengrstation dat is gevestigd aan Bosland 51 in Bergschenhoek. Het afvalbrengrstation is alleen toegankelijk voor inwoners van Lansingerland (identificatie door middel van doorgeven van hun postcode). Inwoners uit omliggende gemeenten en bedrijfsafval worden niet toegelaten. Er wordt geen gebruik gemaakt van een milieupas. De openingstijden zijn maandag tot en met vrijdag van 8.00 tot 16.00 uur en zaterdag van 9.00 tot 15.00 uur.

Het wegbrengen van afval is voor enkele fracties gratis, voor andere moet worden betaald.

⁴ De ondergrondse verzamelcontainers worden tweemaal per week geleegd. Per container zijn er gemiddeld 25-30 aansluitingen. Dat houdt in dat elk huishouden 300 liter afval per week weggooit, waar andere huishoudens in de gemeente de beschikking hebben over 240 liter per twee weken (bij bezit van 1 minicontainer, of een bovengrondse rolcontainer). Waarschijnlijk dat veel "illegaal" afval in de ondergrondse verzamelcontainers terecht komt, maar dan nog hebben huishoudens aangesloten op een ondergrondse container een dubbele restafvalcapaciteit.

Fracties die kunnen worden aangeboden op het afvalbrenngstation (tarieven 2013)

Restafval, gratis	Elektrische apparaten, gratis
Oud papier en karton, gratis	Grof tuinafval, gratis (noot: sinds juni 2013)
Kca, gratis	Grofvuil, gratis
Glas, gratis	Textiel, gratis
IJzer, gratis	Asbest, €267,55 per ton
A-hout, €61,65 per ton	Puin, €44,55 per ton
B-hout, €75,75 per ton	Kunststof, gratis
C-hout, €263,65 per ton	Autobanden, €5,50 per stuk met velg €3,70 per stuk zonder velg
Bouw- en sloopaafval, €267,55 per ton	Band vrachtwagen/trekker, €20,25 per stuk
Dakgrind, €267,55 per ton	Dubbelglas en glasdraad, €90,50 per ton
Grond, €76,65 per ton	Weging auto/vrachtwagen, €5,80 per keer

Het afvalbrenngstation is verouderd, maar burgers zijn over het algemeen tevreden, zo blijkt uit de bewonersenquête. Het afvalbrenngstation heeft geen stortbordes. In 2012 zijn meer dan 25.000 bezoeken van inwoners geregistreerd en 933 bezoeken van bedrijven.

De locatie van het afvalbrenngstation is enigszins problematisch: direct naast de ingang is een woonwagenkamp ingericht (nu gedoogsituatie, maar in 2013 wordt i.h.k.v. een nieuw bestemmingsplan gewerkt aan legalisatie). Daardoor doen zich soms problemen voor. De gemeente zal de mogelijkheden voor optimalisatie van (de huidige locatie van) het afvalbrenngstation in kaart brengen, zodat dit bij de nieuwe contracten kan worden meegenomen.

3.3 De contracten

In gemeente Lansingerland is de totale huishoudelijke afvalinzameling en -verwerking in een langjarig contract uitbesteed aan Irado. Na 30 juni 2015 loopt het contract af. Voor zowel inzameling als verwerking dient derhalve een nieuw contract te worden afgesloten. De verwerking van restafval en gft-afval is reeds aanbesteed en afgerond. Afhankelijk van de besluitvorming over dit afvalbeleid maakt de gemeenteraad een principekeuze voor de uitbesteding van de inzameling (via Europese aanbesteding, verstrekken van een alleenrecht of via aandeelhouderschap bij een overheidsNV), zodat eind 2013 direct kan worden gestart met contractvorming (hetzij via een Europese aanbesteding, hetzij via het opstellen van en onderhandelen met één of meerdere partijen over een Dienstverleningsovereenkomst al dan niet in combinatie met aankoop van aandelen).

3.4 De afvalbeheerkosten en afvalbegroting

De afvalbeheerkosten omvatten alle kosten die direct betrekking hebben op de huishoudelijke afvalinzameling. Grotendeels bestaan deze kosten uit het *all inclusive* tarief dat we de huidige inzamelaar betalen (hierin zijn de kosten van de afvalverwerking en -inzameling van alle verschillende afvalstromen, het callcenter, beleidsondersteuning en het afvalbrenngstation verwerkt) en de kosten voor gemeentelijke inzet (beleidsadviseur en belastingen).

De gemeente betaalt aan de inzamelaar een basistarief per aansluiting voor de inzameling en verwerking van het huishoudelijke afval (ongeacht de hoeveelheid restafval) dat jaarlijks wordt geïndexeerd. Dit vaste tarief is geen stimulans om tot een vermindering van de hoeveelheid restafval te komen.

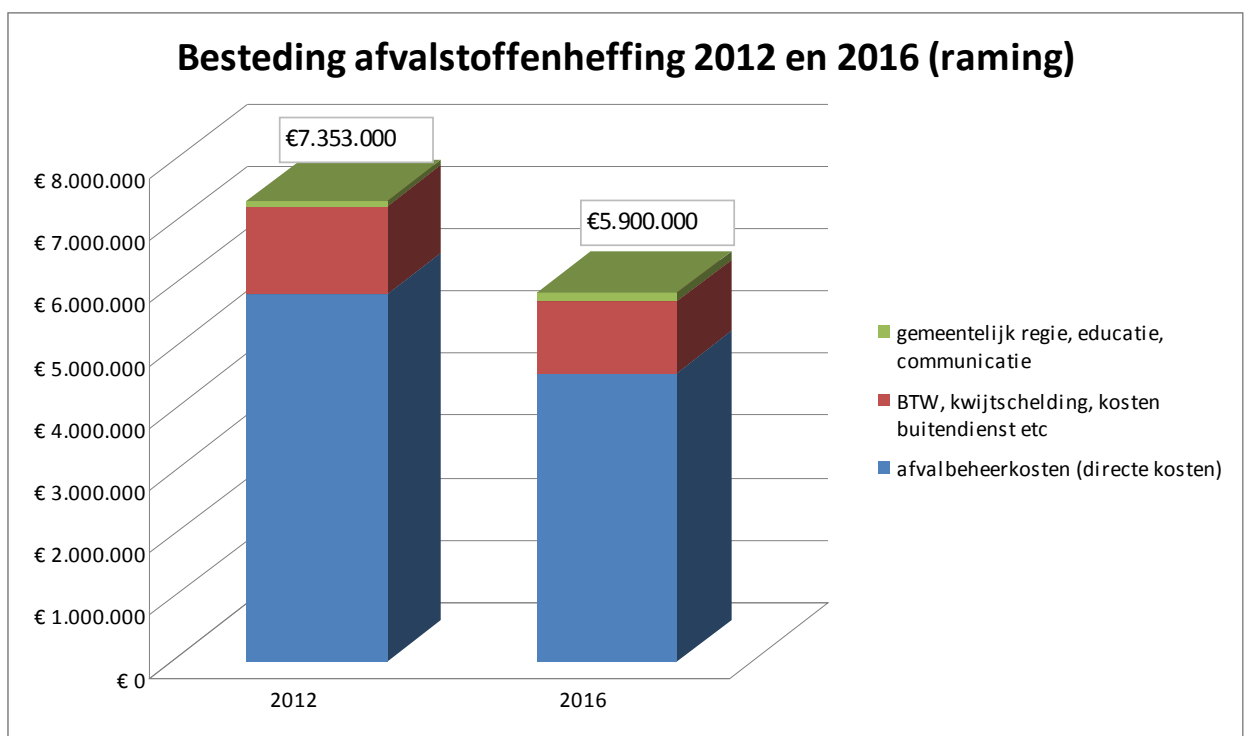
De afvalbeheerkosten zijn niet gelijk aan de totale kosten die aan de afvalstoffenheffing worden toegerekend (afvalbegroting) en dus door middel van de opbrengsten van de afvalstoffenheffing door huishoudens worden betaald. Ongeveer 1% van de kosten die worden gedekt vanuit de

afvalstoffenheffing wordt besteed aan het vervullen van de gemeentelijke regierol (aansturing contract, afvaleducatie/communicatie, onderzoek/beleidsvorming). Ongeveer 80% wordt besteed aan de afvalbeheerkosten. Hierin zijn de ontvangen bijdragen voor het apart gehouden papier, glas en plastic meegenomen. En ongeveer 19% wordt besteed aan afvalgerelateerde zaken zoals de BTW component (21 % over de BTW belaste afvalbeheerkosten), één derde van de kosten voor 'Zwerfvuil' (inzet van de buitendienst voor afhandelen verkeerd aangeboden afval) en de kwijtscheldingen.

In de kadernota is opgenomen dat de afvalstoffenheffing €1,7 miljoen lager is ten opzichte van 2014. In 2012 waren de totale kosten die werden betaald uit de afvalstoffenheffing €7,35 miljoen. Deze stijgen jaarlijks met ongeveer 2,5%, dus deze zijn in 2014 circa €7,7 miljoen. De geraamde afvalstoffenheffing in 2016 (100% kostendekkend) komt uit op circa €5,9 miljoen. Daarmee past de raming binnen de uitgangspunten van de kadernota.

In de nieuwe situatie worden aparte contracten voor de verwerking en inzameling afgesloten, en verzakelijkt de relatie tussen de gemeente en de opdrachtnemers, waardoor meer toezicht vanuit de gemeente noodzakelijk is. Voor het vervullen van de regierol is daarom beperkt meer budget gereserveerd in de ramingen.

In onderstaand diagram is de kostenverdeling over deze verschillende kostenposten voor 2012 en de raming voor 2016 weergegeven.

3.5 De afvalstoffenheffing

De afvalbeheerkosten worden verhaald op de aanbieder via de afvalstoffenheffing. Een eenpersoonshuishouden (eph, 20% van de huishoudens) betaalt in gemeente Lansingerland in 2013 een afvalstoffenheffing van €302,04, een meerpersoonshuishouden (mph, 80% van de huishoudens) €377,52. De tarieven voor 2014 zijn begroot op respectievelijk €309 en € 386. De gemiddelde afvalstoffenheffing komt daarmee in 2013 op gemiddeld €362 per huishouden. De doelstelling is om in

2016 te streven naar een afvalstoffenheffing van € 300 voor meerpersoonshuishoudens. Wanneer de huidige verhouding tussen het tarief van eph en mph wordt aangehouden, zou dat neer komen op een afvalstoffenheffing voor eenpersoonshuishoudens van € 240.⁵ De gemiddelde afvalstoffenheffing komt dan uit op circa €290 euro.

De afvalstoffenheffing van gemeente Lansingerland is 100% kostendekkend. Het verschil tussen de kale afvalbeheerkosten en de afvalstoffenheffing wordt veroorzaakt doordat nog een aantal kostenposten worden toegerekend aan de afvalstoffenheffing. Het betreft bijvoorbeeld een deel van de afvalinzameling gerelateerde kosten (meldingen, inzet buitendienst gerelateerd aan verkeerd aangeboden huishoudelijk afval), kosten voor kwijtschelding, BTW etc. Het toerekenen van deze kostenposten is wettelijk toegestaan.

Bewonersonderzoek

De meerderheid, 44%, vindt dat de huidige tariefstelling goed is (dus twee tarieven: voor een eenpersoonshuishouden en voor een meerpersoonshuishouden). 27% zegt dat huishoudens hetzelfde moeten betalen, maar dat huishoudens die beter scheiden beloond moeten worden. 23% vindt dat er meerdere tarieven dan twee moeten worden gehanteerd op basis van het aantal personen in een huishouden. De groep die vindt dat ieder huishouden hetzelfde moet betalen, is in de minderheid. Slechts 7% vindt dat. Daarnaast worden ook in de enquête uitspraken gedaan over hoe belangrijk mensen het vinden veel of weinig te betalen.

Bij de jaarrekening wordt de balans opgemaakt in hoeverre er te veel of te weinig afvalstoffenheffing is ontvangen. Dit is over het algemeen over de jaren in balans, waardoor reparaties achteraf niet nodig zijn.

Wettelijk gezien:

De begrote opbrengsten mogen de begrote kosten niet overschrijden. Onder te verhalen kosten behoren onder meer de verwerkingskosten, de inzameling- en transportkosten en kosten van genomen maatregelen om de hoeveelheid afval te verminderen. Ook de kosten van heffing en invordering (waaronder kwijtscheldingskosten) zijn verhaalbaar. Een derde van de totale kosten van straatreiniging en handhaving in relatie tot huishoudelijk afval mag worden toegerekend aan de afvalstoffenheffing. Deze werkzaamheden vallen bij Lansingerland in de post 'zwerfvuil en graffiti', verwarrend omdat vanuit dit budget geen kosten worden gemaakt voor zwerfvuil en graffiti. In overleg met financiën wordt daarom gekeken naar een meer dekkende naamgeving van deze begrotingspost. De kosten van algemeen zwerfafval mogen niet worden verhaald middels de afvalstoffenheffing, omdat deze volgens de Hoge Raad geen verband houden met de inzameling van vuil waarop de heffing betrekking heeft.

3.6 Handhaving en communicatie

Gemeente Lansingerland voert zelf de handhaving op het naleven van de regels omtrent afvalinzameling uit. Zij zet daar ongeveer 0,2 fte voor in, maar dit is vanuit de gemeente niet duidelijk gespecificeerd. De buitengewone opsporingsambtenaars (BOA's) worden nu vooral ingezet bij bijplaatsingen bij verzamelcontainers, waarbij zij constatering doen van wie het afval is.

⁵ Een eenpersoonshuishouden betaalt nu ongeveer 80% van de afvalstoffenheffing voor een meerpersoonshuishouden. Gezien het feit dat kosten als inzakelkosten, communicatiekosten etc voor een één- of meerpersoonshuishouden gelijk zijn, is deze verhouding goed gekozen.

Een handhavingsplan heeft de gemeente niet. Wel bestaat de wens vanuit buurtwerk er een op te stellen. Afsproken is dat zodra het nieuwe afvalbeleid is vastgesteld, dit ook vertaald wordt in een nieuwe afvalstoffenverordening, waarmee de handhaving ook betere handvatten krijgt om in te grijpen indien nodig. Onderwerpen die meegenomen moeten worden zijn: opstelplaatsen van minicontainers, omgang met verkeerd aanbieden van afval en een locatieplan voor alle middelen in de openbare ruimte.

De inzamelaar is de eerste aangewezen partij die communicatie verzorgt over huishoudelijk afval. Maandelijks hebben zij een informatiepagina in de plaatselijke krant De Heraut. Gewijzigde tijden publiceren zij ook in de plaatselijke krant. Daarnaast zijn zij bereikbaar via hun website en hun callcenter. Bewoners komen met meldingen naar de gemeente. Op de website van de gemeente, onder 'Wonen en omgeving' en vervolgens onder 'Afval en milieu' kunnen inwoners terecht voor informatie over huishoudelijk afval. In de gemeentegids wordt ook informatie over afval verspreid. Voor specifieke informatie over de inzamelwijze wordt de bewoner doorverwezen naar de website van de huidige afvalinzamelaar. Daar is de afvalkalender te vinden. Deze wordt niet meer huis-aan-huis verspreid. Wel wordt huis-aan-huis informatie verstrekt over afvalscheiding via de afvalscheidingswijzer.⁶ Nu loopt circa 95% van de communicatie via de inzamelaar. Sturing vanuit de gemeente is er nauwelijks. De gemeente heeft begin 2013 een groot onderzoek uit laten voeren naar de algemene dienstverlening en de informatiebehoefte van bewoners. Daar kwam uit dat huishoudelijk afval in de top 3 van onderwerpen staat waarin mensen zijn geïnteresseerd. Dit is ook de reden om daar als gemeente meer aandacht aan te besteden. In de gemeentelijke App is het onderwerp inmiddels apart opgenomen, en ook in de meldingen is het makkelijker geworden (via telefoon, post, internet en App) een melding over afval te doen. Zoveel mogelijk meldingen worden overigens direct doorgezet naar de inzamelaar, een beperkt deel wordt opgepakt door de Buitendienst en de Beleidsadviseur Afval.

Wat betreft externe communicatie; in 2012 is een bewonersonderzoek gehouden over de toekomstige wijze van afvalinzameling. Omdat de bewoner zijn afval beter moet gaan scheiden, vindt de gemeente het belangrijk hem directer bij het toekomstige afvalbeleid te betrekken. Daarnaast is samen met de inzamelaar een grootschalig afvaleducatieprogramma opgesteld voor de basisscholen en het Voortgezet Onderwijs in het schooljaar 2012-2013.

3.7 Interne communicatie en regie

Gemeentelijk intern voortgangsoverleg vindt maandelijks tussen het afdelingshoofd en de Beleidsadviseur Afval plaats. Tussen de gemeente en de huidige afvalinzamelaar vindt tweewekelijks een regulier afvaloverleg en dagelijkse afstemming plaats via mail of telefoon. De meeste overleggen gaan over de dagelijkse praktijk. Een langere termijnvisie is vooralsnog niet vastgelegd. De afdeling communicatie van de gemeente wordt betrokken bij publiciteit of bijzondere acties (zoals start afvaleducatie, openingen door de wethouder etc.).

⁶ Inwoners met een Ja/Nee-sticker of Nee/Nee-sticker krijgen de afvalwijzer niet, maar kunnen deze via de site van Irado aanvragen.

4 Analyse van de huidige situatie

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het afvalbeheer van de gemeente Lansingerland vergeleken met vergelijkbare gemeenten.⁷ Voor gemeente Lansingerland worden de meest recente afvalcijfers en sorteeranalyses gebruikt zoals door de gemeente en de huidige afvalinzamelaar beschikbaar zijn gesteld.

4.1 Milieuprestaties

Voor een analyse van de afvalcijfers wordt naar verschillende gegevens gekeken. Allereerst wordt gekeken naar de ingezamelde afvalhoeveelheden. Op basis van deze cijfers kan de mate van afvalscheiding worden bepaald. Vervolgens wordt ook de samenstelling van het aangeboden restafval geanalyseerd, zodat de daadwerkelijk ingezamelde hoeveelheden gespiegeld kunnen worden aan het potentieel. Waar mogelijk worden de gegevens vergeleken met afvalcijfers van vergelijkbare gemeenten.

4.1.1 Afvalhoeveelheden

In gemeente Lansingerland werd in 2012 in totaal 508 kilogram afval per inwoner ingezameld, zie Tabel 4.1. Dat is aanzienlijk minder dan in gemeenten die vergelijkbaar zijn met gemeente Lansingerland.

Tabel 4.1 Ingezamelde hoeveelheden van het huishoudelijke afval

Afvalhoeveelheden (kg/inw)	Lansingerland 2012	Vergelijkbare gemeenten 2011
restafval	251	221
gft-afval	84	100
papier	41	68
glas	20	23
textiel	2	4
kunststoffen	3	6
kca	1	1
overig	0	4
grof huishoudelijk afval	106	161
waarvan gescheiden	88	123
totaal huishoudelijk afval	508	588

Bronnen: Afvalrapportage Lansingerland en CBS

Als wordt ingezoomd op de afvalcijfers valt het volgende op.

- Een inwoner in Lansingerland levert veel meer restafval aan dan gemiddeld, namelijk 251 kilogram per jaar, waar het gemiddelde op 221 kilogram blijft steken.
- Een inwoner uit Lansingerland levert (veel) minder gescheiden afvalstromen aan. Het betreft met name papier, textiel en kunststoffen en in mindere mate gft-afval, en glas.
- In gemeente Lansingerland wordt in 2012 106 kilogram per inwoner aan grof huishoudelijk afval ingeleverd, waarvan 88 kilogram gescheiden. In vergelijkbare gemeenten wordt veel meer grof huishoudelijk afval aangeboden, namelijk ruim 160 kilogram per inwoner per jaar, waarvan 123

⁷ Een vergelijkbare gemeente is een gemeente van dezelfde stedelijkheidsklasse (stedelijkheidsklasse 3) waar geen tariefdifferentiatie voor de afvalstoffenheffing wordt toegepast of waar Difter op basis van volume wordt toegepast.

kilogram gescheiden afval en bijna 40 kilogram ongescheiden grof restafval.⁸ Dit kan komen omdat voor het thuis ophalen voorrijkosten in rekening worden gebracht en er mogelijk door inwoners van Bleiswijk en Berkel en Rodenrijs iets minder gebruik wordt gemaakt van het afvalbrengstation in Bergschenhoek.

4.1.2 Afvalscheiding

Het scheidingspercentage wordt berekend door de hoeveelheid gescheiden ingezamelde (herbruikbare) fracties te delen door de totale hoeveelheid afval (inclusief grof huishoudelijk restafval). Het totale scheidingspercentage voor gemeente Lansingerland kwam in 2012 uit op 47%, waar vergelijkbare gemeenten 56% scoren.⁹ Hiermee scoort de gemeente Lansingerland slecht op het gebied van milieurendement. Dat wordt met name veroorzaakt door de slechte scheiding van het fijn huishoudelijk afval. In totaal wordt 37% van het fijn huishoudelijk afval gescheiden, waar gemiddelde gemeenten bijna 50% scheiden. Redenen waarom inwoners hun afval onvoldoende scheiden, komen aan het licht in het bewonersonderzoek uit 2013.

Bewonersonderzoek

50% van de respondenten vindt afvalscheiding erg belangrijk. Zij scheiden hun afval ook duidelijk vaker. Maar, de rest van de respondenten geeft aan dat zij afval scheidt zoals het uitkomt. Alleen wat gemakkelijk apart te houden is, wordt gescheiden. Wordt specifiek naar de scheiding per afvalfractie gevraagd, dan blijkt het volgende:

Gft-afval: 72% Van de respondenten zegt het gft-afval altijd gescheiden aan te bieden. Redenen waarom bewoners gft-afval niet scheiden, zijn: heb dit afval bijna niet (27%), teveel werk (24%), belandt toch op één hoop (16%).

Papier: 87% Van de respondenten zegt papier altijd gescheiden aan te bieden. Redenen waarom bewoners papier niet scheiden, zijn: onvoldoende opgehaald (25%), kost teveel ruimte (23%), teveel werk (19%).

Glas: 89% Van de respondenten zegt glas altijd gescheiden aan te bieden. Redenen waarom bewoners glas niet scheiden, zijn: heb dit afval bijna niet (34%), te ver naar een container (28%), teveel werk (22%).

Kunststof: 48% Van de respondenten zegt kunststof altijd gescheiden aan te bieden. Redenen waarom bewoners kunststof niet scheiden, zijn: teveel werk (26%), kost teveel ruimte (23%), te ver naar een container (23%).

Textiel: 71% Van de respondenten zegt textiel altijd gescheiden aan te bieden. Redenen waarom bewoners textiel niet scheiden, zijn: heb dit afval bijna niet (50%), onvoldoende opgehaald (11%), teveel werk (10%).

Samenvattend: Mensen die niet scheiden, noemen vooral dat zij afvalscheiding teveel werk vinden of dat zij dit afval bijna niet hebben. Voor papier geldt vooral dat zij vinden dat het te weinig wordt opgehaald. Bijna 50% van de respondenten doet nog niet aan kunststofinzameling.

Het scheidingsresultaat van het grof huishoudelijk afval is goed en ligt zelfs hoger dan gemiddeld. Dat is goed nieuws. Voor realiseren van een hoog totaalscheidingspercentage is een goed resultaat voor grof huishoudelijk afval onontbeerlijk.

⁸ Dit is grof restafval en verbouwingsrestafval samen.

⁹ Direct omliggende gemeenten zoals Pijnacker-Nootdorp en Capelle a/d IJssel presteren vergelijkbaar als Lansingerland. In Zuid-Holland wordt door meer gemeenten niet goed gepresteerd op afvalscheiding.

Tabel 4.2 Scheidingspercentages

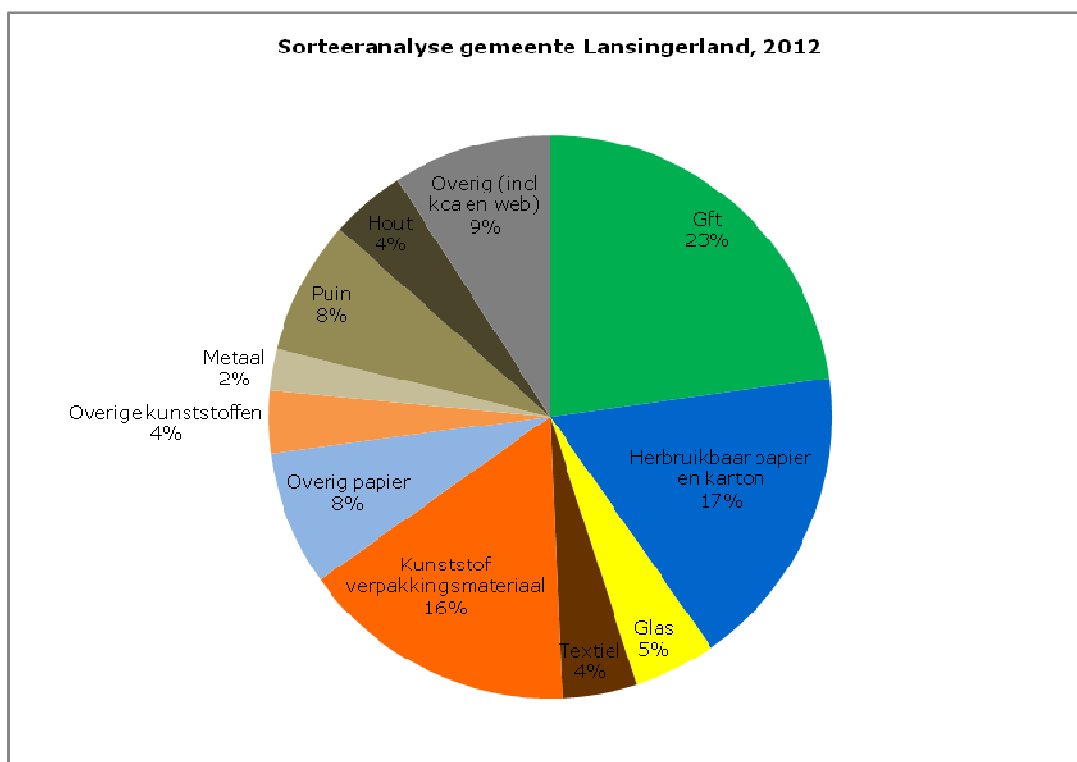
Scheidingspercentage	Lansingerland 2012	Vergelijkbare gemeenten 2011	Landelijk gestelde streefwaarde ¹
fijn huishoudelijk afval	37%	48%	
grof huishoudelijk afval	84%	76%	
totaal scheidingspercentage	47%	56%	60%-65%

¹ Gesteld in LAP 2 en de Afvalbrief 2011 van staatsecretaris Atsma

Het gestelde doel van 65% scheiding in 2015 is binnen Lansingerland nog lang niet in zicht. Daarom stelt de gemeente zich als doel een scheidingspercentage van tenminste 55% te behalen in 2018. Ervan uitgaande dat het totale afvalaanbod van 508 kg/inwoner/jaar gelijk blijft, zal in gemeente Lansingerland circa 45 kg/inwoner/jaar meer gescheiden moeten worden om dat scheidingspercentage te halen.

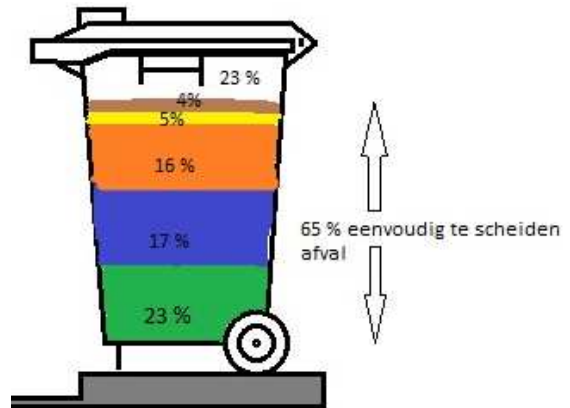
4.1.3 Samenstelling van het restafval

Gemeente Lansingerland houdt regelmatig sorteert analyses van het fijne restafval. Daarmee wordt de samenstelling van het restafval onderzocht. De gemeente houdt zowel sorteert analyses van het restafval uit een aantal verzamelcontainers als van het restafval verzameld in minicontainers. De gemiddelde uitkomsten voor 2012 zijn in onderstaande taartdiagram weergegeven.

Figuur 4.1 Uitkomst van de sorteert analyses 2012, Lansingerland

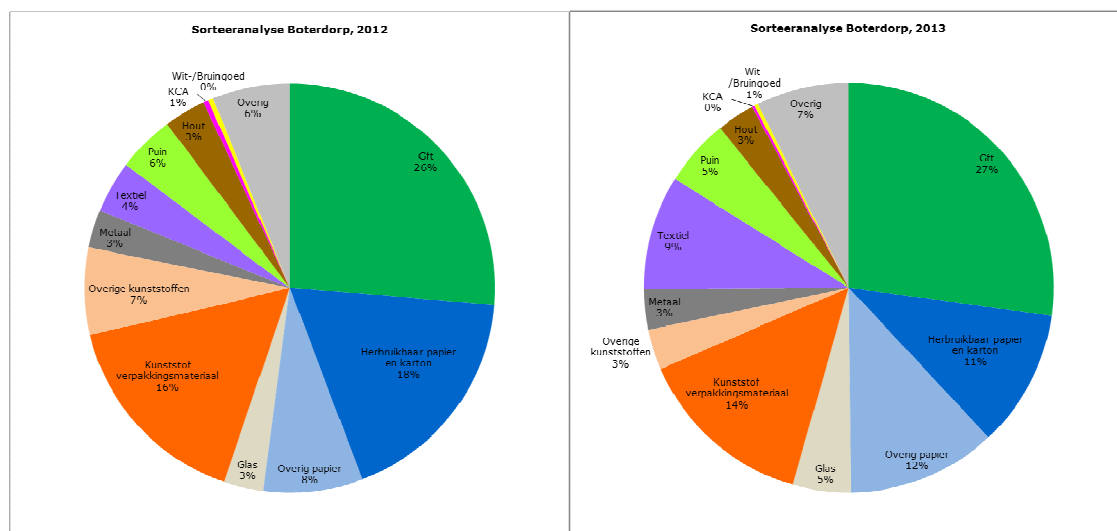
Uit de analyse blijkt dat op de eerste plaats nog veel herbruikbaar oud papier en karton in het restafval voor komt (17 %). Dat kan komen omdat uit het bewonersonderzoek blijkt dat respondenten vinden dat het te weinig wordt opgehaald (dat is nu maandelijks door de verenigingen). Naast papier en karton maken ook groente-, fruit- en tuinafval (23%) en kunststofverpakkingsmateriaal (16%) een groot deel uit van het restafval. Dat kan met name komen omdat bewoners die niet scheiden vinden dat zij weinig gft-afval hebben en omdat ze apart scheiden teveel werk vinden. Dat er veel kunststof in het restafval zit, komt omdat bewoners scheiden teveel werk vinden en het apart houden van deze fractie voor veel huishoudens teveel ruimte inneemt. In totaal bestaat het restafval voor circa 65% uit eenvoudig te scheiden afvalstromen (herbruikbaar papier en karton, gft-afval, textiel, kunststofverpakkingsmateriaal en glas samen).

Als de sorteeraanlyse wordt vergeleken met sorteeraanlyses van vergelijkbare gemeenten, valt op dat met name meer herbruikbaar oud papier en karton in het restafval voor komt. De hoeveelheden textiel, glas, gft-afval en kunststof in het restafval van gemeente Lansingerland ten opzichte van vergelijkbare gemeenten liggen niet ver van elkaar. Omdat de hoeveelheid restafval veel hoger ligt dan in vergelijkbare gemeenten, liggen de absolute waarden wel veel hoger dan gemiddeld.

In Bergschenhoek, in de wijk Boterdorp, wordt een pilot uitgevoerd met minicontainers voor papier en karton. Zowel in 2012 (voorafgaand aan de proef) als in juni 2013 is een sorteeraanlyse uitgevoerd. Het blijkt dat de hoeveelheid herbruikbaar papier en karton, dus de fractie die wordt opgehaald met minicontainers, ten opzichte van vorig jaar flink is gedaald van 18 procent naar 11 procent. Als deze cijfers worden vertaald naar kilogrammen, betekent dit dat ten opzicht van vorig jaar ongeveer 17 kg papier per inwoner niet als restafval wordt verbrand maar als papier wordt hergebruikt. Als ditzelfde resultaat in de gehele gemeente gerealiseerd zou kunnen worden, levert dat 900 ton extra oud papier op (en dus 900 ton minder restafval).

Figuur 4.2 Sorteeraanlyses voor en tijdens de proef in Boterdorp Bergschenhoek

4.1.4 Het potentieel

Met de afvalhoeveelheden en de sorteeraanlyse uit 2012, kan per afvalstroom het potentieel en het scheidingsresultaat worden geanalyseerd. Er wordt gekeken naar de eenvoudige te scheiden afvalstromen die reeds worden ingezameld in Lansingerland. In Tabel 4.3 is het resultaat samengevat. Hieruit blijkt dat het scheidingsresultaat voor alle fracties ten opzichte van het potentieel verbeterd kan worden. De scheidingsresultaten voor kunststoffen, textiel en papier zijn het laagst.

Tabel 4.3 Het potentieel (totaal) van de belangrijkste herbruikbare afvalstromen en het scheidingsresultaat ervan in 2012.

Type afval	Gescheiden ingezameld (kg/inw)	In restafval aanwezig (kg/inw)	Potentieel (kg/inw)	Huidig scheidingsresultaat (%)
gft	84	58	142	60
papier (herbr.)	41	45	86	48
glas	20	12	32	62
textiel	2	10	12	17
kunststoffen	3	40	43	7

Tabel 4.3 laat zien dat elke inwoner in 2012 in totaal 142 kg gft-afval produceerde (het potentieel). Daarvan werd 84 kg gescheiden ingezameld en verwerkt tot compost (60%), terwijl 58 kg als restafval werd afgevoerd en verbrand. Voor de andere afvalstromen, kan op analoge wijze worden gekeken naar scheidingsgedrag en scheidingsresultaat. Geconcludeerd wordt dat de mate van afvalscheiding op alle afvalstromen nog veel beter kan.

Bewonersonderzoek

Van de respondenten geeft 41% aan dat zij geen bijdrage kan leveren in het verminderen van het restafval. 34% zegt dat door beter te scheiden het restafvalaanbod kan verminderen, 13% door op de hoeveelheid verpakkingsmateriaal te letten en 5% door minder te kopen. 8% geeft aan dat het restafval minder vaak mag worden opgehaald ter bevordering van de afvalscheiding.

Op de vraag wanneer bewoners meer afval gaan scheiden, zegt 38% dat zij beter gaat scheiden als zij dichterbij de buurt gescheiden afval kan wegbrengen. 29% antwoordt dat zij beter gaat scheiden als verschillende soorten afval regelmatig thuis worden opgehaald. 8% zegt beter te scheiden als zij geld krijgen voor het gescheiden gebrachte afval. Maar, maar liefst 25% zegt dat zij afval niet meer gaat scheiden dan zij nu al doet. Dit zijn vooral bewoners van appartementen die dit roepen. Hier zit een relatie met het teveel werk vinden om afval te scheiden, een veelgenoemde reden waarom bewoners niet scheiden. Mensen die in een appartementencomplex wonen, moeten over het algemeen verder lopen met afval naar een verzamelcontainer en hebben in en direct om het huis te weinig ruimte om het voorlopig op te slaan.

4.2 Kostenprestaties

De gemeente betaalt aan de inzamelaar een lumpsum bedrag voor de inzameling en verwerking van het huishoudelijke afval. Oftewel een 'pakketprijs'. Deze bedraagt in 2012 €290 per aansluiting. Deze pakketprijs benadeelt de prijstransparantie en eventuele voordelen, bijvoorbeeld als gevolg van betere scheidingsresultaten, worden niet doorberekend aan de gemeente.

De afvalbeheerkosten per aansluiting in 2010 zijn €275, ten opzichte van €212 als landelijk gemiddelde.¹⁰ Het verschil ten opzichte van het gemiddelde zit vooral in de verwerkingskosten voor

¹⁰ Bron: Cyclus Benchmark Afvalscheiding, peiljaar 2010 (recentere cijfers zijn er niet)

gft-afval en in de indirecte kosten, zo blijkt uit de Cyclus benchmark. Deze liggen in gemeente Lansingerland veel hoger. Inmiddels zijn de begrote afvalbeheerkosten voor 2013 gestegen tot €297 per aansluiting. Landelijk gezien dalen de afvalbeheerkosten omdat steeds meer gemeenten een contract voor de verwerking van afval tegen een gunstiger tarief afsluiten.

De landelijk gemiddelde afvalstoffenheffing in Nederland lag in 2012 op € 247 per huishouden. Daarmee is de gemiddelde afvalstoffenheffing ten opzichte van 2011 iets gedaald. Een eenpersoonshuishouden betaalde in 2012 gemiddeld € 215 en een meerpersoonshuishouden € 263.

4.3 Serviceniveau

4.3.1 Haalvoorzielingen

Het serviceniveau is van invloed op de afvalprestaties van gemeente Lansingerland. In Tabel 4.4 wordt beknopt het serviceniveau voor de haalvoorziening weergegeven.

Tabel 4.4 Serviceniveau haalvoorziening

Dekkingsgraad haalvoorziening (%)		
Fractie	Lansingerland	Gemiddelde ¹
Restafval minicontainers	70%	76%
Restafval ondergrondse containers	10%	15%
Restafval rolcontainers	20%	5%
Gft-afval minicontainers	87%	79%
Oud papier en karton, gebundeld	100%	51%
Oud papier en karton, via minicontainers	3%	39%
Glas	0%	7%
Kunststof verpakkingsafval	0%	45%
Textiel	0%	48%

¹Bron: Cyclus Benchmark Afvalscheiding, peiljaar 2010

Dit zijn cijfers uit 2010; afgelopen jaren hebben gemeenten flink geïnvesteerd in ondergrondse containers, dus de verhoudingen kunnen op dit moment anders liggen. Uit dit overzicht blijkt dat we in Lansingerland minder dan gemiddeld ondergrondse containers en minicontainers restafval hebben. Bij de appartementen hebben we over het algemeen rolcontainers, en geen ondergrondse containers (bij veel nieuwbouw in andere gemeente zijn dit wel ondergrondse containers). ¹¹ Aan de andere kant hebben we juist wel relatief veel Gft-minicontainers en dat komt omdat de bewoners met een aansluiting op een ondergrondse container vaak wel een Gft-minicontainer hebben. We hebben geen ondergrondse containers voor Gft omdat dit over het algemeen tot stankoverlast leidt.

Voor papier is de dekkingsgraad van de haalvoorziening 100%, bij iedere aansluiting wordt maandelijks het gebundelde oud papier opgehaald. Hier scoort de gemeente beduidend hoger dan het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten. Voor wat betreft de dekkingsgraad van minicontainers voor oud papier scoort gemeente Lansingerland slechter dan gemiddeld. Maar, in Bergschenhoek is de gemeente inmiddels een pilot gestart met minicontainers. Deze pilot loopt tot het nieuwe afvalbeleid is

¹¹ In de nieuwbouwwijken in Berkel en Rodenrijs zijn ondergrondse containers geplaatst voor de laagbouw, met een relatief korte loopafstand. Het aanbieden van onbeperkt restafval is dan ook erg gemakkelijk. De ledigingsfrequentie van deze containers is daarom verdubbeld. Deze verdubbeling zou niet nodig moeten zijn gezien het aantal huishoudens dat gebruik maakt van deze containers.

vastgesteld; de hoop is dan gelijk ook in andere wijken met deze succesvolle actie door te gaan. Andere inwoners hebben geen beschikking over een minicontainer voor oud papier. Voor de overige fracties bestaat geen haalvoorziening in gemeente Lansingerland. Ten opzichte van het gemiddelde valt vooral op dat er voor kunststof verpakkingsmateriaal en textiel een groot verschil is in de dekkinggraad van de haalvoorziening.

Bewonersonderzoek

Gft-afval: Het blijkt dat 81% van de respondenten tevreden is over de mogelijkheid voor het aanbieden van deze fractie. De rest staat hier neutraal tegenover (11%) of is (zeer) ontevreden (8%). De ontevreden respondenten geven vooral aan dat de seizoensinvloeden overlast geven (42%) en het groenafval niet in de container past (39%).

Ondanks dat bewoners positief gestemd zijn over de aanbiedingsmogelijkheid en 72% zegt dat zij het gescheiden aanbiedt, blijkt uit de samenstelling van het restafval dat er nog veel gft-afval in zit. Maar liefst 23%. Hier is een zekere discrepantie waar te nemen.

4.3.2 Brengvoorzieningen

Op het afvalbrengstation kunnen inwoners ongeveer 20 fracties brengen. De openingstijden zijn ruim, al heeft het geen avondopenstelling (dit is ook niet mogelijk binnen de huidige vergunning van DCMR). Het serviceniveau lijkt dus voldoende te zijn. Omdat deze informatie in benchmarks ontbreekt, maakt dit het vergelijken met andere gemeenten lastig.

Naast het afvalbrengstation beschikt de gemeente over milieuparken waar inwoners hun afval naartoe kunnen brengen. Het gaat hier om de droge fracties papier, glas, kunststof en textiel. In onderstaande tabel wordt het serviceniveau van gemeente Lansingerland van de brengvoorzieningen voor de droge fracties ten opzichte van de landelijk gehanteerde norm weergegeven.

Tabel 4.5 Serviceniveau brengvoorziening

Dichtheid brengvoorziening (aantal huishoudens/voorziening)			
Fractie	Lansingerland 2012	Gemiddelde 2010 ¹	Landelijke norm ²
Oud papier en karton	545	2766	1000
Glas	377	595	600
Kunststof verpakkingsafval	505	2218	1000
Textiel	1382	1620	2750

¹Bron: Cyclus Benchmark Afvalscheiding, peiljaar 2010.

²Bron: Cyclus. Veel gebruikt als leidraad.

Uit bovenstaande tabel blijkt dat er in Lansingerland relatief veel verzamelcontainers voor papier, glas, kunststof en textiel uitstaan, oftewel het aantal huishoudens per container ligt lager dan de landelijke normen. We hebben voldoende containers staan om apart afval in te zamelen, alleen de inzamelresultaten blijven laag. Gemeente Lansingerland heeft naast de haalvoorziening voor oud papier in 2012 38 containers waar inwoners hun oud papier naartoe kunnen brengen. Dat betekent dat er een dichtheid is van 545 huishoudens per container. Voor wat betreft glas, kunststoffen en textiel staan er één verzamelcontainer per respectievelijk 377, 505 en 1.380 huishoudens. Lansingerland

heeft daarmee meer brengcontainers dan gemiddeld en dus een hoger dan gemiddeld voorzieningsniveau voor het brengen van deze afvalstromen.¹²

De verdeling van de verzamelcontainers over de verschillende wijken kan worden verbeterd, zo geeft de gemeente zelf al aan (en dit is ook te concluderen uit bijlage 3 waar per kern de verdeling van containers voor papier, plastic, textiel en glas is aangegeven). Bovendien staan ze nu niet altijd op strategische locaties en zijn ze niet altijd geclusterd. Waar nieuwbouw staat, staan nog onvoldoende brengvoorzieningen. Dit laatste geldt vooral voor de kern Berkel en Rodenrijs.

Bewonersonderzoek

Uit de enquête blijkt dat bewoners over het algemeen tevreden zijn over de brengmogelijkheden. Dat geldt vooral voor glas (84%) en papier (79%). Het minst positief zijn bewoners over de mogelijkheden voor plastic afval. Hier is 53% positief over gestemd. Respondenten zeggen van alle fracties plastic het minst aan de bron te scheiden (32% van de respondenten scheidt deze fractie nooit van het restafval, 20% soms). Dit is ook terug te zien in de samenstelling van het restafval, waarvan verpakkingsplastic 16% uitmaakt. En ondanks dat 87% van de respondenten aangeeft papier altijd gescheiden aan te bieden, en 79% tevreden is over de aanbiedmogelijkheden, bestaat nog 17% van het restafval uit papier. Ook hier bestaat een discrepantie. Mogelijk komt dat door sociaal wenselijke antwoorden.

Veel gehoord van respondenten die ontevreden zijn over de aanbiedingswijze m.b.t. brengvoorzieningen, is dat de afstand tot de verzamelcontainer voor papier, glas, textiel en plastic te groot is en/of de capaciteit te klein.

4.3.3 Informatievoorziening

Het is moeilijk al dan niet te concluderen of de interne en externe informatievoorziening over afval binnen gemeente Lansingerland wel of niet voldoende is. Over het algemeen geldt dat er meer over een onderwerp wordt gecommuniceerd wanneer het onderwerp leeft. Leeft een onderwerp als afval erg binnen de samenleving, dan gaan mensen zelf eerder op zoek naar informatie over afval. Aan de andere kant zal de gemeente dan ook meer hierover berichten om aan de vraag van inwoners te kunnen voldoen.

Het werkt ook andersom. Wanneer het onderwerp afval intern binnen de gemeente gaat leven en er intern draagvlak ontstaat over een te volgen (nieuw) beleid om gezamenlijk de gestelde doelstellingen te bereiken, zet zich dit vaak voort in verbeterde, consequente en meer regelmatige communicatie naar buiten toe. Het draagvlak onder inwoners zal dan ook verbeteren omdat hun achtergrondkennis wordt vergroot, de beweegredenen van de gemeente duidelijker worden en de verwachtingen en medeverantwoordelijkheid die de gemeente legt bij een inwoner sneller worden geaccepteerd.¹³

Op de website van gemeente Lansingerland wordt informatie gegeven over afval. Voor specifieke afvalzaken wordt doorverwezen naar de site van de inzamelaar. De informatie op de sites is goed te vinden. Besloten is dat de afvalkalender niet meer huis-aan-huis wordt verspreid, maar in de gemeentegids wordt deze wel gepubliceerd. De vraag is of de noodzakelijke informatie voldoende

¹² Dit zijn geen ondergrondse containers dus de omvang van de containers is beperkt. Er staan soms wel vier containers bij elkaar van dezelfde fractie.

¹³ De gemeente moet dus consequent blijven communiceren over gestelde doelstellingen, waarop deze zijn gebaseerd en hoe zij deze wil behalen.

voorhanden is bij mensen die niet digitaal actief zijn en of mensen die dit wel zijn deze informatie uit zichzelf opzoeken wanneer zij deze nodig hebben.

Mogelijke verbeteringen kunnen worden aangebracht in de informatie op ondergrondse containers, bij milieuparken etc. Bijvoorbeeld over wat wel/niet in de container mag worden gegooid, waar een inwoner naartoe belt als een container vol is of erbij wordt geplaatst en de wijze van berichtgeving door de inzamelaar als een container verkeerd is aangeboden.

Bewonersonderzoek

Er blijkt een discrepantie te zijn tussen het daadwerkelijke aantal brengvoorzieningen per fractie (die meer dan voldoet ten opzichte van het gemiddelde en de landelijke norm) en het aantal voorzieningen die de bewoner nodig acht. Eén van de redenen dat er volgens de respondent meer voorzieningen nodig zijn, is dat de afstand tot de container te groot is en dat scheiden teveel werk is (deze twee redenen hangen samen). Dit zou kunnen betekenen dat de respondent de afstand daadwerkelijk te groot vindt tot de dichtstbijzijnde container, of dat hij niet weet waar de dichtstbijzijnde container staat. Uit de enquête blijkt dat 74% van de respondenten vindt dat de informatie over de locaties van de milieuparken voldoende is, maar dat 20% meer behoefte aan informatie heeft. Ook over de afvalkalender, de ophaaldagen, de werking van het afvalbrengstation en de afvalsoorten waarmee Irado en de gemeente werken, wil circa 18% graag meer informatie ontvangen.

50% van de respondenten geeft aan belang te hechten aan afvalscheiding. Op de vraag wanneer bewoners meer afval gaan scheiden, geeft maar liefst 25% aan dat zij niet meer afval gaat scheiden dan zij nu doet. Daarbij denken vier op de tien respondenten dat hun restafval niet zal verminderen en dat zij daardoor ook de kosten niet kunnen terugbrengen. Het belang van afvalscheiding lijkt niet voldoende te leven onder de inwoners en de invloed die een inwoner kan uitoefenen op de hoeveelheid restafval wordt onderschat. Hier valt de conclusie uit te trekken dat de informatievoorziening over het belang van afvalscheiding en de frequentie vanuit de gemeente moet worden aangepast.

Externe communicatie op het gebied van afval wordt vrijwel geheel door de inzamelaar gedaan. De gemeente geeft hier beperkte sturing aan. De gemeente wil meer sturing gaan geven aan afvalcommunicatie dan zij nu doet, maar moet dit dan ook intern organiseren door hier capaciteit voor beschikbaar te stellen (deels bij de beleidsadviseur en deels bij communicatie).

4.4 Knelpuntenanalyse

Op basis van de voorgaande beschrijving en analyse kunnen verschillende knelpunten worden benoemd die aandacht verdienen. Deze knelpunten worden samengevat en puntsgewijs genoemd.

Beleid:

- Tot onderhavig afvalbeleidsplan, was deze niet opgesteld.
- De invulling en uitvoering van het afvalbeleid is uitbesteed aan Irado, alleen hier is vanaf het begin van het contract geen gevolg aan gegeven. Afgelopen jaren is het overleg tussen Irado en de gemeente wel geïntensiveerd om de gestelde doelstellingen beter te bereiken en met betrekking tot het oplossen van meldingen en het opzetten van de externe communicatie.
- De interne gemeentelijke communicatie en regie moet worden geïntensiveerd, waarbij vooral meer en verschillende capaciteiten nodig zijn, op gebied van toezicht, uitvoering, beleid en communicatie.
- De gemeente heeft geen handhavingsplan gestoeld op de afvalstoffenverordening (deze wens bestaat vanuit wijkbeheer wel) en geen communicatieplan dat gericht is op afvalinzameling. De communicatie wordt grotendeels vanuit Irado verzorgd.

Milieurendement:

- Een inwoner in Lansingerland heeft in 2012 gemiddeld veel meer restafval (251 kg) en veel minder gescheiden fijn huishoudelijk afval (151 kg) dan een gemiddelde inwoner in een vergelijkbare gemeente (respectievelijk 221 kg en 206 kg in 2011).
- In totaal produceert een inwoner van gemeente Lansingerland minder afval dan gemiddeld (508 kg/inw in 2012 t.o.v. het gemiddelde van 588 kg/inw in 2011). Dit verschil komt vooral door minder grof huishoudelijk afval. Uit de sorteeraanlyse blijkt dat ca. 25% van het restafval uit te scheiden grof afval bestaat. Het is niet duidelijk waarom de gemeente minder afval per inwoner heeft ten opzichte van het gemiddelde.
- In totaal bestaat het restafval voor circa 65% uit eenvoudig te scheiden fracties (herbruikbaar papier en karton, gft-afval, textiel, kunststofverpakkingsmateriaal en glas tezamen).
- Het totale bronscheidingspercentage van 47% in 2012 ligt onder het gemiddelde uit 2011 van 56%. Gekeken naar de fijne fracties afzonderlijk, dan springt vooral de kunststoffractie in het oog met een zeer laag bronscheidingspercentage, gevolgd door textiel en oud papier en karton.

Kosten:

- De gemeente betaalt aan de huidige inzamelaar jaarlijks een lumpsum bedrag per aansluiting voor de inzameling en verwerking van het huishoudelijke afval. Oftewel een 'pakketprijs'. Dit benadeelt de prijstransparantie en eventuele voordelen worden niet doorberekend aan de gemeente.
- De afvalbeheerkosten zoals deze naar voren komen in de benchmark van Cyclus, peiljaar 2010, geven aan dat deze substantieel hoger liggen dan het benchmarkgemiddelde, dit scheidt circa €60 per huishouden. De begrote afvalbeheerkosten voor 2013 zijn €297/aansluiting/jaar.
- De minicontainers zijn economisch afgeschreven en aan vervanging toe. De verzamelcontainers verschillen sterk van type (en opnamesysteem) en bouwjaar.
- De gemiddelde afvalstoffenheffing van ongeveer €362 per huishouden/jaar (2013) ligt flink hoger dan het gemiddelde van €249 (CBS stedelijkheidsklasse 3 zonder Diftar 2010, recentere cijfers zijn nog niet bekend).

Serviceniveau en informatievoorziening:

- Extra minicontainers voor restafval zijn gratis. Dit stimuleert het scheiden van restafval niet. Gevolg is dat er extra minicontainers zijn verstrekt met als gevolg een hogere investerings- en inzamelkosten.
- Wanneer naar de haalvoorzieningen wordt gekeken, valt op dat gemeente Lansingerland deze niet heeft voor de fracties kunststof en textiel. Daarom wordt hierop beduidend slechter gescoord ten opzichte van het gemiddelde. Dit is terug te zien in de gescheiden ingezamelde hoeveelheden van deze fracties; kunststof 3 kg/inwoner t.o.v. 6 kg/inwoner in vergelijkbare gemeenten, textiel 2 kg/inwoner t.o.v. 4 kg/inwoner in vergelijkbare gemeenten. Voor papier bestaat wel een haalfunctie, zij het gebundeld of in dozen (m.u.v. de pilot met minicontainers in Bergschenhoek). In veel gemeenten gebeurt dit met behulp van een minicontainer, met over het algemeen goed resultaat.
- Voor wat betreft het aantal brengvoorzieningen scoort de gemeente hoog t.o.v. het gemiddelde. Echter, uit het bewonersonderzoek is een veelgehoorde reden van respondenten die hun afval niet/nauwelijks scheiden dat zij dit teveel moeite vinden kosten en dat de verzamelcontainer te ver weg staat en/of de capaciteit te klein. Hier lijkt een discrepantie te bestaan. De gemeente geeft zelf al aan dat de containers niet gelijkmatig verdeeld staan over de wijken en niet altijd op strategische locaties. Vooral nieuwbouwwijken (in Berkel en Rodenrijs) lopen achter met goede containerlocaties. De locatiekeuze en de capaciteit van de huidige brengvoorzieningen moet worden onderzocht.
- Het is lastig aan te geven of bewoners vinden dat er voldoende informatie vanuit de gemeente en Irado wordt gegeven. Uit de bewonersenquête is gebleken dat 18% van de respondenten meer informatie zou willen ontvangen over de ophaaldagen, het afvalbrengstation, etc. Deze informatie is online op te vragen, maar deze bewoners wensen waarschijnlijk toch een directere vorm van informatieverstrekking. De gemeente geeft nauwelijks sturing aan afvalcommunicatie dat door Irado wordt aangevoerd. De gemeente wil hier meer grip op krijgen.

5 Doelstelling en maatregelen

In dit hoofdstuk worden de gescheiden in te zamelen streefwaarden per fractie genoemd en de te nemen maatregelen om deze streefwaarden te realiseren.

5.1 Doelstelling

De te volgen beleidsvisie en de daaruit vloeiende maatregelen zijn in een voortraject van onderhavig afvalbeheerplan vastgesteld, zie de opgestelde memo in Bijlage 1. Het doel is binnen de termijn van dit afvalbeheerplan, dus uiterlijk in 2018, een afvalscheidingspercentage van tenminste 55% te behalen, de kosten aanzienlijk omlaag te brengen en het serviceniveau minimaal op het huidige niveau te handhaven en waar mogelijk uit te breiden.

Verschillende maatregelen zullen genomen moeten worden om dit afvalscheidingspercentage te halen. Dit zullen optimalisaties van de huidige inzamelwijzen zijn, maar ook invoering van nieuwe inzamelwijzen, met name gericht op het meer aan huis inzamelen van afvalstromen. Op die manier zal de hoeveelheid restafval verminderen en de hoeveelheid gescheiden fracties toenemen. Op basis van de afvalhoeveelheden in 2012 van gemeente Lansingerland, de afvalhoeveelheden van vergelijkbare gemeenten en het te behalen scheidingspercentage van tenminste 55% zijn per fractie streefwaarden in kilogram per inwoner vastgesteld.

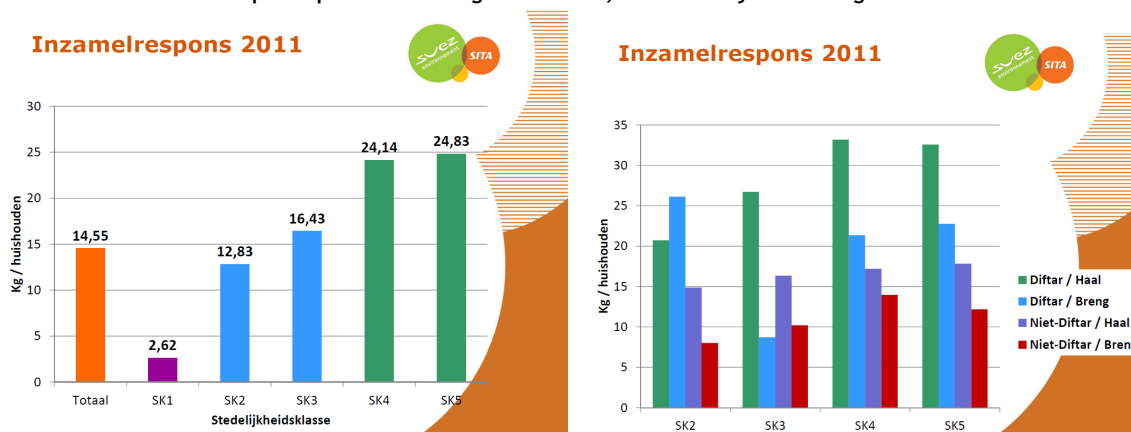
Tabel 5.1 Streefwaarden per fractie in kg/inwoner om tenminste 55% scheiding te behalen

Afvalhoeveelheden (kg/inw)	Vergelijkbare gemeenten 2011	Lansingerland 2012	Streefwaarde Lansingerland 2018	Toe-/afname per fractie
restafval	221	251	209	-42
gft-afval	100	84	90	+6
papier	68	41	65	+24
glas	23	20	23	+3
textiel	4	2	5	+3
kunststoffen	6	3	9	+6
kca	1	1	1	-
overig	4	0	0	-
grof huishoudelijk afval	161	106	106	-
<i>waarvan gescheiden</i>	123	88	88	-
totaal huishoudelijk afval	588	508	508	
Scheidingspercentage	56%	47%	55%	

Een daling van het restafval met 42 kilo/inwoner/jaar wordt door optimalisaties en aanpassingen van de afvalinzameling mogelijk geacht. Deze optimalisaties en maatregelen worden in Hoofdstuk 5.2 beschreven, het effect van deze maatregelen op de afvalbeheerkosten in Hoofdstuk 6.8.

Ter illustratie wordt in onderstaande grafieken aangegeven hoe de verschillende stedelijkheidscategorieën scoren op de kunststofinzameling. Lansingerland is stedelijkheidscategorie 3. De gegevens uit de grafieken zijn uit 2011; de laatste jaren is de hoeveelheid ingezameld kunststof alleen maar toegenomen. Lansingerland haalt in 2012 2 kg per inwoner op; dit is circa 5 kg per huishouden. Dit blijft sterk achter bij het resultaat van 16,43 kg per huishouden die SK3 gemiddeld in 2011 haalt. In de tweede grafiek is het verschil zichtbaar in inzamelresultaat tussen Diftar-gemeenten en een haal of brengaanpak. Op basis hiervan zou in Lansingerland een haalsystematiek meer opleveren.

Grafieken 5.2 Inzamelrespons op kunststof in kg/huishouden, naar stedelijkheidscategorie.

5.2 Te nemen maatregelen

5.2.1 Maatregelen

1. De inzamelrequentie voor gft- en restafval blijft vooralsnog gelijk aan huidige situatie (alternerend; ene week restafval, andere week gft-afval).¹⁴
2. De minicontainers voor het restafval en gft-afval worden vervangen door nieuwe.
3. De 125 ondergrondse verzamelcontainers voor restafval worden voorzien van een registratiesysteem en de minicontainers voor restafval worden gechipt zodat invoering van een containermanagementsysteem (CMS) kan worden doorgevoerd.¹⁵ De bovengrondse rolcontainers blijven vooralsnog gehandhaafd en worden niet van toegangscontrole voorzien.
4. Papier wordt gemeentebreed maandelijks in minicontainers aan huis opgehaald.
5. Er wordt containerbeleid opgesteld.
6. Kunststof verpakkingen zullen tweewekelijks aan huis worden opgehaald. Hierbij kan verschil worden gemaakt tussen buitengebied en kernen: ervaringen in Westland leren dat inwoners in het buitengebied veel actiever kunststoffen gaan scheiden als zij een minicontainer hebben. Over het algemeen hebben deze huishoudens er ook de ruimte voor. In de Hoeksche Waard zijn (ook in het buitengebied) goede ervaringen met inzameling met zakken. Omdat kunststof nauwelijks wat weegt, kunnen hier goed extra dunne zakken voor worden verstrekt¹⁶.
7. Omdat meer stromen aan huis worden opgehaald, wordt het aantal milieuparken/ verzamelcontainers voor papier en kunststoffen kleiner (op 16 geconcentreerde locaties in plaats van 40 containers nu op ruim 20 locaties).
8. Alle verzamelcontainers op de huidige complete milieuparken worden vernieuwd en ondergronds gebracht en zo nodig verplaatst naar een meer strategische locatie. Op een

¹⁴ In de toekomst kan het scheidingsniveau eventueel verder omhoog worden gebracht door aanpassing van inzamel frequenties van restafval of beprijzing van restafval. Als de komende jaren meer gescheiden afval wordt aangeboden en substantieel minder restafval, kan het mogelijk zijn om de inzamel frequentie voor restafval hierop aan te passen. Dit is initieel niet het uitgangspunt.

¹⁵ Een containermanagementsysteem (CMS) betreft het beheer van geregistreerde minicontainers voorzien van identificatiemiddelen, inclusief het actueel houden van het digitale containerbestand. Hiertoe worden alle minicontainers uitgerust met een chip voor identificatie en registratie. De chipgegevens in de wanden worden gelinkt aan een aansluiting. Hierdoor wordt inzichtelijk hoe vaak huishoudens hun minicontainers aanbieden. Ook wordt bereikt dat het illegaal aanbieden van afval tot een minimum wordt beperkt. Het chippen van gft-containers is ook mogelijk, maar minder urgent. De gemeente laat het chippen van de gft-containers vooralsnog buiten beschouwing.

¹⁶ Uit verkennende gesprekken met de toekomstig verwerker van restafval, blijkt dat er een verkenning zal plaatsvinden naar de mogelijkheden kunststoffen door middel van nascheiding uit het restafval te halen. Indien dit inderdaad gerealiseerd kan worden en de resultaten goed zijn, kan worden besloten kunststoffen niet (meer) apart aan de bron in te zamelen.

compleet milieupark staat een verzamelcontainer voor glas, kunststof, textiel en papier. Vooralsnog wordt er vanuit gegaan dat in de nieuwe situatie 16 complete milieuparken worden gerealiseerd, circa één per wijk.¹⁷

9. Naast de 16 complete milieuparken zullen verspreid nog 45 nieuwe ondergrondse glasbakken worden neergezet, zodat het totale aantal glasbakken/locaties gelijk blijft.
10. Een communicatieplan wordt opgezet

5.2.2 *Benodigde investeringen (danwel overname kosten voor de nieuwe inzamelaar)*

- Nieuwe minicontainers voor gft- en restafval.
- De minicontainers voor restafval worden voorzien van een chip.
- Overname door de gemeente van de rolcontainers voor restafval van de huidige inzamelaar.
- Overname door de gemeente van de huidige ondergrondse verzamelcontainers (verschillende afvalstromen, grotendeels restafval);
- Een dataregistratiesysteem voor de 125 ondergrondse verzamelcontainers restafval.
- Invoeren van een containermanagementsysteem.
- Het ondergronds brengen van de 16 complete nieuwe milieuparken (waar nodig herlocatie) en locatie optimalisatie van 45 nieuwe ondergrondse glasbakken. De circa 25 overige containerlocaties voor papier en voor kunststoffen worden verwijderd omdat zij overbodig zijn door het nieuwe inzamelsysteem aan huis (omdat deze containers van de huidige inzamelaar zijn, worden voor het verwijderen geen kosten voor de gemeente gerekend).
- Voor de inzameling van oud papier worden de oude minicontainers voor restafval gebruikt. Er hoeft voor deze verandering van inzamelwijze dus niet te worden geïnvesteerd.
- Verspreiding inzamelmiddelen voor kunststof verpakkingen aan huis (opties zijn zakken of minicontainers; dit wordt verder bekeken met de inzamelaar). Het is mogelijk gemeentebreed of voor delen van Lansingerland met minicontainers in te zamelen, in plaats van zakken. Dat vergt een extra investering. Verwacht wordt dat voor de hoeveelheid in te zamelen kunststoffen niet uitmaakt of met zakken danwel minicontainers wordt ingezameld.
- Communicatie over deze veranderingen.

5.3 **Consequenties serviceniveau**

De uitvoering van bovenstaande maatregelen heeft gevolgen voor het serviceniveau. Doordat burgers inzamelmiddelen krijgen voor papier en kunststoffen en deze met een voldoende hoge frequentie aan huis worden opgehaald, stijgt het serviceniveau ten opzichte van het huidige niveau.¹⁸

Door het ondergronds brengen, en waar van toepassing een herlocatie van de milieuparken en de glasbakken, wordt de capaciteit vergroot. Een ondergrondse verzamelcontainer heeft namelijk meer opslagvermogen dan een bovengrondse verzamelcontainer. Het duurt dus langer voordat een container vol zit. Het aantal containers blijft gelijk aan de huidige situatie. De kans op bijplaatsingen door volle containers wordt kleiner door de grotere capaciteit, mits op tijd geleegd natuurlijk. De netheid van de openbare ruimte zal door deze maatregel verbeteren. In een nettere openbare ruimte

¹⁷ De gemeente is opgebouwd uit circa 16 wijken. Gekozen kan worden voor bijvoorbeeld 1 milieupark per wijk. Ook kan gekeken worden naar locaties waar inwoners vaak komen (bijvoorbeeld winkelcentra etc.). Het is verstandig voorafgaand aan het plaatsen van nieuwe milieuparken uitgangspunten vast te stellen waar deze aan moeten voldoen.

¹⁸ Sommige inwoners zullen dit echter niet zo ervaren, met name als zij nu niet gewend zijn kunststoffen apart te houden of (denken te) weinig ruimte te hebben voor een derde container.

zijn inwoners minder snel geneigd te vervuilen door bijvoorbeeld zakken naast een container te zetten of afval op straat te gooien. Het serviceniveau stijgt daardoor indirect.

Naast deze optimalisatieslag zal de gemeente de communicatie over afval naar inwoners toe intensiveren en afvaleducatie structureler integreren in het onderwijs. Door haar doelstelling en de benodigde inzet van inwoners veelvuldig te herhalen in haar communicatie, vergroot de gemeente draagvlak voor afvalscheiding. Dit draagvlak is nodig zodat inwoners gebruik gaan maken van de optimalisaties. Ze moeten er het nut van inzien.

6 Uitwerking maatregelen

In dit hoofdstuk worden de genoemde maatregelen in Hoofdstuk 5 om een scheidingspercentage van tenminste 55% te halen in 2018 verder uitgewerkt. Naast de te nemen maatregelen is een aantal randvoorwaarden en uitgangspunten geformuleerd.

6.1 De te implementeren maatregelen

We willen komende jaren flink beter scoren op afvalscheiding. Er van uitgaande dat het scenario 'meer en beter aan huis ophalen' streven we naar een geleidelijke groei in het hergebruik. Belangrijke resultaten kunnen we boeken als de papierinzameling middels minicontainers en het huis aan huis ophalen van plastic is gerealiseerd. Daarnaast is de invoering van het containerbeleid/management op korte termijn noodzakelijk.

- 2013: 47% afvalscheiding (nog geen invoering van afvalbeleid)
- 2014: 51% afvalscheiding (eerste maatregelen afvalbeleid)
- 2015: 54% afvalscheiding (invoering volledig afvalbeleid)
- 2016: 55% afvalscheiding (aandacht voor afvalbrengrstation, communicatie)
- 2017: 56% afvalscheiding (voortzetting beleid en communicatie)
- 2018: 57% afvalscheiding (voortzetting beleid en communicatie)

6.1.1 Vernieuwing inzamelateriaal voor gft- en restafval

De huidige minicontainers voor gft- en restafval zijn aan vervanging toe. Huishoudens die nu gebruik maken van minicontainers (ca. 80% van het totaal aantal aansluitingen) zullen voor deze fracties dus een nieuwe container krijgen. Daarnaast wordt geschat dat zeker 80% van de aansluitingen die nu nog gebruik maakt van een verzamelcontainer voor hun gft-afval, gebruik zal gaan maken van een minicontainer voor gft-afval. Een schatting is dat circa 40.000 nieuwe minicontainers voor gft- en restafval worden uitgezet. Het is aan de gemeente om te kiezen voor een en hetzelfde formaat in de gehele gemeente of om ervoor te kiezen inwoners een keuze te geven qua volume. In dat geval kunnen inwoners tevoren in een volume-enquête aangeven of zij een 140 liter of een 240 liter-container voor hun gft- of restafval wensen. In het containerbeleid moeten vervolgens regels worden vastgelegd over het ruilen van containers en eventuele kosten die daaraan verbonden zijn. Ten behoeve van een containermanagementsysteem worden de minicontainers voor restafval gechipt. De oude bruine minicontainers voor gft-afval worden ingenomen, de oude groene 240 liter-minicontainers voor restafval worden opnieuw uitgezet en gebruikt als papiercontainer.

Alle 205 boven- en ondergrondse verzamelcontainers voor restafval zijn nu nog eigendom van de huidige inzamelaar. De gemeente wil deze zelf in beheer (of direct doorleveren aan de nieuwe inzamelaar) en zal deze voor de huidige boekwaarde over moeten nemen.¹⁹ Eventueel kan worden onderzocht of op de locatie van de bovengrondse containers in ondergrondse containers geplaatst kunnen worden. De 125 ondergrondse verzamelcontainers voor restafval krijgen een registratiesysteem die registreert welke aansluiting de klep opent en hoe vaak. De betreffende huishoudens die op een verzamelcontainer zijn aangesloten krijgen een pas voor het gebruik van de container. Zodra een ondergrondse container vol zit, kan dit worden gemeld; de inzamelaar gaat over van lediging op frequentie naar lediging op noodzaak.

¹⁹ De verzamelcontainers zijn nagenoeg afgeschreven en hebben het einde van hun levensduur nagenoeg bereikt.

De investeringskosten voor invoering van nieuwe minicontainers en invoering van CMS zijn meegenomen in de totale raming voor de afvalbeheerkosten van 2016 en zijn geraamd op circa €19 per huishouden. Dat is inclusief het stickeren van de oude restafvalcontainers tot papiercontainers.

6.1.2 Invoering containermanagement restafval

De gemeente heeft door invoering van containermanagementsysteem (CMS) straks een zuiver overzicht van het aantal en het volume van minicontainers voor restafval die bij een aansluiting staan. Het aanpassen van het containerbeleid voor restafval sluit daar goed bij aan. Nu kan een huishouden nog gratis (een) extra minicontainer(s) voor restafval aanvragen als zij daar behoefte aan heeft. Dat kan straks niet meer. Wil een huishouden naast de standaardcontainer nog maximaal een extra minicontainer voor restafval, dan zal zij daarvoor moeten betalen.²⁰ Wanneer een huishouden later het volume van zijn minicontainer wil wijzigen, dan moeten eenmalig omwisselkosten worden betaald. Het eerste halfjaar na verhuizing is dit nog gratis.

Beslipunt: Overgaan tot invoering van containermanagement restafval.

Door invoering van CMS en het daaruit voortvloeiende containerbeleid staat het inwoners niet meer vrij naar behoefte restafvalcontainers aan te vragen. Inwoners die nu meerdere containers voor restafval hebben staan, zullen deze beleidsmaatregel een servicevermindering vinden. Het aanbod van restafval zal daardoor dalen omdat inwoners gedwongen worden beter te gaan scheiden. Daarnaast neemt het restafvalaanbod ook af omdat door CMS het illegale aanbod van bedrijfsafval wordt voorkomen.

6.1.3 Minicontainer voor oud papier

Alle aansluitingen die nu gebruik maken van minicontainers, en ca. 80% van de aansluitingen die gebruik maakt van een verzamelcontainer voor hun rest- en gft-afval, krijgen straks een minicontainer voor hun oud papier. De pilot in Bergschenhoek wordt daarmee gemeentebreed doorgevoerd. De oude groene 240 liter-minicontainer voor rest- of gft-afval kunnen in gebruik worden genomen als papiercontainer om investeringskosten te voorkomen. Ze zullen worden gestickerd om duidelijk aan te geven dat het nu om papiercontainers gaat. De kosten hiervoor zitten verdisconteerd in de investeringskosten voor nieuwe minicontainers voor restafval. Een huishouden kan ook kiezen voor een kleiner formaat papiercontainer, een 140 liter (in de pilot in Bergschenhoek wordt gebruik gemaakt van containers van 140 liter).

Beslipunt vallend binnen het voorgestelde scenario is of de oud papier container verplicht gesteld wordt of niet. Bij de pilot Boterdorp zijn de betrokken huishoudens vooraf schriftelijk op de hoogte gesteld en zijn de containers aan alle huishoudens uitgereikt. Mensen konden de week na de eerste papierinzameling de container weer inleveren. En de huidige inzamelaar was bereikbaar als mensen hier onoverkomelijke bezwaren tegen hadden. Uiteindelijk heeft 85% de container staan. Dus, vooralsnog wordt ervan uitgegaan dat bij gemeentelijke invoering dezelfde methode wordt gehanteerd.

Het papier zal vierwekelijks worden ingezameld door een particuliere inzamelaar in combinatie met verenigingen. Afspraken over de inzameling en vergoedingen aan verenigingen moet tevoren goed worden afgebakend. Deze afspraken gelden nu ook, maar aangezien de papierinzameling met minicontainers een professionaliseringsslag inhoudt en ook een toename in papieropbrengsten is te

²⁰ Neem dit nieuwe containerbeleid (incl. de kosten die een huishouden voor een extra container kwijt is) op in de afvalstoffenverordening.

verwachten (met ook een extra investering van de gemeente in de minicontainers), worden hier nieuwe afspraken over gemaakt.

Er zullen naast de nieuwe haalvoorziening ook 16 brenglocaties voor oud papier blijven bestaan. Inwoners kunnen, naast de haalvoorziening, kiezen of zij gebruik maken van de brengvoorziening. Het serviceniveau van de inzameling van oud papier dat de gemeente de inwoner biedt, gaat dan ook omhoog.

Door deze maatregel zullen de inzamelkosten stijgen. Maar, verwacht wordt dat door alle maatregelen tezamen per inwoner per jaar 24 kilo oud papier méér kan worden opgehaald dan nu (zie Tabel 5.1). Dit bespaart dus 24 kilo/inwoner/jaar aan verwerkingskosten restafval en levert hogere opbrengsten voor papier op (e.e.a. is wel afhankelijk van de dan geldende papieropbrengsten/ton).

6.1.4 Kunststof verpakkingen aan huis

Er staan nu meer dan gemiddeld inzamelpunten voor kunststof verpakkingen in de gemeente, maar het scheiden door middel van deze brengvoorzieningen komt niet van de grond. De gemeente wil daarom tweewekelijks kunststoffen aan huis gaan inzamelen.²¹ Het voordeel van een systeem met zakken is dat er geen of beperkte investeringen worden gedaan en dat dus eenvoudig kan worden overgestapt op nascheiding, mocht dat in de toekomst een goede keuze blijken; bij keuze voor minicontainers wordt een investering voor de komende 10-15 jaar gedaan (met de investering in de containers). Overwogen kan worden om, analoog aan gemeente Westland, alleen in het buitengebied in te zamelen met minicontainers. De begrote kosten liggen dan op €2,75 per aansluiting.

Beslispunt vallend binnen het voorgestelde scenario: Invoering huis aan huis ophalen van kunststoffen, in overleg met de inzamelaar methode bepalen met mogelijkheden van flexibiliteit. Als in de toekomst blijkt dat nascheiding (waarbij kunststof uit het restafval kan worden gehaald) financieel en technisch haalbaar wordt, houdt de gemeente graag de optie open hier op over te stappen.

Daarnaast komen er op 16 locaties ondergrondse verzamelcontainers voor kunststof verpakkingen (brengegelegenheden). Inwoners kunnen dus kiezen of zij gebruik gaan maken van de haal- of brengvoorziening, of van beide. Dat is een serviceverbetering voor deze fractie.

Door de inzameling aan huis zullen de inzamelkosten stijgen. Maar, verwacht wordt dat door alle maatregelen tezamen per inwoner per jaar 6 kilo aan kunststof verpakkingen méér kan worden opgehaald dan nu (zie Tabel 5.1). Dit bespaart dus 6 kilo/inwoner/jaar aan verwerkingskosten restafval en levert hogere opbrengsten voor kunststof verpakkingen op (e.e.a. is wel afhankelijk van de dan geldende Nedvangregeling).

6.1.5 Milieuparken

Er staan nu 38 verzamelcontainers voor oud papier, 55 verzamelcontainers voor glas, 41 verzamelcontainers voor kunststof verpakkingen en 15 verzamelcontainers voor textiel verspreid in de gemeente. Op een aantal locaties staan verzamelcontainers voor verschillende fracties geclusterd, maar niet op iedere clusterplaats staat voor iedere fractie tenminste een container. Bovendien staan de containers niet altijd op strategische locaties en zijn zij van verschillende typen en verouderd. In totaal gaat het momenteel om 15 complete milieuparken en 30 overige locaties met losse containers.

²¹ Het is mogelijk gemeentebreed of voor een deel van Lansingerland kunststoffen met minicontainers in te zamelen, in plaats van zakken. Dat vergt een extra investering. Verwacht wordt dat voor de hoeveelheid in te zamelen kunststoffen niet uitmaakt of met zakken danwel minicontainers wordt ingezameld.

Beslispunt vallend binnen het voorgestelde scenario: De gemeente wil daarom, aangepast aan de nieuwe inzamelwijzen voor oud papier en kunststof verpakkingen, nieuwe milieuparken realiseren. Er komen circa 16 complete milieuparken, dat wil zeggen dat voor iedere fractie een container is, die strategisch binnen de gemeente worden geplaatst. Daarnaast worden nog eens circa 45 ondergrondse glasbakken verspreid binnen de gemeente geplaatst. Het gaat in totaal om circa 109 nieuwe, allemaal ondergrondse containers.

De investeringskosten zijn meegenomen in de raming van de afvalbeheerkosten en worden begroot op circa €5 per aansluiting per jaar. Dit is inclusief plaatsen, onderhoudskosten, communicatiekosten en een post onvoorzien van 5%.

6.1.6 Containerbeleid

Met het invoeren van een containermanagementsysteem, wordt ook het formuleren van containerbeleid meer relevant. Huishoudens die gebruik maken van minicontainers krijgen voor restafval, gft-afval en oud papier één minicontainer. Inwoners die gebruik maken van ondergrondse verzamelcontainers krijgen een toegangspas voor de verzamelcontainer bij hun in de buurt. In het op te stellen containerbeleid wordt verder opgenomen wat de standaardgrootte van de minicontainers is die huishoudens gaan krijgen, wat de eventuele kosten zijn voor extra minicontainers, wat de regeling is voor chronisch zieken en hoe het aanvragen van een nieuwe afvalpas in zijn werking gaat en welke kosten hieraan zijn verbonden. Op deze manier wordt de hoeveelheid ruimte die elk huishouden standaard tot zijn beschikking heeft voor het aanbieden van restafval in ieder geval gereguleerd.

Beslispunt vallend binnen het voorgestelde scenario: Opstellen containerbeleid

6.1.7 Communicatie

Naast communicatie over de te nemen maatregelen, zal een communicatieplan worden opgesteld, zodat communicatie op regelmatige basis wordt geborgd. Gedacht kan worden aan het maandelijks communiceren via gemeentelijke pagina's in de vorm van themanummers (scheidingswijzers, tips over bewaren van afval in de zomer etc).

Voor iedere maatregel die de gemeente gaat uitvoeren wordt huis-aan-huis een informerende brief verspreid die inwoners van de komende veranderingen op de hoogte stelt, waarom de gemeente deze maatregelen gaat doorvoeren, wat van de inwoner wordt verwacht en waar ze terecht kunnen met vragen.²² Daarnaast wordt deze informatie via de gemeentesite en de gemeentepagina in de lokale krant gecommuniceerd. Indien nodig wordt vlak voor de invoering van de maatregel nog eens een brief huis-aan-huis verspreid met praktische informatie; hoe gaat de containerwisseling precies in zijn werk? De gemeente maakt over de communicatie over de praktische uitvoering afspraken met de uitvoerder.

De communicatiekosten die gepaard gaan met de invoering van de nieuwe maatregelen zitten verdisconteerd in de desbetreffende investeringskosten.

6.2 Randvoorwaarden en uitgangspunten

Randvoorwaarde 1. 'Meer en beter aan huis ophalen' leidt niet structureel tot meer zwerfvuil of extra gemeentelijke inspanningen in de openbare ruimte (vanuit straatreiniging, APV, buitendienst etc.) Met deze randvoorwaarde garanderen we dat er geen structurele inspanningen ter bestrijding van overlast nodig zijn om tot invoering van het scenario te komen. Deze verantwoordelijkheid wordt

²² Een en ander hangt van de planning af of communicatie over de maatregelen aan inwoners kan worden gecombineerd.

direct bij de inzamelaar neergelegd. Deze heeft vaak al veel ervaring hoe hiermee om te gaan, en deze partijen zijn zeer welwillend om met oplossingen hiervoor te komen. Daarnaast wordt het succes van de afvalinzameling voor een groot deel door de burgers zelf bepaald. Daar zal in de nog te actualiseren Afvalstoffenverordening (met de regels over het aanbieden van afval) op worden ingespeeld.

Randvoorwaarde 2. We maken gebruik van de expertise en ervaring van de inzamelaars.

We hebben tijdens het beleidsproces meerdere keren gesproken over specifieke oplossingen, zoals bijvoorbeeld de inzameling van kunststoffen aan huis d.m.v. zakken of minicontainers. In het bestek wordt ruimte gelaten voor innovatie en eigen inbreng van de inzamelaar.

Randvoorwaarde 3: Flexibiliteit in de afvalinzamelstructuur behouden

Randvoorwaarde bij de te nemen maatregelen is dat de flexibiliteit in de afvalinzameling behouden blijft, zodat de gemeente een alternatieve aanpak kan kiezen als de druk op de openbare/particuliere ruimtes in een wijk te groot wordt of in andere mogelijkheden wordt beperkt, en zodat de gemeente in de toekomst kan blijven inspelen op ontwikkelingen (zoals de technische/ financiële haalbaarheid van nascheiding, waardoor kunststof niet gescheiden hoeft te worden).

Randvoorwaarde 4: geen grote investeringen die zich niet terugverdienen in de vorm van meer hergebruik of vermindering restafval.

We maken hier onderscheid in twee fasen: (1) binnen het huidige contract t/m 30 juni 2015 en (2) in het nieuwe contract vanaf 1 juli 2015. De investeringen die in de eerste fase worden gedaan, worden bekostigd vanuit de minderkosten van minder restafval en de meeropbrengsten van (voornamelijk) kunststof, elektrische apparaten, glas en papier. Dit wordt verder met de inzamelaar uitgewerkt tot een haalbare businesscase. De investeringen voor de hele periode worden continu bekeken op mogelijkheden zich terug te verdienen. Een voorbeeld hiervan is de keuze voor inzameling kunststof met zakken en de aanleg van zo min mogelijk ondergrondse containers.

Randvoorwaarde 5: De samenwerking met verenigingen voortzetten/formaliseren

De gemeente gaat het gesprek aan met de betrokken verenigingen die papier verzamelen in de gemeente. We gaan afspraken maken over verdere professionalisering. Met de inzameling middels minicontainers wordt er per inzamelronde meer papier opgehaald. De nu afgesproken papieren prijzen worden opnieuw bepaald waarbij er incentive is voor de verenigingen voor hun inzet (ze verdienen per avond meer dan nu het geval, omdat er meer wordt opgehaald), maar de gemeente krijgt ook een deel van de papieropbrengst ter compensatie van de investering in de minicontainers. Dergelijke afspraken zijn ook gemaakt bij de papierpilot in Boterdorp. De samenwerking met charitatieve doelen bij de textielinzameling gaan we aan en reguleren we. We onderzoeken de mogelijkheden voor samenwerking met verenigingen en scholen bij de huis aan huis inzameling van het kunststof.

Randvoorwaarde 6: Regierol beter in de verf zetten door inzet op toezicht, communicatie en aansturing (contractbeheer)

In het huidige contract is de hele huishoudelijke afvalinzameling op afstand/in regie gezet. Inclusief communicatie met bewoners, inclusief de beleidsvorming, inclusief het toezicht. In het nieuwe contract wordt de relatie met de nieuwe inzamelaar verder verzakelijkt. Maar dit kan alleen als de gemeente haar regierol zelf vervult, en dus zelf beleidsvorming doet en toezicht houdt. De gemeente neemt ook de regie en aansturing in de communicatie met bewoners, waarbij deze taken ook zoveel mogelijk worden uitbesteed. In de doorrekening van dit afvalbeleid is rekening gehouden met een uitbreiding van gemeentelijke capaciteit op de genoemde taken.

Uitgangspunt 1: initiatief 'afval scheiden loont' neerleggen bij nieuwe inzamelaar.

We krijgen signalen uit de markt dat verschillende inzamelaars interesse hebben in voortzetting van het initiatief 'afval scheiden loont' (in één of andere vergelijkbare vorm) zoals dit in 2011-2012 in Pijnacker-Nootdorp heeft gedraaid. Toch is nu niet aan te geven of dit direct per 2015 lukt. In het bestek van de afvalinzameling kijken we hoe we dit mee kunnen nemen, waarbij we het initiatief

neerleggen bij de nieuwe inzamelaar, om hier samen met de gemeente binnen randvoorwaarden van financiële haalbaarheid, verder gestalte aan te geven.

Uitgangspunt 2: Bij winkels/supermarkten de mogelijkheden verkennen voor een retourette of andere initiatieven op gebied van hergebruik

Landelijke winkelketens doen zelf aan textiel- of oude schoeneninzameling (waarbij klanten korting krijgen op nieuwe aankopen). In Schiedam en op meerdere plekken in Nederland zijn retourettes in samenwerking met supermarkten (o.a. Albert Heijn) geopend. In Friesland loopt een proef waarbij bewoners hun kleine elektrische apparaten, oude spaarlampen etc. kwijt kunnen in een extra bak bij de brievenbus (in samenwerking met Post NL). De gemeente staat open voor dergelijke initiatieven en zal hier ruimte aan geven, of dergelijke initiatieven stimuleren.

Uitgangspunt 3: We investeren in social return

We zien meerdere mogelijkheden om social return vorm te geven binnen het bestek van huishoudelijke afvalinzameling. Met name op het afvalbrengrstation zijn er mogelijkheden voor medewerkers met afstand tot de arbeidsmarkt. Daarnaast is de afvalinzameling een arbeidsintensief proces waar mogelijkheden zijn voor stages/leerplekken met doorgroei naar regulier werk (voor mensen in de WW of bijstand). Ook op gebied van afvaleducatie is social return te realiseren.

Uitgangspunt 4: Afvalstoffenheffing is 100 % dekkend

De afgelopen jaren is de afvalstoffenheffing in balans en 100% dekkend geweest. In de huidige situatie en in de toekomst blijft de afvalstoffenheffing een aparte geldstroom, los van de Algemene Middelen.

6.3 Effect van maatregelen op afvalbeheerkosten en afvalstoffenheffing

De verwachting is dat de afvalbeheerkosten en daarmee de gemiddelde afvalstoffenheffing zal dalen. De daling wordt voor een deel veroorzaakt doordat per 1 juli 2015 lagere verwerkingstarieven gelden voor de verwerking van restafval en gft. Ook de kosten voor de inzameling zullen naar verwachting dalen. Daar staat tegenover dat geïnvesteerd moet worden in de inzamelstructuur²³. We verwachten dat de totale uitgaven die zullen worden toegerekend aan de afvalstoffenheffing met ongeveer €1,7 miljoen kunnen dalen. De gemiddelde afvalstoffenheffing zakt naar circa €290, voor mph is dit maximaal €300. Dit is een verlaging van 25%.

6.4 Tijdplanning

De planning van de in te voeren maatregelen wordt in nauw overleg met de inzamelaar bepaald.

Het introduceren van de huis-aan-huis inzameling van kunststoffen is een maatregel die nu al genomen kan worden. Het aantal containers bij de milieuparken kan dan, afhankelijk van het gebruik door bewoners, beperkt worden teruggebracht.

Het ligt voor de hand de invoering van het containermanagementsysteem (deels) bij inzamelaar neer te leggen. Starten met het containermanagement voor de ondergrondse containers is nu al mogelijk, aangezien hier geen aanpassingen op de voertuigen nodig zijn.

Het invoeren van papiercontainers, waarbij oude containers voor restafval worden gebruikt, kan alleen als de nieuwe, gechipte containers voor restafval zijn neergezet. In het kader van het up-to-date houden van het containerbestand kan het noodzakelijk zijn dan ook te starten met het geregistreerd inzamelen van containers voor restafval. De huidige inzamelaar kan met haar huidige inzamelmaterieel niet geregistreerd inzamelen. Als het een optie is de oude gft-container in te zetten als papiercontainer, kan eventueel al wel gestart worden met de huis-aan-huis inzameling van oud papier en karton met minicontainers.

²³ In de kostenberekeningen is ervan uitgegaan dat Lansingerland zelf investeert in inzamelmiddelen en het onderhoud hiervan. De investeringskosten en structurele kosten zijn te vinden in Bijlage 4.

Met het realiseren van nieuwe geoptimaliseerde milieuparken kan nu al worden gestart met de voorbereidingen: bepalen van de strategische locaties en het overleg met bewoners hierover. Hetzelfde geldt voor het starten van meer intensieve communicatie.

De gemeente gaat ervan uit dat de maatregelen uit dit afvalbeleid uiterlijk worden ingevoerd met ingang van het nieuwe contract per 1/7/2015.

7 Op de langere termijn...

De maatregelen die de gemeente gaat doorvoeren, vormen een goede basis voor verdergaande optimalisaties van de afvalinzameling die een hoger scheidingspercentage, 60% of hoger, kunnen bereiken.

7.1 Alternatieve inzamelfrequentie

Door vooral de inzameling aan huis van oud papier en kunststoffen (en daarnaast nog eens het handhaven van de brengvoorzieningen voor deze fracties) en een containermanagementsysteem (CMS) zal het restafvalaanbod dalen. Wanneer de maatregelen zijn ingevoerd en ingeburgerd, kan worden onderzocht of het nodig is het restafval nog tweewekelijks in te zamelen, of dat de frequentie kan worden teruggeschroefd naar bijvoorbeeld drie- of zelfs vierwekelijks. Op die manier worden inwoners nog meer gedwongen hun restafval beter te scheiden. Zo nodig zal de inzameling van de te scheiden fracties moeten worden opgeschroefd.

7.2 Invoering Diftar

In de opdrachtformulering van het college was opgenomen dat Diftar voor dit afvalbeleid niet tot de mogelijkheden behoorde. Maar omdat de gemeente een containermanagementsysteem invoert en haar inzameling voor te scheiden fracties optimaliseert, is een stap naar Diftar nog maar klein (een gedifferentieerd tarief voor restafval). Diftar wordt door veel gemeenten toegepast (vooral een volume- en frequentiesysteem) en heeft zijn nut bewezen. Een huishouden gaat betalen voor het restafval dat hij zelf aanbiedt. Een huishouden dat goed scheidt heeft door Diftar een financieel voordeel ten opzichte van de heffing die hij nu betaalt, een huishouden dat slecht scheidt ondervindt aan Diftar een financieel nadeel. Dit financiële nadeel voelt voor bewoners soms als een straf, maar is tegelijkertijd wel een stok achter de deur om beter te scheiden. Het bijzondere is, dat de gemiddelde afvalstoffenheffing (inclusief de betalingen voor het restafval) een stuk omlaag gaat. Het wordt voor een inwoner door Diftar direct inzichtelijk dat afvalscheiding financieel loont. Door de directe prijsprikkel gaan mensen hun afval nog beter scheiden en dat heeft ook nog eens een positief milieueffect door minder restafvalverbranding. Doordat de basis voor Diftar er al ligt, zijn de investeringskosten niet erg hoog. De belastingaanslag gaat op een andere manier, en daar zitten de kosten vooral in.

De mogelijkheden voor afvalscheiding moeten voor inwoners voordat Diftar wordt ingevoerd optimaal zijn. De optimalisatie van de milieuparken en de verbetering van de inzameling aan huis voor papier en kunststoffen zijn een goede stap in de richting. Het blijft altijd nodig aandacht te besteden aan optimalisaties van afvalscheiding zodat inwoners gestimuleerd worden en blijven hun afval te scheiden en zo min mogelijk restafval aan te bieden. Het belonen van afvalscheiden is iets waar steeds meer aandacht voor komt, de toekomstige afvalverwerker voor gft-afval is bezig met ontwikkelingen op dat vlak. Ook met supermarkten kunnen contacten worden gelegd over inzet van een retourette. Dit zijn namelijk particuliere initiatieven. Gemeente Schiedam verdiept zich hierin.

7.3 Omgekeerde inzameling

Omgekeerd inzamelen (ook wel het nieuwe inzamelen genoemd) is een relatief nieuwe visie op inzamelen van huishoudelijk restafval. De gedachte hierbij is, dat door een betere bronscheiding er uiteindelijk zo weinig restafval overblijft, dat het niet langer zinvol is om dit periodiek aan huis op te gaan halen. Het blijft uiteraard wel zinvol om de gescheiden componenten met waarde aan huis op te gaan halen. De inzameling gaat zich dus richten op het ophalen van gescheiden componenten met waarde, en het restafval moet door inwoners worden weggebracht naar verzamelvoorzieningen. Precies het omgekeerde beeld van wat nu veelal het uitgangspunt is, vandaar de naam "omgekeerd inzamelen". Het concept verkeert momenteel in de pilotfase bij meerdere gemeenten en het verdient

aandacht de ontwikkelingen te volgen. Belangrijk te melden is, dat door de investering in nieuwe containers voor restafval en gft-afval omgekeerde inzameling de komende tien jaar nog geen optie is.

Bijlage 1. Keuze scenario nieuw afvalbeleid

Aan de raad zijn tijdens een raadsinformatieavond op 25 juni 2013 drie mogelijk te volgen beleidsscenario's voorgelegd die gestoeld zijn op bevindingen uit de stuurgroep en uitkomsten uit de bewonersenquête. Na deze raadsinformatieavond en een expertmeeting is in een memo het te volgen beleidsscenario vastgelegd. De memo wordt in deze bijlage toegevoegd. De hoofdlijnen uit de memo en de uit de memo gekozen beleidsstrategie worden hieronder weergegeven.

Bij het bepalen van de te onderzoeken beleidsscenario's voor Lansingerland zijn Diftar, het voor de hele gemeente omlaag brengen van de haalfrequentie voor restafval tot 3 tot 4 weken of integraal inzamelen van grondstoffen ('drogecomponentenbak') buiten beschouwing gelaten. Argumenten hiervoor zijn dat:

- deze systemen nog experimenteel zijn, en Lansingerland vanuit haar huidige positie van een 15 jarig contract zonder beleid in deze fase kiest voor in de praktijk bewezen systemen (op langere termijn worden deze keuzes mogelijk wel te overwegen);
- deze systemen politiek in de huidige context onhaalbaar worden geacht, omdat in de beeldvorming eerder het gevoel uitgaat naar straf op niet scheiden in plaats van belonen van wel scheiden.

Dit leidde tot de volgende mogelijke drie beleidsscenario's, die ook zijn gepresenteerd op de raadspresentatie van 25 juni jongstleden:

Scenario 0: optimalisering huidige aanpak, handhaving huidige breng- en haalsystematiek, wel investeren in nieuwe inzamelmiddelen, optimalisatie milieuparken (locaties, ondergrondse containers, clustering). Milieurendement: een scheidingspercentage te behalen van 47%-50%

Scenario 1: meer aan huis ophalen door papier huis aan huis op te halen met minicontainers en kunststof huis aan huis op te halen door middel van zakken (variant 1a) of door middel van minicontainers (variant 1b).

Scenario 2: omgekeerd inzamelen. Deze systematiek behoeft de meest vergaande wijziging in de huidige structuur: bewoners brengen restafval weg naar ondergrondse containers op afstand; papier en plastic worden huis aan huis opgehaald. Dit scenario is nog te variëren door toevoeging van één retourette/filiaal 'afval scheiden loont' per kern.

In alle scenario's wordt geïnvesteerd in containermanagement, het ondergronds brengen van de milieuparken (het aantal verschilt wel per scenario), communicatie en afvaleducatie. Al deze zaken dragen bij aan verbetering van de dienstverlening.

Containermanagement stimuleert afvalscheiding doordat zicht is op het aantal en locaties van de minicontainers en ondergrondse containers. Zodra een ondergrondse container vol zit, kan dit worden gemeld; de inzamelaar gaat over van lediging op frequentie naar lediging op noodzaak. Omdat de huidige inzamelmiddelen nagenoeg zijn afgeschreven en einde levensduur hebben bereikt, kan deze wijziging tegen beperkte kosten meegenomen worden.

Ondergrondse milieuparken hebben als voordeel t.o.v. de bovengrondse milieuparken dat de capaciteit per container meer dan verdubbelt (minder containers nodig) en ze nemen bovengronds minder ruimte in, waardoor ze beter inpasbaar zijn op strategische locaties.

Communicatie en afvaleducatie zijn van essentieel belang gebleken bij het betrekken van bewoners bij de opgave tot afval scheiden. Nu loopt circa 95% van de communicatie via de huidige

afvalinzamelaar, en geeft de gemeente hier beperkte tot geen sturing aan. Dit moet anders, zeker als blijkt uit de gemeentelijke Dienstverleningenquête (in 2013 uitgevoerd) dat bewoners afval als derde onderwerp van belang noemen, waar ze graag informatie van zien op de gemeentelijke website/App, etc. Met afvaleducatie maken we kinderen vroeg bewust voor afval minderen en afval scheiden; iets dat ze ook vaak weer overdragen aan hun ouders.

Op basis van de bewonersenquête en de expertmeeting is in de memo het advies gegeven te kiezen voor Scenario 1 (meer ophalen aan huis) of Scenario 2 (omgekeerd inzamelen). Een voorkeur, gezien de haalbaarheid op korte termijn en aansluiting bij de nog te overtuigen inwoners, wordt door de gemeente uiteindelijk gegeven voor Scenario 1; het meer ophalen aan huis. Door dit beleidsscenario te volgen kan de gemeente aansluiten bij het gemiddelde scheidingspercentage van 55%-57% dat door vergelijkbare gemeenten wordt behaald, waar zij zelf nu nog 47% haalt. Het te behalen scheidingspercentage van 60%-65% in 2015 dat door LAP 2 en de aanvullende Afvalbrief van de toenmalige staatssecretaris worden gesteld, wordt door de gemeente op korte termijn niet haalbaar geacht.

Memo keuze afvalscenario

Noot: bijlagen zijn weggelaten, om dubbeling in de tekst te voorkomen.

1. Inleiding

In deze memo geven we advies over de keuze voor één afvalinzamelingsscenario voor Lansingerland, op basis waarvan het nieuwe afvalbeleid wordt opgesteld.

Om het afvalbeleid te kunnen ontwikkelen is het noodzakelijk een aantal hoofdaspecten van dat beleid vast te stellen. We doen dat op basis van een keuze uit mogelijke scenario's.

In deze memo verkennen we de verschillende scenario's voor dit nieuwe inzamelsysteem.

Achtereenvolgens gaan we in op:

- *de achtergrond van de huidige afvalinzameling in Lansingerland;*
- *de selectie van drie scenario's voor Lansingerland;*
- *de conclusies uit de afvalenquête en de expertmeeting over de drie scenario's;*
- *de afweging tussen de drie scenario's aan de hand van een matrix;*
- *het advies met de keuze voor één van de scenario's, welke voorgesteld wordt verder uit te werken in het afvalbeleid.*

2. Huidige afvalinzameling Lansingerland

Vanaf medio 2000 hebben Bergschenhoek, Berkel&Rodenrijs en Bleiswijk een all inclusive contract afgesloten met huisvuilinzamelaar Irado voor een periode van vijftien jaar. Het contract volgde op een turbulente tijd van de 3B Reinigingsdienst. Irado heeft het contract toen overgenomen. Het contract geldt voor een periode van vijftien jaar, en bestaat uit een all inclusive tarief per huishouden dat jaarlijks wordt geïndexeerd.

Het inzamelscenario van de afgelopen jaren is gebaseerd op alternerende inzameling (gft en restafval worden om de week opgehaald), maandelijkse papierinzameling huis aan huis i.s.m. verenigingen, een ruime hoeveelheid bovengrondse milieuparken voor glas, textiel, kunststof, papier en batterijen en voortzetting van het afvalbrengstation op de bestaande locatie Bosland 51 in Bergschenhoek.

Voor de nieuwbouw in Berkel&Rodenrijs heeft de gemeente in 2004 aparte afspraken gemaakt over het aanbrengen van ondergrondse containers. Hier zijn in de loop der jaren ongeveer 100 ondergrondse containers geplaatst. Daarnaast zijn ook in de andere kernen ondergrondse containers geplaatst voor restafval en voor milieuparken. Dit aantal is beperkt tot circa 30 containers.

In 2008-2009 werden gemeenten verantwoordelijk voor de kunststofinzameling en heeft Irado in de gemeente pilots uitgevoerd naar een brengsysteem en haalsysteem (huis aan huis ophalen) met zakken. Toen is het besluit genomen op basis van financiële overwegingen voor het brengsysteem.

De gemeente scoort op afvalscheiding een stuk lager dan andere gemeenten van dezelfde stedelijkheidscategorie (categorie 3). Ten opzichte van buurgemeenten zoals Pijnacker-Nootdorp scoren we vergelijkbaar. De gemiddelde hoeveelheid restafval per inwoner is in Lansingerland ongeveer 40 kg per jaar hoger dan het landelijk gemiddelde (+20%).

In ons restafval zit nog veel papier, kunststof en glas. Dit komt door een combinatie van factoren:

- *inwoners krijgen als ze dit wensen een tweede minicontainer restafval (de gemeente beperkt dit niet). Hier wordt veel gebruik van gemaakt. Schattingen gaan uit van 10-20% extra minicontainers.*

- de gemeente betaalt de inzamelaar een tarief per huishouden ongeacht de hoeveelheid restafval. Dit is geen stimulans gebleken om tot verlaging te komen.
- ruim de helft van onze inwoners (55%) houdt haar plastic niet apart. Dit komt overeen met ongeveer 10 kg per inwoner per jaar. Ruim een kwart van onze inwoners houdt gft niet apart. En ookal geeft 85% van de mensen aan dat ze papier apart houden; dit doen ze niet met al het papier. Hierdoor gaan nog veel kg's papier onnodig met het restafval mee.
- In de nieuwbouwwijken in B&R zijn ondergrondse containers geplaatst voor de laagbouw. Hier wordt het makkelijk gemaakt om onbeperkt restafval weg te brengen (op korte loopafstand). We zien dit ook terugkomen in de benodigde ledingsfrequentie: deze is verdubbeld ten opzichte van de oorspronkelijke afspraken, en zou gezien het aantal aangesloten huishoudens niet nodig hoeven zijn.
- ondanks dat we t.ov. de landelijke normen veel glas-, papier-, kunststof- en textielcontainers hebben, zijn ze niet gelijkmatig verdeeld over de wijken, en staan ze niet altijd op strategische locaties. Vooral de nieuwbouwwijken (in B&R) lopen hier achter.

Eind 2011 is een raadsvoorstel ingediend om het chippen van containers in te voeren, zodat bewoners initieel één minicontainer restafval zouden krijgen, en eventueel een tweede minicontainer konden aanvragen tegen jaarlijkse meerkosten. Dit voorstel heeft het niet gehaald. Er is toen wel afgesproken dat dit voorstel meegenomen zou worden in nieuw afvalbeleid (voor de nieuwe contractperiode vanaf medio 2015).

Op uitdrukkelijk verzoek van de gemeenteraad (omdat het contract met Irado in 2015 afloopt) stelt de gemeente nu onafhankelijk van Irado dit afvalbeleid op. Daarnaast heeft de raad het afvalbeleid gekoppeld aan een haalbaarheidsonderzoek naar 'afval scheiden loont' en hiervoor budget beschikbaar gesteld.

3. Drie te onderzoeken scenario's

Bij het bepalen van de te onderzoeken scenario's voor Lansingerland zijn Diftar, het voor de hele gemeente omlaag brengen van de haalfrequentie tot 3 tot 4 weken of integraal inzamelen van grondstoffen ('droge componenten bak') buiten beschouwing gelaten. Argumenten hiervoor zijn dat:

- deze systemen nog experimenteel zijn, en Lansingerland vanuit haar huidige positie van een 15 jarig contract zonder beleid in deze fase kiest voor in de praktijk bewezen systemen (op langere termijn worden deze keuze mogelijk wel te overwegen);
- deze systemen politiek in de huidige context onhaalbaar worden geacht, omdat in de beeldvorming hiervan eerder het gevoel uitgaat naar straf op niet scheiden ipv belonen van wel scheiden

Dit leidt tot de volgende drie scenario's, die ook zijn gepresenteerd op de raadspresentatie van 25 juni jongstleden:

- **Scenario 0: optimalisering** huidige aanpak, handhaving huidige breng- en haalsystematiek wel investering in nieuwe inzamelmiddelen, en optimalisatie milieuparken (locaties, ondergrondse containers, clustering)
- **Scenario 1: meer aan huis ophalen** door papier huis aan huis op te halen met minicontainers en kunststof huis aan huis op te halen dmv zakken (variant 1a) of dmv minicontainers (variant 1b)
- **Scenario 2: omgekeerd inzamelen**, deze systematiek behoeft de meest vergaande wijziging in de huidige structuur: bewoners brengen restafval weg naar ondergrondse containers op afstand; papier en plastic worden huis aan huis opgehaald. Dit scenario is nog te variëren door toevoeging van één retourette/ filiaal 'afval scheiden loont' per kern.

In alle scenario's wordt geïnvesteerd in containermanagement, het ondergronds brengen van de milieuparken (het aantal verschilt wel per scenario), communicatie en afvaleducatie. Al deze zaken dragen bij aan verbetering van de dienstverlening.

Containermanagement stimuleert afval scheiding doordat zicht is op het aantal en locaties van de minicontainers en ondergrondse containers. Zodra een ondergrondse container vol zit, kan dit worden gemeld; de inzamelaar gaat over van lediging op frequentie naar lediging op noodzaak. Omdat de huidige inzamelmiddelen nagenoeg zijn afgeschreven en einde levensduur hebben bereikt, kan deze wijziging tegen beperkte kosten meegenomen worden.

Ondergrondse milieuparken hebben als voordeel t.o.v. de bovengrondse milieuparken dat de capaciteit per container meer dan verdubbelt (minder containers nodig) en ze nemen bovengronds minder ruimte in, waardoor ze beter inpasbaar zijn op strategische locaties.

Communicatie en afvaleducatie zijn van essentieel belang gebleken bij het betrekken van bewoners bij de opgave tot afval scheiden. Nu loopt circa 95% van de communicatie via Irado, en geeft de gemeente hier beperkte tot geen sturing aan. Dit moet anders, zeker als blijkt uit de gemeentelijke Dienstverleningenquête (in 2013 uitgevoerd) dat bewoners afval als derde onderwerp van belang noemen, waar ze graag informatie van zien op onze gemeentelijke website/APP etc. Met afvaleducatie maken we kinderen vroeg bewust voor afval minderen en afval scheiden; iets dat ze ook vaak weer overdragen aan hun ouders. In 2013 zijn hiermee ongeveer 1200 kinderen bereikt, en een veelvoud aan volwassenen.

De drie hier geschetste scenario's worden alle zodanig haalbaar geacht voor Lansingerland dat ze deels al uitvoerbaar zijn in de huidige contractperiode, en volledig uitvoerbaar zijn in de nieuwe contractperiode (vanaf medio 2015).

4. Uitkomsten enquête en expertmeeting

Ter voorbereiding op de afweging tussen scenario's hebben we aan het begin van dit jaar een afvalenquête gehouden onder bewoners en op 8 juli jongstleden hebben we een expertmeeting georganiseerd waarin vijf gemeenten hun ervaringen met afvalinzameling hebben gedeeld.

Begin 2013 is een afvalenquête afgenomen bij 2.000 huishoudens; zowel digitaal als via de telefoon. De respons was 32% (ruim 600 reacties) en is ook gezien de spreiding over de verschillende wijken representatief te noemen. Algemene conclusies uit de enquête is dat mensen zelf aangeven dat 55% nog geen kunststof apart houdt, en dat 30% geen GFT of textiel apart houdt. Bewoners verwachten zelf beter afval te scheiden door minicontainers voor papier in te zetten en kunststof aan huis op te halen.

In de expertmeeting kwam naar voren dat alle gemeenten ondergrondse containers hebben, maar aangeven dat dit inflexibel is (daarna is geen wisseling in systeem mogelijk gezien afschrijving en vaste plaats in de openbare ruimte). Een keuze voor ondergrondse containers voor restafval is dus een keuze voor de lange termijn.

De bewoners en raadsleden die naar bijeenkomsten zijn geweest waren zeer milieubewust, en zijn bereid voor het scenario 'omgekeerd inzamelen' te gaan. Zij doen over het algemeen al veel aan afvalscheiding. Hun reactie komt echter niet overeen met de gemiddelde Lansingerlander die aangeeft nog geen kunststof, gft en beperkt papier apart houdt. De keuze voor een scenario moet juist deze groep (waar de meeste winst is te halen) verleiden tot afval scheiden.

Op basis van de enquête en de expertmeeting is het advies te kiezen voor scenario 1 (meer ophalen aan huis) of scenario 2 (omgekeerd inzamelen), met een lichte voorkeur, gezien de haalbaarheid op korte termijn en aansluiting bij de nog te overtuigen inwoners, voor scenario 1.

5. Afwegingsmatrix drie scenario's

De score van de drie scenario's staan in onderstaande tabel weergegeven. In kleur is aangegeven hoe de scenario's ten opzichte van elkaar presteren op de verschillende vlakken:

Groen: beste keuze

Geel: gemiddelde keuze

Rood: slechtste keuze

Scenario	Scenario 0 Optimalisatie	Scenario 1a en 1b Meer aan huis ophalen	Scenario 2a en 2b Omgekeerd inzamelen
<i>Korte schets inzameling</i>			
<i>Rest en gft-afval</i>	Blijft zoals nu, wel containermanagement.	Blijft zoals nu, wel containermanagement, en op termijn verlaging van ophaalfrequentie als de hoeveelheden restafval dit onderbouwen (initieel niet van toepassing).	Restafval in kernen naar ondergrondse container, max 250 meter loopafstand; in buitengebied handhaven minicontainer restafval (met chip), inzamelfrequentie in het buitengebied omlaag naar eens in de drie/vier weken. Voor GFT blijft frequentie wel hetzelfde.
<i>Haalsysteem overig: papier en kunststoffen</i>	<u>Papier</u> zoals nu (dozen en gebundeld)	<u>Papier</u> met minicontainer, <u>kunststoffen</u> aan huis met zakken (1a) of minicontainers (1b). In het buitengebied in ieder geval mini's	<u>Papier</u> met minicontainer, <u>kunststoffen</u> aan huis met zakken (2a) of minicontainers (2b) in kernen; in buitengebied met minicontainers.
<i>Brengsysteem overig: papier, kunststoffen, textiel, glas, batterijen etc. Glas is hier de prominente factor omdat dit in alle scenario's moet worden gebracht. Ter indicatie nu hebben we 15 complete milieuparken en 30 overige locaties en in totaal 55 glasbakken staan</i>	40 milieuparken ondergronds en op overige locaties 20 extra glasbakken, optimalisatie locatie en inrichting In het totaal verandert het aantal glasbakken nagenoeg niet	15 milieuparken ondergronds, en op overige locaties 45 extra glasbakken, optimalisatie locatie en inrichting In het totaal verandert het aantal glasbakken nagenoeg niet	15 milieuparken ondergronds, en op overige locaties 45 extra glasbakken, optimalisatie locatie en inrichting, eventueel uit te breiden met één retourette (milieupark plus) per kern (2c) In het totaal verandert het aantal glasbakken nagenoeg niet
<i>Afvalbrengrstation</i>	Handhaven op huidige locatie, of, onder vooraf te stellen (financiële) condities verplaatsen.		
<i>Te behalen milieurendement</i>	Ca 47-50 %	Ca 55-57 %	Ca 60-65 %
<i>Financiële consequenties</i>	Totale afvalbeheerkosten (dus inclusief afschrijvingen van investeringen) zijn in alle scenario's nagenoeg gelijk, en komen ruim €1 miljoen lager uit dan de huidige totale kosten. In detail wel accentverschillen. Eea hangt ook af van nadere uitwerking en uitslag aanbesteding verwerking, met name in het scenario omgekeerd inzamelen.		

	<p>In ieder scenario moet geïnvesteerd worden in nieuwe inzamelmiddelen. Vertaald naar jaarlijkse kapitaallasten is dit in alle scenario's nagenoeg gelijk; dit leidt tot ongeveer €300.000 kapitaallasten per jaar. Het is mogelijk deze investeringen bij de inzamelaar in het contract onder te brengen, of dit zelf in eigen beheer te houden (waarbij het feitelijke beheer bij een derde wordt ondergebracht). Inzamelmiddelen in eigendom houden heeft als voordeel dat dit meestal goedkoper is, en ook beter zelf te reguleren.</p>		
	<ul style="list-style-type: none"> • <i>relatief hoog aandeel afvalverwerkingskosten want veel restafval; minder kosten voor inzameling.</i> • <i>haalsysteem voor kunststof en geen investering in minicontainers voor papierinzameling zorgt voor minder kosten.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>vanwege extra huis aan huis ophalen meer kosten inzameling;</i> • <i>minder restafval en daardoor minder kosten afvalverwerking;</i> • <i>relatief laagste investeringskosten</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Investeringen containers blijven beperkt door loopafstand op 250 meter in te stellen (nu nog 75 meter).</i> • <i>Naar verwachting meest kosteneffectieve scenario.</i> • <i>Variant 2c (3 retourettes) kost naar verwachting €0,3 mj per jaar extra</i>
<p>Service-niveau</p>	<p><i>Blijft ongeveer gelijk, wel optimalisatie.</i></p>	<p><i>Wordt hoger ten opzichte van basisscenario</i></p>	<p><i>Service-niveau voor restafval wordt lager. De rest hoger.</i></p>
<p><i>Het behaalde service-niveau is vooraf moeilijk in te schatten vanwege de relatie met communicatie tussen inzamelaar/gemeente/bewoner, de beleving van verschillende inwoners en het daadwerkelijk goed uitvoeren van de opdracht.</i></p>			

<p>Kansrijkheid dat de doelgroepen tot meer afval scheiden worden aangezet.</p>	<p>Blijft klein gezien de beperkte prikkels om beter afval te scheiden. Zolang in de nieuwbouw van B&R inwoners hun restafval onbeperkt naar hun ondergrondse container kunnen brengen, treedt hier geen verandering op.</p>	<p>Meer verschillende soorten afval worden aan huis opgehaald; het wordt makkelijker om beter afval te scheiden. Wel een afweging nodig over de bestaande ondergrondse containers, om het restafval te beperken.</p>	<p>Meer verschillende soorten afval worden aan huis opgehaald waardoor afval scheiden makkelijker wordt. De loopafstand tot de ondergrondse container kan aanleiding zijn tot sabotage of het vermengen van restafval met grondstoffen. Dit kan leiden tot minder zuivere opbrengsten.</p>
<p>Rol verenigingen</p>	<p>Kan worden gehandhaafd</p>	<p>Kan worden gehandhaafd, wel professionalisering en nieuwe afspraken maken naar verwachting meer papieropbrengsten</p>	<p>Kan worden gehandhaafd, wel professionalisering en nieuwe afspraken maken met verenigingen, naar verwachting meer papieropbrengsten</p>
<p>Er is nog wel een politiek besluit nodig over eigen initiatieven van verenigingen bij papierinzameling (buiten inzamelaar) en textielinzameling.</p>			
<p>Risico's/ stabiliteit scenario's</p>	<p>Risico's vanwege hoog aandeel verwerking. Met name voor langere termijn (verwachting afname verbrandings-capaciteit en hogere prijzen)</p>	<p>Praktisch, weinig aanpassing in o.r.; kans op weerstand tegen chippen containers; mogelijkheid tot doorstart Diftar op de lange termijn.</p>	<p>Risico's vanwege plaatsing/ ver-vanging ondergrondse containers Dit is een keuze voor een systeem dat minimaal 15 jaar moet meegaan (afschrijvingstermijn ondergrondse containers), en dus de minst flexibele.</p>
<p>Risico's:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Plaatsen ondergrondse containers technisch complex (gezien k&l, dijken, en bestaande openbare ruimte), met vervangingsproblematiek op termijn → operatie moet intensief door afdeling B&O worden begeleid en uitgevoerd. Intensief burgerparticipatie/inspraaktraject over keuze locaties. - Bij afsluiten nieuwe contracten (na 2012) zijn (grote) prijsverschuivingen mogelijk: met name verwerking zou meer kunnen gaan kosten als de overcapaciteit voor verbranden uit de markt verdwijnt. In keuze scenario hier rekening mee houden. - Consequenties voor beleving openbare ruimte: minicontainers versus ondergrondse containers. Bewoners die nu gebruik maken van ondergrondse containers zijn best tevreden, maar toch in zomer veel meldingen van bijplaatsing/stank. Daarnaast worden de ondergrondse containers nu dubbel zo vaak geledigd als vooraf ingeschat. Betreffende de minicontainers spelen vraagstukken als oneigenlijke plaatsing in de openbare ruimte en in hoeverre bewoners ruimte hebben om meerder containers te plaatsen. - Risico's zijn te beperken door nu te investeren in papierminicontainers en het plastic aan huis ophalen. Op basis van die ervaringen is dan keuze mogelijk naar gechipte minicontainers restafval aan huis of het omgekeerd inzamelen met investering in ondergrondse containers. - 			

6. Advies keuze scenario

Het advies is te kiezen voor scenario 1 'Meer aan huis ophalen', aangezien dit het beste aansluiting vindt bij de doelgroepen die nodig zijn om tot een betere afvalscheiding te komen, en dit beperkte risico's in de uitvoering en de openbare ruimte geeft. Met dit scenario koersen we op 55-57% afvalscheiding, en dat is 10% meer ten opzichte van wat Lansingerland nu behaalt. Als we vergelijken met de resultaten van onze buurgemeenten als Zoetermeer en Pijnacker-Nootdorp is dit al een enorme stap. Pijnacker-Nootdorp heeft vorig jaar met de pilot 'Afval scheiden loont' (tijdelijk in één jaar tijd) ongeveer 5% meer afvalscheiding bereikt.

Scenario 0, optimalisatie van de huidige afvalinzameling is zowel uit de matrix als uit de enquête/expertmeeting geen optie gebleken. Het zet de doelgroepen die nu nog te veel restafval hebben, niet aan tot beter afval scheiden, ondanks de goede dienstverlening. Restafval verwerking is in de huidige markt goed betaalbaar, maar deze prijzen kunnen op termijn stijgen, en dan is het niet verstandig daar de afvalstoffenheffing sterk afhankelijk van te maken.

Het voorstel is in het afvalbeleid besluiten op te nemen voor de lange maar ook de korte termijn. Mocht er bij de uitvoering blijken dat dit op weinig weerstand stuit van bewoners en ook ingezamelde hoeveelheden papier en kunststof enorm zijn gestegen, is altijd nog te overwegen om toch te kiezen voor scenario 2 'omgekeerd inzamelen'.

In het afvalbeleidsplan zal het voorgestelde scenario in detail worden uitgewerkt, inclusief planning, stramien voor uitvoeringsplannen, kostenramingen etc. Voordat over wordt gegaan op de verdere uitwerking van de plannen, is het noodzakelijk dat de stuurgroep zich, op basis van deze memo uitsprekt voor een van de voorgestelde scenario's.

Voordat het afvalbeleid definitief wordt voorgelegd aan de raad is er nog een bewonersavond op 19 september en de raadspresentatie op 1 oktober. Als er dan duidelijke signalen komen die tegen het voorgestelde scenario (scenario 1) ingaan, zal een extra stuurgroep worden ingelast om de mogelijkheden voor aanpassing van het definitief afvalbeleid te bespreken.

Bijlage 2. Sheets en verslagen burgerparticipatie

Discussieavond naar aanleiding van afvalenquête op 21 januari 2013

Onderzoek afvalinzameling gemeente Lansingerland

Lillem Boelen
Hans Verhorst
Januari 2013

Inhoud presentatie

- Doel en opzet van het onderzoek
- Uitvoering van het onderzoek
- Belangrijkste uitkomsten
- Vragen

Doel van het onderzoek

Het onderzoek moet inzicht bieden in:

- hoe gaan bewoners om met hun afval
- hoe waarderen ze de afvalinzameling en de informatie hierover
- welke bijdrage willen bewoners leveren om te komen tot een betere afvalinzameling
- Waar de gemeente de prioriteit moet leggen: bij dienstverlening, kosten of milieu

Uitvoering van het onderzoek

Het onderzoek bestaat uit:

- Een enquête onder een selectie van 2.000 huishoudens in de gemeente Lansingerland
- In eerste instantie kon men reageren via internet, daarna telefonische enquête
- Respons 646 enquêtes, 32%, 567 via internet en 79 telefonisch
- (scheur) enquête onder bezoekers van het afvalbrengstation, 4 vragen, 579 enquêtes

Hoeveel afval

1- personen h/h: 10%, 15%, 25%, 35%, 25%
 2- personen h/h: 15%, 25%, 35%, 25%
 3- personen h/h: 15%, 25%, 35%, 25%
 totaal: 15%, 25%, 35%, 25%

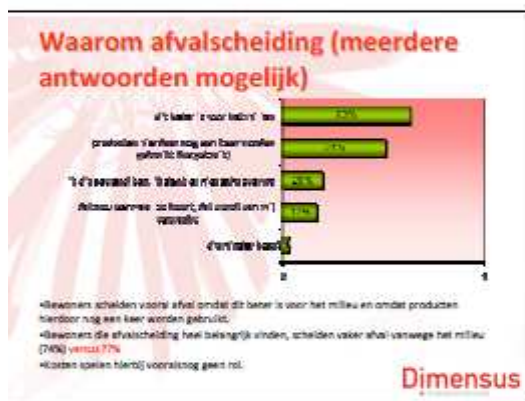
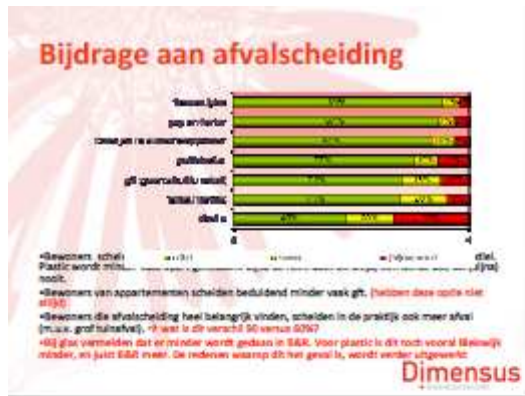
0-1 zakken per week: 10%, 15%, 25%, 35%, 25%
 2-3 zakken per week: 15%, 25%, 35%, 25%
 4-5 zakken per week: 15%, 25%, 35%, 25%

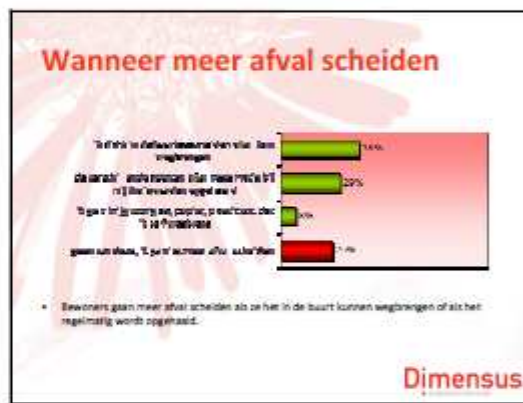
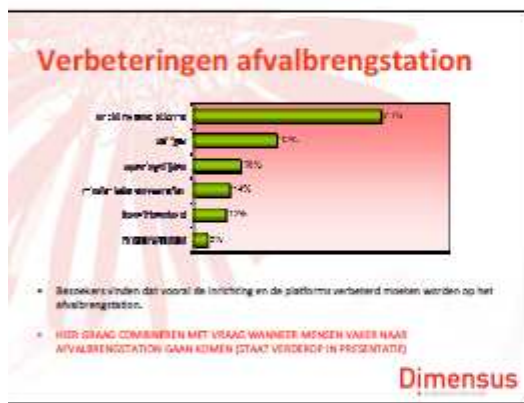
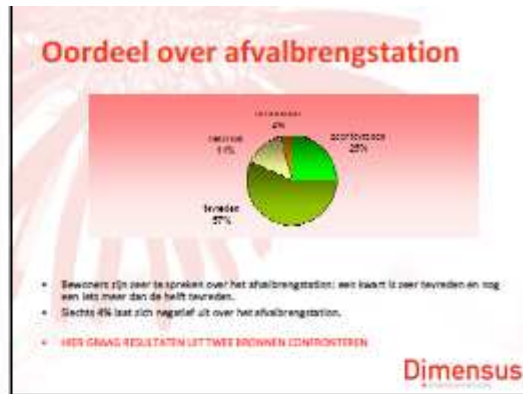
- Een vijfde van de huishouders heeft maximaal 1 zak afval per week
- Ruim een derde van de huishouders (37%) heeft 3 zakken of meer
- Is er iets te zeggen over een gemeente, dan kunnen we laten aangeven of dit meer of minder is gezien andere gemeenten?

Belang van afvalscheiding

heel belangrijk: 5%
 belangrijk: 45%
 niet belangrijk: 50%

- Half van de bewoners vindt afvalscheiding heel belangrijk.
- Overige bewoners geven aan afval te scheiden zoals het uitkomt.

Bijdrage bewoners aan minder restafval

Reden	Percentage
Wij willen een bijdrage leveren aan minder restafval door zelf meer afval te gaan scheiden	44%
De bereikbaarheid is iets groter onder bewoners die afvalscheiding heel belangrijk vinden (39%)	39%
De bereikbaarheid is iets groter onder bewoners die afvalscheiding niet belangrijk vinden (29%)	29%
Wij willen een bijdrage leveren aan minder restafval door zelf meer afval te gaan scheiden	27%
De bereikbaarheid is iets groter onder bewoners die afvalscheiding heel belangrijk vinden (23%)	23%
De bereikbaarheid is iets groter onder bewoners die afvalscheiding niet belangrijk vinden (17%)	17%

- Bewoners willen vooral een bijdrage leveren aan minder restafval door zelf meer afval te gaan scheiden.
- De bereikbaarheid is iets groter onder bewoners die afvalscheiding heel belangrijk vinden (39%).

Dimensus

Voorkeur inzamelen van grof vuil

Voorkeur	Percentage
Zolang de rijksoverheid een vergoeding geeft voor het afvoeren van grof vuil	73%
De gemeente moet zorgen voor een vergoeding voor het afvoeren van grof vuil	17%
De gemeente moet zorgen voor een vergoeding voor het afvoeren van grof vuil	10%

- Bewoners willen het liefst grof vuil zelf wegbrengen en willen hiervoor niet betalen.

Dimensus

Meer gebruik afvalbrengstation

Reden	Percentage
De afvalbrengstation is beter bereikbaar	30%
De afvalbrengstation is beter bereikbaar	27%
De afvalbrengstation is beter bereikbaar	23%
De afvalbrengstation is beter bereikbaar	17%
De afvalbrengstation is beter bereikbaar	10%
De afvalbrengstation is beter bereikbaar	7%
De afvalbrengstation is beter bereikbaar	3%
De afvalbrengstation is beter bereikbaar	3%

- Bewoners gaan vooral meer gebruik maken van het afvalbrengstation als men niet hoeft te betalen voor het grof vuilafval.

Dimensus

Prioriteit gemeente

Prioriteit	Percentage
De gemeente moet zorgen voor een vergoeding voor het afvoeren van grof vuil	37%
De gemeente moet zorgen voor een vergoeding voor het afvoeren van grof vuil	21%
De gemeente moet zorgen voor een vergoeding voor het afvoeren van grof vuil	20%

- Bewoners hebben verschillende voorkeuren als het gaat om de prioriteit die de gemeente moet leggen: het grotst aantal bewoners afval kunnen aanbieden heeft de meeste voorstanders, gevolgd door het milieuvriendelijk inzamelen van afval en een lage afvalstoffenbelasting.
- Bewoners die het schieden van afval heel belangrijk vinden, vinden ook zeker dat de gemeente deze prioriteit moet leggen (45%). Wat vindt de andere groep dan het belangrijkst (met houwen 5%)

Dimensus

Tariefstelling

- Goed zoals die nu is: 2 tarieven (44%)
- Ieder huishouden hetzelfde tarief en beloning voor scheiden van afval (27%)
- Tarief gekoppeld aan aantal personen in huishouden (23%)
- Iedereen hetzelfde tarief (7%)

Dimensus

Pilotproject papierinzameling

Resultaat	Percentage
50% van de respondenten heeft een papierenbak (komt overeen met de werkdagen)	50%
De bewoners die een papierenbak in huis hebben, zijn over het algemeen zeer te spreken hiermee. Zo geeft 80% aan tevreden te zijn.	80%
Naar respondenten (5% van mensen met een bak) geeft aan dat de bak snel vol zit.	5%
Dit doet naar voren halen van gezorfeld worden aan bijdrage aan afvalvermindering	5%

Dimensus

CONCLUSIES (OPMAAT VOOR VERDERE DISCUSSIE)

- Vooral ook op basis van wat jullie zelf opviel, bijvoorbeeld:
- Bewoners LL hechten veel waarde aan afvalscheiding
- Groot aantal bewoners doen aan afval scheiden
- In het nog meer afval scheiden kunnen ze een bijdrage leveren
- Verschillen tussen kernen, verschillen tussen mensen die wel of minder waarde hechten aan afvalscheiding
- Gemak speelt belangrijke rol: liefst afval gescheiden laten ophalen, of containers in de buurt
- Vooral winst te halen bij scheiden van plastic
- Op afvalbrengstation komt men gemiddeld 2-4 keer en is men (zeer) tevreden. Optimalisatie in inrichting (platforms), veiligheid en kosten prof tulinval.
- Je prikkel bewoners niet door ze zelf een vergoeding te geven, wel als het bijdraagt aan milieu, verenigingen bijdrage kunnen leveren en de afvalstoffenheffing voor iedereen omhoog kan.
- Liefst voorzetting grondslag belasting een- meerpersoonshuishoudens

9 Bewonersavond Afvalinzameling Lansingerland

Vragen n.a.v. de presentatie:

De tarieven van Irado zijn hoog, gemeente onderhandelt niet goed. Hoe gaat dat verder? Zijn er concurrenten?

Wat was de onderzoeksvraag precies? Was dat kostenbesparing, zo veel mogelijk afvalscheiding of iets anders? Vooral van belang voor de relatie met de uitkomsten.

Om afvalscheiding te optimaliseren zou je het aanbieden van restafval "het moeilijkst" of "het duurst" moeten maken, dan worden de andere categorieën eerder gescheiden.

Frituurvet mist in het onderzoek. Is een groot milieuprobleem. Bij de supermarkt in Bergschenhoek staat nu een gele bak waar men dat kwijt kan. Heeft veel tijd en moeite gekost, maar is een groot succes.

Stelling 1. Als iedereen zijn best doet kunnen we de hoeveelheid restafval halveren

De bewoners oordelen verdeeld over deze stellingen, al zijn meer mensen positief dan negatief. Men ziet het als een uitdaging om bewoners die (nog) geen afval scheiden aan het scheiden te krijgen, met name uit oogpunt van milieubewustzijn. Dit zou een betere doelstelling zijn dan puur het halveren van het restafval. De inhoudsanalyse van de restafvalbakken in Lansingerland geeft aan dat er nog heel veel meer gescheiden kan worden. Bovendien is de afvalstoffenheffing in de gemeente relatief hoog.

Meer afvalscheiding levert een financieel voordeel op, ook voor de bewoners. Het succes van de pilot met de papiercontainers in Boterddorp geeft aan dat het kan. Het levert een verdubbeling van de papieropbrengst op. Tegenstanders wijzen erop dat dit wel ten koste gaat van de opbrengsten van verenigingen en doen dus bewust niet mee aan de pilot. Papier laten ophalen door verenigingen is ook goedkoper dan door de gemeente. In plaats van papiercontainers kan de gemeente ook zorgen dat er meer containers komen te staan, ook bij verenigingen.

Sommige bewoners denken nog verder te kunnen gaan dan halveren, bijvoorbeeld door mensen die (te) veel aanbieden te beboeten, of door te laten betalen per hoeveelheid. Niet iedereen doet namelijk zijn best! Deze maatregelen hebben echter ook weer nadelen en zijn voer voor een politieke discussie. Hier wordt niet verder op doorgegaan. De gemeente zou er ook voor kunnen zorgen dat gewenst gedrag gemakkelijker wordt gemaakt en ongewenst gedrag wordt gedemotiveerd, door middel van een zo slim mogelijke inzamelstructuur. Daar ligt een uitdaging. Een tegenstemmer op de stelling stelt dat er inmiddels machines zijn die alle afval kunnen scheiden en dat het uit milieu- en kosten oogpunt veel beter is om het afval professioneel te scheiden en niet bij de bron. Goede afvalscheiding vraagt namelijk veel inspanning van alle bewoners.

Stelling 2. Als plastic huis aan huis wordt opgehaald, doe ik mee

Ongeveer de helft van de bezoekers van de avond houdt plastic apart. Gemiddeld gaat het om een vuilniszak per week. Het gescheiden plastic wordt hergebruikt.

Met de stelling is bijna iedereen het eens. Een enkeling is het niet eens: "wat is plastic" en "wat levert scheiding op". Wat mag er wel in en wat niet? Dat is voor veel mensen niet duidelijk. Een ander bezwaar van scheiding van plastic is dat het ruimte vreet. Plastic heeft immers veel volume en je krijgt er weer een afvalstelsel bij. Niet iedereen heeft daar ruimte voor.

Dimensus

Ook het schoonmaken vormt een nadeel, dat vindt men te veel gedoe. Doe je het echter niet, dan gaat het stinken. Een gemakkelijke oplossing is dan om het toch maar in de restafvalbak te gooien.

Voorstanders bestrijden de tegen-argumenten. "als je wil, kun je altijd ruimte maken, in huis iets organiseren". Een oude bestaande boodschappentas kun je ook gebruiken. Wegbrengen in plaats van ophalen levert ook winstpunten op, qua ruimte in huis en qua vieze luchtjes. Frequent ophalen zou dan het beste zijn.

Een ander tegenargument: als het niet aan de bron gescheiden wordt, wordt het plastic gescheiden bij de afvalverwerking. De verscheidenheid van plastic plus de onduidelijkheid (wat wel, wat niet) is te groot om het goed aan de bron te kunnen scheiden, mensen weten dat niet. Je kunt het dan beter achteraf professioneel scheiden, dan levert het geld op (bijv. als energie).

Ophalen is dan misschien wel meer milieubelastend. Kosten en baten goed afwegen!

Er staan ook goede tips en informatie op you tube !

Stelling 3. Als ik een papiercontainer thuis krijg, houd ik meer papier apart

Veel mensen ondersteunen de stelling. Sommigen geven aan de stelling niet te onderschrijven omdat ze alle papier al apart houden. Maar een enkeling heeft een papiercontainer en vindt dat ideaal.

Voor sommige producten is het niet bekend of het oud papier is of niet, bijv. melkpakken. Er wordt gepleit voor goede informatie hierover, dat is medebepalend voor het succes van scheiding. Veel bewoners scheiden grote stukken papier en karton wel, maar gooien het kleine spul (bonnetjes, thee-doodsjes e.d.) eerder bij het restafval.

Een eerder genoemd tegenargument is de concurrentie van de verenigingen die papier ophalen om geld in te zamelen. Breng het naar het goede doel ! Anderen vinden dat de container te veel plaats inneemt en geeft de voorkeur aan losse doosjes in de schuur dan aan een container.

Stelling 4. Een bijdrage leveren aan het milieu vind ik belangrijker dan dat ik zelf geld krijg voor ingeleverd papier / plastic.

Het merendeel van de bezoekers onderschrijft de stelling, een enkeling is tegen.

Er wordt vooral ingezoomd op de tegenargumenten. Voor sommige bezoekers is de financiële prikkel toch een interessant alternatief. Er wordt al zoveel aan het milieu gedaan, zodat een beetje geld best een stimulans kan zijn voor veel mensen (dit komt overigens niet uit de enquête).

Zie het als statiegeld, dat heeft zichzelf ook bewezen. Het kan mensen ook overhalen om afval te scheiden. Veel mensen interesseert de inhoudelijke kant namelijk niet (volgens een bezoeker), men reageert alleen op positieve prikkels, pas dan zijn mensen te bewegen om afval te scheiden.

Het ligt natuurlijk ook aan het bedrag. De gemeente kan het bedrag terugverdienen, doordat er dan minder restafval komt en dat dus niet hoeft te worden verwerkt. Bedrag is becijferd op €70 per jaar per huishouden. Is voor veel mensen best een aantrekkelijk bedrag.

Eigenlijk zou de gft bak groter moeten zijn dan de restafval bak, dat zou kunnen stimuleren. Nu kan men gewoon een tweede restafvalbak aanvragen. Hier zou je geld voor moeten vragen.

Een professioneel betrokken bezoeker stelt: de beste doelstelling zou zijn: hergebruik stimuleren en de kringloop sluiten. Daarvoor zou de afvalscheiding perfect moeten zijn en dat krijg je aan de bron niet voor elkaar. GFT-bakken zitten met name door keukenspullen vaak vol rommel, die je niet kunt hergebruiken om te composteren. Zo werkt het niet goed. Hier wordt tegenin gebracht dat driekwart van het gft afval nu al wel wordt vergist. Daar wordt al veel mee gedaan, is al veel mee gewonnen, daar is juist het keukenafval voor nodig. Een discussie tussen professionals.

Tot slot en meer algemeen: zorg voor goede voorlichting op scholen over afvalscheiding. Hier wordt al door de gemeente aan gewerkt. De eerste evaluatie ("koos de vuilnismen") is positief. Vanaf volgend jaar worden ook middelbare scholen betrokken hierbij.

Afsluiting door de wethouder

De gemeente gaat op basis van het bewonersonderzoek, deze discussieavond en de politieke keuzes een afvalbeleid formuleren. Hierbij spelen drie factoren een rol: de kosten, het milieu en het gemak voor de inwoners. Uit de enquête en deze avond is duidelijk geworden dat de meningen over de prioriteiten die moeten worden gelegd door de gemeente uiteen lopen. Er zal dus een compromis gesloten moeten worden, waarbij het kostenplaatje niet uit het oog verloren moet worden.

Belangrijke zaken die tijdens de avond naar voren kwamen zijn:

- Bewoners hebben duidelijke verschillende prioriteiten: een deel gaat heel bewust om met afval, scheidt alles zoveel mogelijk en zorgt dat alles gescheiden wordt weg gebracht, bij anderen staat het gemak duidelijk voorop waardoor alles al snel bij het restafval terecht komt.
- Uit de analyse van het restafval komt naar voren dat er nog veel winst te boeken is wat betreft afvalscheiding omdat er nog het nodige plastic, papier en gft-afval terecht komt bij het restafval.
- Om bewoners aan te zetten tot het scheiden van afval spelen vaak hele praktische zaken een rol: waar moeten mensen alles laten, hoe vaak wordt het opgehaald en waar kan het in de buurt worden weggebracht. Het gemak speelt hierbij een belangrijke rol. Misschien dat een financiële vergoeding een deel van de bewoners ook kan overhalen meer afval te scheiden. Duidelijk is ook dat de voorkeuren van bewoners uiteen lopen: de een wil heel graag een papiercontainer, de ander geeft juist de voorkeur aan enkele kartonnen dozen.
- Volgens een aantal deelnemers aan de discussieavond moet vooral worden gekeken naar het rendement/hergebruik van het gescheiden afval: niet alle gft afval is te gebruiken om te composteren of te gebruiken voor biogas bijvoorbeeld. Het rendement moet volgens hen het uitgangspunt zijn bij afvalscheiding.
- Dit leidt ook tot de vraag waar afval het beste kan worden gescheiden: aan de bron of na inzameling. Technisch gezien is er al heel veel mogelijk om het afval achteraf te scheiden.
- Bij het afvalbrengstation verdient de inrichting van de platforms alle aandacht, maar ook hier hangt een kostenplaatje aan, zowel als het gaat om de inrichting als om de locatie.

Al deze punten moeten worden meegenomen bij het formuleren van een nieuw afvalbeleid voor de gemeente Lansingerland.

Expertmeeting vijf gemeenten uitgenodigd te vertellen over afvalinzameling, op 8 juli 2013

Expertmeeting huishoudelijk afval:
5 gemeenten vertellen
 8 juli 2013

WELKOM

- Oost Gelre
- Zuidplas
- Capelle aan den IJssel
- Oud-Beijerland/ RAD Hoeksche Waard
- Westland

Oost Gelre

Oost Gelre: 30.000 inw; inzameling door Rova

Oost Gelre

Wijzigingen in afvalinzameling in Oost Gelre

Datum	Wijziging	Aanpakkosten (excl. btw en btw)	Periode van toepassing
Voor 1 juli 2004 / 1 januari 2007	Volumestelsels Aanpak 240 t. Aanpak 140 t.	2003: € 240,00 2006: € 215,67	CA: 026
1 juli 2004 / 1 januari 2007	Invoering Diftar -Lichtenvoorde 1 juli 2004 -Oost Gelre 1 januari 2007	2007: € 205,28 2011: € 219,08	2007: 526 2011: 526
1 januari 2012	Herzien laag contract afvalinzameling	2012: € 170,50 2013: € 169,94 (geschikt)	2012: 526
1 oktober 2012	1 ^a fase ongekend: Invoeren -Tafel gft op 4 t. -oppaak van gipskartonplaten	---	---
1 januari 2014 (7)	2 ^a fase ongekend: Invoeren -Invoeren -herinrichting voertuigen -Overige infrastructuur voor sorteerinstallatie	---	---

Oost Gelre

Afvalgegevens

Afvalgegevens voor en na invoering diftar in Lichtenvoorde op 1 juli 2004

Component	2003 (t)	2004 (t)	2005 (t)
Gemiddelde per huishouden/afval	175	182	175
Gemiddelde per huishouden/afval	175	182	175
Gemiddelde per huishouden/afval	175	182	175
Gemiddelde per huishouden/afval	175	182	175

Afvalgegevens voor en na invoering diftar in Oost Gelre op 1 januari 2007

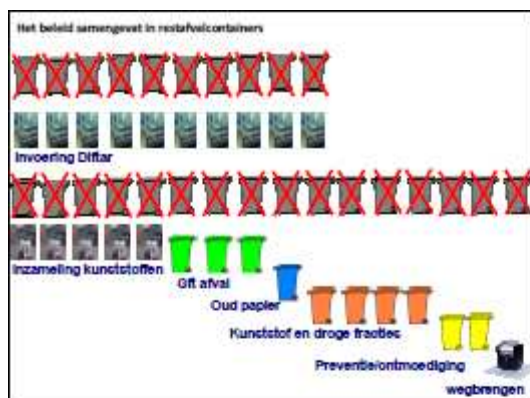
Component	2006 (t)	2007 (t)	2008 (t)	2009 (t)	2010 (t)	2011 (t)	2012 (t)
Gemiddelde per huishouden/afval	175	182	175	175	175	175	175
Gemiddelde per huishouden/afval	175	182	175	175	175	175	175
Gemiddelde per huishouden/afval	175	182	175	175	175	175	175
Gemiddelde per huishouden/afval	175	182	175	175	175	175	175

Oost Gelre

Afvalgegevens na inzameling kunststoffen op 1 juli 2009

Component	2008 (t)	2009 (t)	2010 (t)	2011 (t)	2012 (t)	2013 (t)	2014 (t)
Gemiddelde per huishouden/afval	175	182	175	175	175	175	175
Gemiddelde per huishouden/afval	175	182	175	175	175	175	175
Gemiddelde per huishouden/afval	175	182	175	175	175	175	175
Gemiddelde per huishouden/afval	175	182	175	175	175	175	175
Gemiddelde per huishouden/afval	175	182	175	175	175	175	175

gemeente **Capelle**
aan den IJssel

Algemene gegevens

Inwoners:	65.000
Aansluitingen:	28.000
Percentage hoogbouw:	29%
Afvalstoffenheffing:	€ 234,- tot 301,-
Stedelijkheidsklasse	2
Wijkcontainers en aansluitingen mini's	1.450

gemeente **Capelle**
aan den IJssel

Afvalcijfers :

Huishoudelijk afval	20,5ton
Grofhuishoudelijk afval	1,7 ton
Papier	2,8 ton
Textiel	0,2 ton
GFT	2,7 ton
Kunststof	0,2 ton
Glas	1,1 ton

gemeente **Capelle**
aan den IJssel

Focus op kunststof en papier
Sorteeranalyse geeft aan 25% van beide fracties in het restafval.
Sinds 2009 15 ton nu 180 ton.
20 containers en wekelijkse inzameling
600 containers voor papier.
Doel is voor beide fracties eigen containers verstrekken.

gemeente
Zuidplas

'Afval Anders'

Nieuw afvalbeleid 1-1-2012

- Harmonisatie drie gemeenten
40.000 inwoners/ 16.500 huishoudens
- Besluitvorming
 - Burgerparticipatie onderzoek
 - College en gemeenteraad
- Invoering van diftar
 - Minicontainers restafval en GFT
 - Ondergrondse containers (overgang totale gemeente)
 - Pre-paid systeem

Resultaten

Na 1 jaar invoering Diftar (vanaf 1-1-2012):

- Restafval – 2.500 ton afname (20 kg per inwoner)
- GFT omhoog door invoering GFT minicontainers (in kern Nieuwerbeek afd. Uweel) 35% verhoogd
- Glas en plastic is licht toegenomen

Vergelijking 2011-2012

EXPERTMEETING HUISHOUDELIJK AFVAL
8 juli 2012

Even voorstellen

- HW = landelijk gebied, veel kleine kernen
- 85.000 inwoners
- 35.000 aansluitingen
- RAD = GR van 5 gemeenten
- Eén afvalbeleid alle gemeenten
- Kosten RAD = afvalstoffenheffing
- Gelijk tarief afvalstoffenheffing
- Doelstelling 150 kg restafval in 2021 (Diftar?)

Afvalhoeveelheden

Bereikt u het afvalgemeente

Hoofdstroom	Per inwoner '12	Benchmark '12	Relatieve ver. '12
Restafval (ton)	114 kg	117 kg	↓
WV	114 kg	49 kg	⇔
Papier	41 kg	114 kg	⇔
Plex	11 kg	10 kg	⇔
Totaal	41 kg	41 kg	⇔
Restafval	71 kg	117 kg	↓
Overig (in restafval)	22 kg	40 kg	↓
Totaal	149 kg	117 kg	↓
WV (in restafval)	11 kg	11 kg	⇔
WV (in restafval)	11 kg	11 kg	⇔

€ - CRISIS

Conclusie RAD

- Uit Benchmark blijkt dat RAD niet significant minder aan service en voorlichting doet dan gebieden met minder restafval en hoger scheidingspercentage;
- Bij iedere aansluiting in de Hoeksche Waard wordt huis aan huis oud-papier ingezameld;
- Er zijn (meer dan) voldoende inzamelpunten voor glas, textiel en oud-papier.
- Tarief restafval is nog laag, risico als tarief (in 2021) stijgt.

Conclusie :
Er moet gekozen worden voor een systeemverandering om doelstelling te halen!
→ Onderzoek gedifferentieerde tarieven. (2013/2014)

Plastic inzameling

Jaar	hoeveelheid	inzameling
2009	0,8 kg / inw	Nov. '09 gestart met faalsysteem zakken
2010	6,6 kg / inw	Frequentie 1 x per 4 weken
2011	6,7 kg / inw	
2012	6,9 kg / inw	
2013	4,0 kg / inw	Frequentie 1 x per 2 weken → +15%

Geen aparte aanbodeplekken/voortertingen gerealiseerd
Besparen op slimme inkoop zakken (zo veel en zo dun als mogelijk)
Wegwaaien van zakken valt mee
burgers hebben eigen verantwoordelijkheid mbt opruimen
Geen inzameling zakken tegelijk met microcontainer
Handhaving op oneigenlijk gebruik inzaamzakken
Vanaf 1 mei '13 pilot inzameling drankenkartons in kern Putterhoek

Toekomst (plastic) inzameling

- Hoe verder te gaan met pilot inzameling drankenkartons?
- Afvalwereld is enorm in beweging → gemeente flexibel blijven
- Eventuele invoering van gedifferentieerde tarieven zal extra impuls geven.
- Vanaf 2015 gemeenten verantwoordelijk voor vermarkten, sortering en hergebruik plastic afval.
- Kosten – baten analyse → wegen de inzaamkosten op tegen de opbrengsten / milieuwinst)?

Westland

- Glastuinbouwgemeente
- 39.574 huishoudens per 1-1-2013
- 103.021 inwoners per 1-6-2013
- 55.000 ton afval/ grondstoffen, waarvan 54% gescheiden
- Afvalstoffenheffing 2013 gemiddeld €195 (in 2010 nog €245)
- Ambitie om hoeveelheid restafval terug te brengen van 217 kg per inwoner in 2012 naar 150 kg in 2015 en 32 kg in 2020
- Afval is geen afval meer, maar grondstof
- Plan van aanpak: GRONDSTOFFENPLAN WESTLAND in wording

Inzameling en Verwerking

- Rest en gft Van Vliet Contrans/ HVC
- Papier Peute
- Kunststof, glas en KCA Van Ganswinkel/ van Ganswinkel
- Textiel Van Vliet/ Rataplan
- Grofvull Van Vliet Contrans/ HVC
- Kringloopwinkels In vijf kernen 7 winkels

- Minicontainers rest, gft en papier bij 80% van de huishoudens, circa 90.000 stuks
- Verzamelcontainers rest, gft en papier bij 20% van de huishoudens, waarvan 10% hoogbouw, totaal ruim 1.000 bovengronds- en ondergrondse verzamelcontainers.
- 29 bovengrondse en 212 ondergrondse containers voor glas, papier, textiel en kunststof, waarvan 11 perscontainers (kunststof)

Waaruit bestaat het restafval gemiddeld?

217 kg restafval per inwoner

- 76 kg GFT (35%)
- 22 kg kunststof (10%)
- 17 kg papier (8%)
- 9 kg textiel (4%)
- 9 kg glas (4%)
- 69 kg hygiënisch papier, metalen, hout, puin, kca, wit- en bruingoed (32%)
- 15 kg overig (7%)

-Doelstelling 2020 is 32 kg restafval per inwoner
-Doelstelling 2015 is 150 kg restafval per inwoner

Proef inzameling kunststoffen

Buitengebied 's-Gravenzande

- 868 aansluitingen
- 4* minicontainer voor kunststof
- Inzamelfrequentie kunststof en rest 1 x per 4 weken
- Inzamelfrequentie gft elke 2 weken
- In 6 maanden (maar) 60 meldingen
- Inzamelresultaat: in proefgebied van 7 kg naar ruim 52 kg per aansluiting
- Uitrollen over hele buitengebied, totaal circa 5.000 aansluitingen
- Extra Inkomsten proefgebied € 20.000,-
- Geen extra Inzamelkosten.

Welke inzamelmiddelen?

Minicontainers

Restafval GFT Papier Kunststof

Welke inzamelmiddelen

Ondergrondse containers

Textiel Kunststof Glas

Lansingerland vergeleken...

Wat valt op bij het restafval:

- Halvering plastic en papier uit restafval in LL haalbaar
- Aandacht voor glas nodig

Lansingerland (259 kg /mw/jr)	Oost Gelre (172 kg)	Westland (217 kg)	RAD (236 kg)
45 Textiel	45 Textiel	45 Textiel	45 Textiel
55 Kunststof	55 Kunststof	55 Kunststof	55 Kunststof
19% GFT	20% GFT	20% GFT	21% GFT
14% Papier	21% Papier	21% Papier	17% Papier
57% Overig	39% Overig	39% Overig	27% Overig

Zuidplas (130 kg)
Capelle a/d IJssel (315 kg)

Lansingerland vergeleken...

Gemiddelde Afvalstoffenheffing:

- Lansingerland: €360
- Oost Gelre: €170
- Zuidplas: €196 +circa €20
- Capelle a/d IJssel: €270
- Oud Beijerland/RAD: €175
- Westland: €195

- Verband # kg restafval per inw en tarief
- Lage tarieven afvalverwerking zichtbaar

PAUZE

Stelling 1. Verantwoordelijkheid burgers

- Oost Gelre en Zuidplas hebben de beste resultaten en hebben Diftar en/of omgekeerd inzamelen.
- Andere gemeenten overwegen vergaande maatregelen om tot 65% afvalscheiding te komen.

Stelling:
Grote gedragsverandering bij burgers is alleen bereikbaar met externe prikkels zoals kosten, loopafstanden.

Stelling 2. Haalbare afvalscheiding

- In Capelle a/d IJssel en Lansingerland overwegend tweeverdieners/jonge gezinnen. Scheidingsresultaat hetzelfde.
- Andere gemeenten wordt, zonder diftar etc. nu al boven 55% afval scheiding gehaald.

Stelling:
Ook met vergaande maatregelen is in Lansingerland geen 65 % afvalscheiding te halen.

Stelling 3. Waardevolle stromen

- Gemeenten primair verantwoordelijk voor inzameling van alle afvalstromen huishoudelijk afval.
- Derden ook geïnteresseerd in inzameling waardevolle grondstoffen (bijv. papier, metalen, mobieltjes, kleding, batterijen, frituurvetten)
- Opties voor gemeenten: (1) gedogen, (2) vrijwilligers inzetten of (3) baten gebruiken voor afvalstoffenheffing

Stelling:
Gemeente is gericht op vermindering huishoudelijk restafval. Derden mogen zonder toestemming waardevolle stromen inzamelen voor het goede doel.

Stelling 4. Plastic inzamelen

- Westland experimenteert (succesvol) met minicontainer kunststof in het buitengebied; Oost Gelre en RAD hebben al langer goede ervaring met plastic zakken.
- Wat zijn de ervaringen van burgers en van de uitvoering hierover? Verschillen in gebruik, kosten en duurzaamheid?

Stelling:
Meest geëigende inzamelmethode is met zakken in de kernen en minicontainers in buitengebied

Stelling 5. Keuze inzamelstructuur

- Gemeenten optimaliseren hun inzamelingsstelsel:
 - Oost Gelre: diftar → gft gratis → omgekeerd inzamelen
 - Zuidplas: harmonisatie zak, mini's → ondergronds
 - Westland: uitbreiding in mini's
 - Capelle a/d IJssel: goede milieuparken + mogelijkheden nasorteren
- Wat is nu slimme investering bij vervanging?

Stelling
 Gemeentebreed ondergrondse containers restafval alleen bij omgekeerd inzamelen met grote loopafstand.

Gemeenten delen hun afvalinzameling ervaring met Lansingerland

Op maandag 8 juli heeft de gemeente een openbare expertmeeting over afvalinzameling gehouden, in het kader van nieuw afvalbeleid voor de gemeente. Na de zomervakantie is dit afvalbeleid klaar en wordt het voorgesteld aan bewoners en de gemeenteraad.

Vijf gemeenten gaven toelichting op hun afvalstelsel, recycling en afvalstoffenheffing. Lansingerland moet op basis van het nieuwe afvalbeleid op al deze punten flinke vooruitgang boeken. Dit is haalbaar, zo klonk op de bijeenkomst, mits de raad duidelijke beleidskeuzes maakt en de gemeente hierover zelf veelvuldig en helder communiceert.

- Capelle aan den IJssel heeft, net als Lansingerland, veel restafval en verkent de mogelijkheden van nascheiding. Hun afvalbrengstation is kortgeleden volledig vernieuwd en werkt met een afvalpas (met beperkt aantal keer toegang per jaar).
- Oost Gelre is al jaren Diftargemeente (betalen voor restafval) en voert nu 'omgekeerd inzamelen' in. Omgekeerd inzamelen is het meest vergaande scenario voor ons afvalbeleid. Met dit stelsel brengen bewoners in kernen restafval naar een ondergrondse container op afstand, en worden andere afvalsoorten zoals kunststof, papier en gft aan huis opgehaald. Oost Gelre heeft 1/3 minder restafval en betaalt de helft van onze afvalstoffenheffing.
- Wethouder Arjen Hazelbach van Zuidplas vertelde over de invoering van Diftar; onze buurgemeente zit nog volop in dit proces. Diftar is geen reëel afvalbeleidscenario voor Lansingerland, maar de ervaringen van Zuidplas waren zeker welkom. De wethouder benadrukte het belang van communicatie en doorzettingsvermogen bij wijzigingen in de afvalinzameling. Zuidplas heeft de 1/2 minder restafval en betaalt €150 euro minder afvalstoffenheffing.
- de RAD Hoeksche Waard en Westland halen plastic huis aan huis op; in Lansingerland kunnen mensen het brengen naar ruim 40 containers. RAD haalt tweewekelijks op met zakken; Westland heeft nu een proef met minicontainers in het buitengebied. De opbrengsten zijn 4 tot 15 keer hoger dan in Lansingerland. Deze twee gemeenten hebben zo'n 20-40 kg minder restafval per inwoner en betalen ook de helft van onze afvalstoffenheffing.

De lessen van de avond:

- Grote wijzigingen in de afvalinzameling kan weerstand oproepen. Zolang de gemeente zorgvuldig tot keuzes komt, omgaat met de verschillende belangen, duidelijk communiceert en bereikbaar is voor meldingen, kan dit ook omslaan in voorstanders.
- Nascheiding van droge fracties is nu financieel nog niet haalbaar: Nedvang geeft geen vergoeding voor het nascheiden van kunststof en drankkartons.
- Buitengebied heeft andere mogelijkheden voor inzameling dan dorpskernen. Hier aandacht aan besteden.

- Neem de tijd voor de invoering van een nieuw afvalinzamelsysteem, communiceer al een jaar voor invoering. Goede informatie op eigen website.
- Laat zien dat verandering van gedrag (beter afval scheiden) geld oplevert door verlaging van de afvalstoffenheffing.
- De gemeenten zien steeds meer derden met interesse in de waardevolle afvalstromen (ijzer, koper, textiel, mobieltjes, papier, vet etc.). Het is een politieke afweging waar (een deel van) de opbrengsten voor bestemd is: goede doelen of t.b.v. verlaging afvalstoffenheffing. Het is wenselijk dit te reguleren. De gemeente kan een samenwerking aangaan met een kringloop en deze plek geven bij/op het afvalbrenstation.
- Ondergrondse containers beperken de flexibiliteit om in de toekomst nog wijzigingen aan te brengen in de afvalinzamelstructuur. Eerst investeren in extra minicontainers is logische keuze. Bewoners willen liever meerdere kleinere minicontainers voor verschillende afvalsoorten, dan paar grote. Als hoeveelheid restafval omlaag gaat dan kunnen mensen grote container gebruiken voor papier, en kleinere voor restafval.

Aanwezige raadsleden (Leefbaar 3B, VVD en partij BTHdH) hebben voorkeur voor systeem met belonen (geen diftar omdat mensen in dit systeem worden gestraft voor extra restafval), ondernemerszin en vergaande keuzes (65% afvalscheiding is haalbaar in LL). Risico's van de markt (investering in vergisting etc) zijn voor de markt, en de gemeente gaat hierin niet participeren.

Bewonersavond over definitief concept afvalbeleid, 19 september 2013

Voorgesteld Afvalbeleid 2013-2018
Meer hergebruik en een stuk goedkoper
 Wethouder Tymon de Weger, Wethouder Haro van Dijk
 beleidsadviseur Margo ter Bekke
 Bewonersavond 19 september 2013

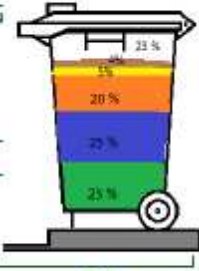
Huidige situatie

Kentallen huidige afvalinzameling

- Restafval (grijs bak / vuilniszak)
- Gemiddeld 259 kg/inw per jaar
- Landelijk: 221 kg/inw per jaar
- Scheidingspercentage: 46%
- Landelijk gemiddeld: 56%

Afvalstoffenheffing

- 1-persoons: € 302
- Meerpersoons: € 377
- Landelijk gemiddeld: € 250

Knelpunten

Milieu:

- veel restafval pp
- weinig afvalscheiding
- veel 2^e restafvalcontainers

Kosten:

- alles-inclusief contract: niet kunnen sturen op kosten
- afvalbeheer duur → ASH (afvalstoffenheffing) heel hoog

Beleid

- geen afvalbeleid
- weinig directe communicatie met bewoners

Conclusie

AFVALBELEID nodig :

Meer hergebruik en een stuk goedkoper
Communicatie!
Aanzetten tot afval scheiden.

Voortraject afvalbeleid

Zomer 2012	Marktconsultatie
Januari 2013	Afvalenquête
Mai 2013	Raadsbesluit afvalverwerking
Juni 2013	Raadsexcursie recyclingbedrijf
Juni 2013	Raadrepresentatie drie scenario's
Juli 2013	Expertmeeting vijf gemeenten
Juli 2013	Keuze scenario afvalbeleid
Augustus 2013	Inschrijving aanbesteding verwerking gesloten
September 2013	Bewonersavond

Verwacht...

September/oktober 2013	Excursie voor bewoners
Oktober 2013	Raadsvoorstel organisatie afvalinzameling
November 2013	Raadsvoorstel afvalbeleid
December 2013	Start traject uitbesteden afvalinzameling

Input voor afvalbeleid vanuit afgelopen traject

Enquête:

- 50% vindt afval scheiden belangrijk; 50% wil scheiden als dat goed uitkomt
- gem. LL'er houdt geen kunststof, gft en beperkt papier apart; sorteeranalyses wijzen op potentie in scheiden

Conclusie: aanbodgemak verhogen, meer en beter afval ophalen aan huis en brenglocaties verbeteren.

Succes papierpilot:

- meer papier opgehaald, minder papier in restafval, dus hogere opbrengst; behoud rol verenigingen mogelijk

Conclusie: Pilot uitrollen over de hele gemeente.

Input voor afvalbeleid vanuit afgelopen traject

Expertmeeting:

- Een eventuele keuze voor ondergrondse containers voor restafval, is een keuze voor de komende 15 jaar
- Nascheiding financieel/technisch (nog) niet haalbaar
- Plastic is volume → let op ophaalfrequentie (2wekelijks)
- Buitengebied en dorpskernen verschillen in ruimte, dus verschil in haalsystematiek mogelijk (plastic)
- Communiceren!

Conclusies:

- Niet "omgekeerd inzamelen" met ondergrondse containers voor restafval, i.v.m. flexibiliteit systeem.
- Inzetten op scheiden bij inwoners thuis
- Plastic in buitengebied met containers ophalen, in kernen met plastic zakken
- Communicatie!

Ambitieniveau Afvalbeleid

Meer hergebruik en een stuk goedkoper

- Milieu: van 47% naar minimaal 55% afvalscheiding
- Kosten: ASH naar €300 per mph (-25%)
- Communicatie/service:
 - Afvalstromen als papier en plastic beter en aan huis ophalen
 - Gemeente houdt regie
 - Klantenservice en dagelijks contact via inzamelaar
 - Info direct via de gemeentelijke website/App etc.
 - Afvaleducatie op scholen, excursies/acties voor bewoners

Streefwaarden afvalcijfers

Afvalhoeveelheden (kg/bw)	Lansingerland 2012	Potentiële	Streefwaarde
restafval	251	-	209
gftafval	84	142	90
papier	41	85	65
glas	20	31	23
textiel	2	13	5
kunststoffen	3	42	9
ica	1		1
overig	0		0
grot huishoudelijk afval	106		106
waarvan gescheiden	88		88
totaal huishoudelijk afval	508	317	508

Maatregelenpakket

Maatregelenpakket:

- Investeren in mini's restafval (en gft)
- Behoud frequentie: rest en gft alternerend
- Behoud ondergrondse containers (niet uitbreiden)
- Plasticinzameling aan huis (zakken/minicontainers)
- Mini's voor papierinzameling (ism verenigingen)
- Milieuparken concentreren, ondergronds, circa 15
- Aanvullend losse glaslocaties (circa 40)
- Containermanagement vanuit bedrijfsvoering
- Containerbeleid over pasjes, uitgifte van containers, betalen voor tweede container etc. Geen Diftar!
- Investeren in communicatie

Extra's in maatregelen

Eventuele extra maatregelen (keuze)

- Keuze maat container bij bewoner
- Op termijn inzameling drankkartons
- Optimalisatie afvalbrengrstation
- Milieupark+ initiatieven (afval scheiden loont) ism inzamelaar

Stelling 1.

55 procent afvalscheiding is ambitieus
genoeg en wel degelijk meer hergebruik!

Stelling 2.

Opbrengsten van waardevolle afvalstromen
moeten ten goede komen aan de
afvalstoffenheffing, niet aan goede
doelen

Stelling 3.

Minicontainer voor papier moet verplicht
zijn. Weigeren betekent: zelf je papier
wegbrengen (naar verzamelcontainer,
vereniging of milieustraat)

Stelling 4.

Voor een tweede container van dezelfde
soort moet betaald worden

Stelling 5.

Apart houden van gft-afval moet beloond
worden door "gratis compost"-actie

Verslag van de bijeenkomst.

Op de avond zijn in grote lijnen de volgende opmerkingen door de aanwezige bewoners meegegeven bij verder uitwerking van het afvalbeleid:

Algemene opmerkingen tijdens of n.a.v. de presentatie:

- Waarom geen proef doen met het meest vergaande scenario 3 Omgekeerd Inzamelen. Dit kan toch in een wijk waar al ondergrondse containers zijn geplaatst?
- Een landelijke discussie over vermindering van verpakkingsmateriaal is ook nodig.
- Batterijen kunnen worden gebracht naar het afvalbrengrstation, maar is ook bekend bij bewoners dat deze bij veel winkels kunnen worden ingeleverd.
- Kan door middel van chippen van de minicontainers ook op het eind van het jaar worden teruggekoppeld hoeveel restafval per huishouden is ingeleverd?
- Waarom moet een eenpersoonshuishouden zoveel afvalstoffenheffing betalen terwijl de hoeveelheid ingeleverd afval zoveel minder is?
- Waarom is kortgeleden bij mij in de buurt een milieupark weggehaald? De milieuparken in de dorpscentra zijn niet per definitie dichtbij voor alle inwoners.
- Maak zichtbaar dat meer gescheiden afvalinzameling leidt tot een lagere afvalstoffenheffing.
- Een aantal mensen doet al enorm haar best om tot goede afval scheiding te komen. Gemeente kan belangrijk signaal afgeven door het zelf (bedrijfsafval) te doen, en als haar medewerkers (die wonen in Lansingerland) het ook doen.
- Is een statiegeldsysteem mogelijk (in aansluiting op pilot 'afval scheiden loont' zoals gedaan in Pijnacker-Nootdorp), bijvoorbeeld op wijnflessen.
- In het verleden hebben we een plasticcontainer met shredder op het Rondom gehad. Waarom werkte dit niet? Antwoord Irado: Er werden bakstenen in gelegd, waardoor het mes(duur onderdeel) een aantal keer kapot ging ; de scanner stond in de zon, en daarom reageerde deze niet goed. Dit soort gevoelige apparaten zijn beter om in beschermde omgeving, zoals in een winkel te plaatsen.
- Communiceer meer met bewoners over hoe ze beter afval kunnen scheiden. Houd excursies. Laat in een thermometer zien hoe we per wijk/dorpskern scoren. Meet de effecten per afvalsoort. Laat het weten als gft-afval is afgekeurd ivm te veel plastic, puin, stenen etc.
- De minicontainer voor kunststof kan ook worden gebruikt voor de inzameling van andere droge componenten als textiel en elektrische apparaten.
- In het nieuwe scenario moeten bewoners hun gescheiden afval altijd kwijt kunnen. Anders werkt het demotiverend.

N.a.v. stelling 1: 55% hergebruik is genoeg:

- 55% afvalscheiding halen is niet het maximale doel, het is een must.
- Haal het afval scheiden uit de anonimiteit, hoe scoren huishoudens apart, hoe scoren de wijken apart, hoe scoren de kernen ten opzichte van elkaar?
- Maak helder wat het afval scheiden oplevert. Dit kan bijvoorbeeld ludiek analoog aan de veiligheidsthermometer Veiligheid in de Heraut. Bepaal de inzamelthermometer per kern, zet een wisseltrofee in etc.
- Buurtgenoten aanspreken op beter afval scheiden of netjes met afval omgaan, helpt niet. Werkt averechts, zorgt eerder voor spanning tussen burens.
- Is ook gekeken naar het gescheiden houden van droge componenten: textiel, papier en elektrische apparaten in dezelfde bak?
- We presenteren ons als groene gemeente. Hergebruik van afval hoort hier ook bij.
- Problematiek van zwerfvuil hoort hier ook bij. Graag in samenwerking met andere partijen zoals scholen en Mc Donalds.

N.a.v. stelling 2: Opbrengsten waardevolle stromen:

- Ik bepaal zelf mijn goede doelen. Door externe goede doelen toe te staan, raken bewoners zelf stimulans kwijt om beter afval te scheiden. Opbrengsten komen dan niet ten goede aan verlaging van de afvalstoffenheffing.
- Geef liever ruimte aan sportverenigingen en oudercommissies om iets bij te verdienen bij het ophalen van oud papier. Bij papiervaders is sprake van win-win voor gemeente en doel.
- Als de gemeente keuze maakt voor bepaalde goede doelen, dit ook beter etaleren en als een deel van de opbrengst naar het goede doel gaat dit communiceren.
- Gemeente zal bij gemeentelijke invoering papierinzameling met minicontainers nieuwe afspraken maken met de verenigingen. Dat kan ook niet anders omdat de opbrengsten een stuk omhoog gaan, en de gemeente dit mogelijk maakt door investering in minicontainers voor papier.

N.a.v. stelling 3: Minicontainer voor papier verplicht stellen:

- Het worden wel veel minicontainers per huishouden, ookal krijgen we voor de kunststofinzameling een plastic zak. Hebben burgers hier voldoende ruimte voor in hun tuin, schuur of in huis?
- Het apart houden van de verschillende afvalstromen kost bewoners in eerste instantie iets meer tijd, maar omdat deze stromen grotendeels aan huis opgehaald zijn mensen er uiteindelijk minder tijd mee kwijt en hoeft ook minder gesleept te worden met tassen/dozen etc.

N.a.v. stelling 4: bijbetalen voor een tweede container van dezelfde soort afval:

- Dit geldt toch alleen voor restafval, het is toch niet erg als mensen een tweede minicontainer voor papier of gft hebben?
- Als je mensen beloont voor hergebruik moet een tweede minicontainer voor andere afvalstromen dan restafval gratis worden verstrekt. Mensen met een grote tuin hebben meer tuinafval.

N.a.v. stelling 5: gratis compost dag:

- Deelname aan de landelijke compostdag is goed (en hier doet Irado ook aan mee).
- Nu merken we dat bijvoorbeeld in de Meerpolder grond in de ondergrondse containers verdwijnen
- Het is een kleine moeite als de gemeente adviseert bij de tuinonderhoud/inrichting om de hoeveelheid afval te beperken of faciliteert bij het afval brengen naar het Afvalbrengstation (bij start tuinseizoen). Nu merkt Irado bijvoorbeeld overbelasting in plasticinzameling bij start tuinseizoen, ivm de tuinbakjes. Bijvoorbeeld een trend in tuininrichting was kuilen/vijvers te graven. Dit leidde tot extra grond waar mensen creatieve oplossingen gingen zoeken om hier vanaf te komen.

Algemene opmerkingen:

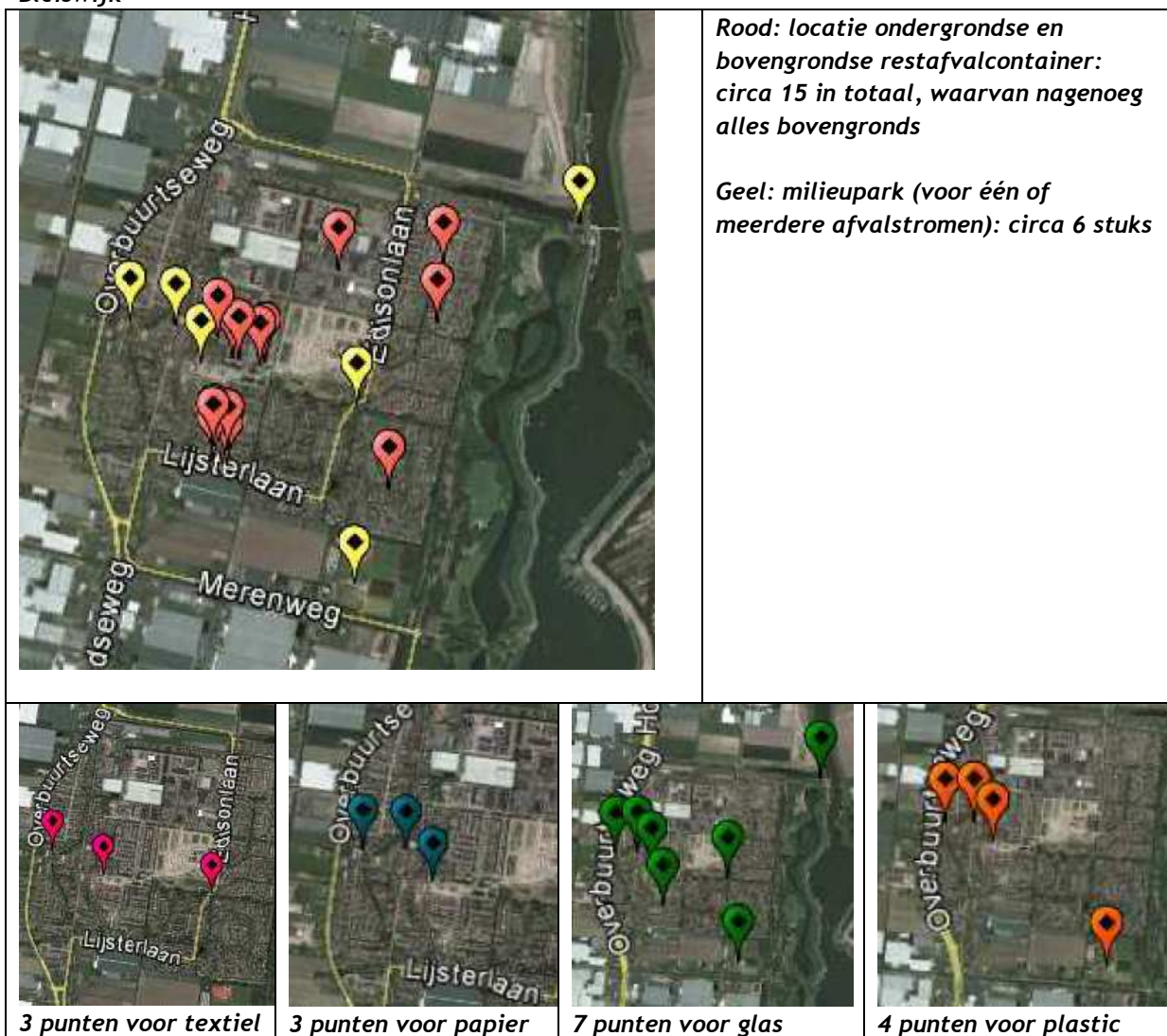
- Let erop dat de communicatie niet alleen via de gemeentelijke website en de Heraut verloopt. Nog niet de helft van de burgers leest wekelijks de Heraut.
- Maak de boodschap: Meer afval scheiden betekent kosten gaan omlaag! En maak dit zichtbaar.
- De huidige oranje containers op straat voor de kunststofinzameling hebben een (te) kleine opening. De gemeente geeft aan dat bij een beperkt aantal (circa 5) dit het geval is, en dat deze binnenkort worden vervangen door een andere container.
- Let op zwerfvuil rondom de afvalinzameling. Bijvoorbeeld in Bergschenhoek in de wijk de Ackers en bij de Pius X school wordt afval bijgeplaatst en waait plastic in de sloot. Is er een hekwerk te plaatsen?
- Communiceer over wat wel/niet in bepaalde afvalstromen thuis hoort: Wat is wel/niet papier of plastic? Hoe gaan we om met drankkartons?
- Er bestaan nog steeds verhalen over dat gft en plastic na het gescheiden te hebben ingeleverd toch in de verbrandingsinstallatie verdwijnt. Excursies, informatie kunnen deze verhalen uit de lucht halen.

Wethouder Marc van Dijk vat de bewonersavond als volgt samen:

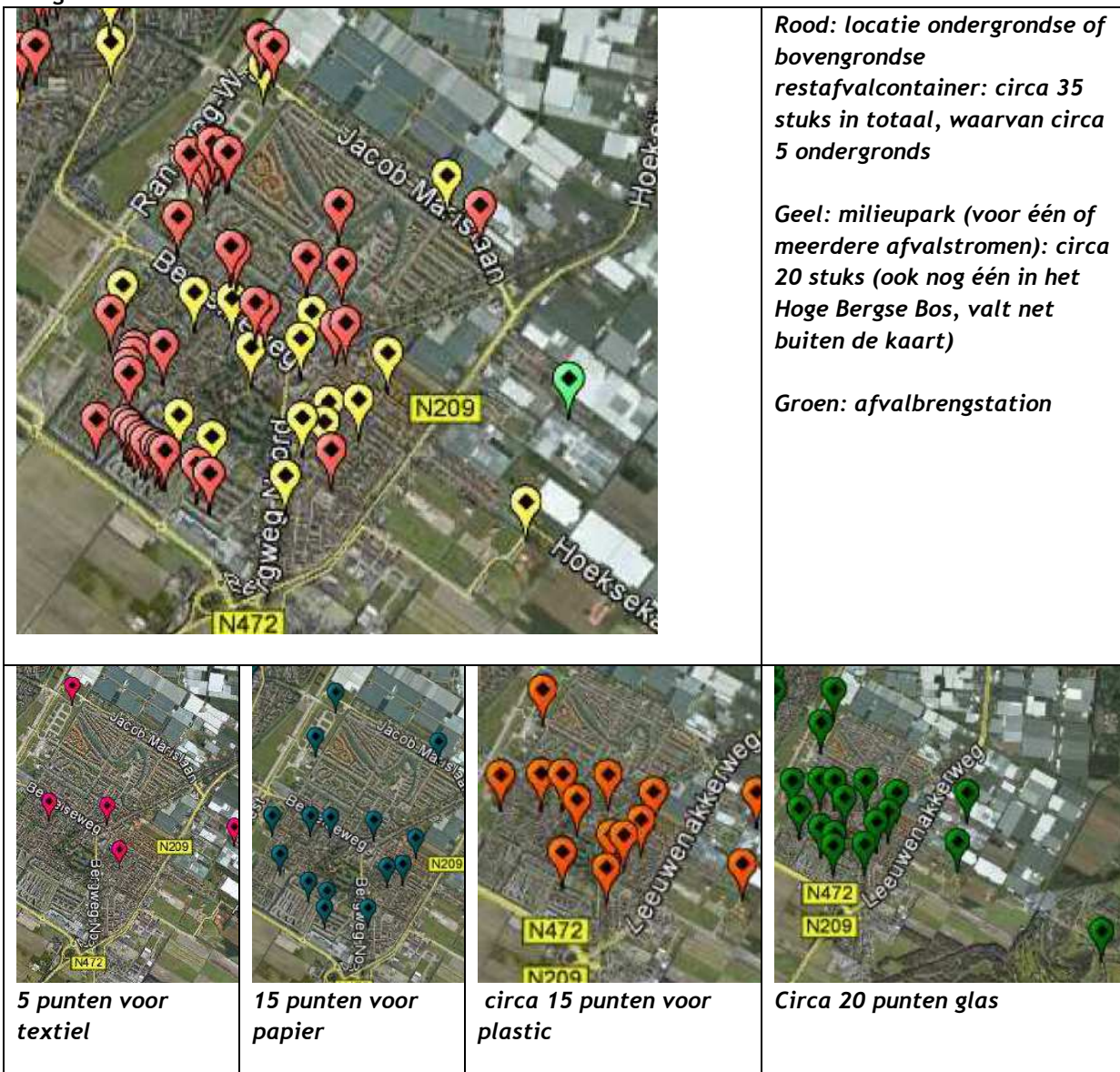
1. Het draait erom bewoners bewust maken voor afval scheiden. Het moet tussen de oren komen. Excursies, informatie, communicatie is hiervoor nodig.
2. Aandacht voor ondergrondse containers, bijplaatsingen en zwerfvuil. Op het moment dat er één zakje afval naast staat, volgt er meer. Hier is handhaving op nodig.
3. Sluiting van de kringloop van verpakkingen betekent ook besparen op verpakkingen.
4. Aandacht voor behoefte op maat: bewoners moeten kunnen aangeven of ze een grote of kleine minicontainer nodig hebben. Er blijft differentiatie tussen eenpersoons- en meerpersoonshuishoudens.

Bijlage 3. Overzicht van de containerlocaties per dorpskern

Bleiswijk

Bergschenhoek

Berkel en Rodenrijs

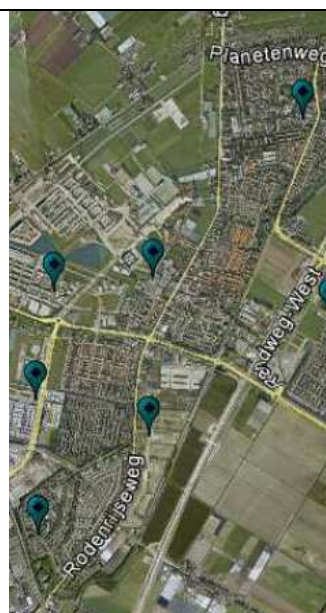

Rood: locatie ondergrondse en bovengrondse restafvalcontainer: circa 130 in totaal, waarvan het circa 100 ondergrondse in de Meerpolder (40), Westpolder (30), de Wadden (15) en de Noordpolder/ Sterrenwijk (15)

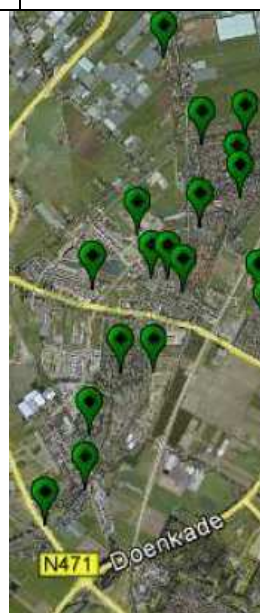
Geel: milieupark (voor één of meerdere afvalstromen): circa 15 stuks

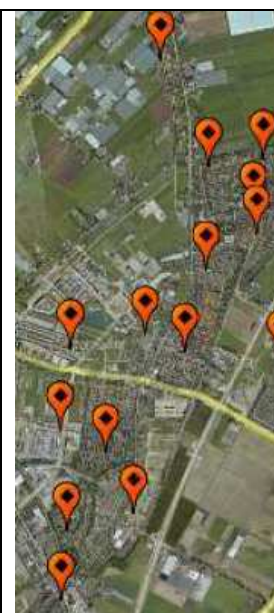
6 punten voor textiel

6 punten voor papier

15 punten gas

15 punten plastic